

Elg og hjort i Aust-Agder 2013

Forfattere: Magnus Stenbrenden, Lars Erik Gangsei og Ole Roer

Forord

Utviklingen til bestandene av elg og hjort i Agder er ganske ulik. Mye av fokuset rettet mot elg har i mange år dreid seg om å bedre en svekket bestandskondisjon, og tetthetene er kraftig redusert. For hjort er situasjonen annerledes. Selv om tetthetene av hjort fremdeles er lave i mange områder, er bestanden på vei opp, og kondisjonen er god.

Det er imidlertid elgen som utvilsomt er den mest betydningsfulle arten, og som vekker sterkest engasjement og følelser. Slik vil det også være i mange år enda. Det er likevel ikke til å komme utenom at mange har vært frustrerte over utviklingen man har opplevd siden 90-tallet, og at det fortsatt er delte meninger om veien videre.

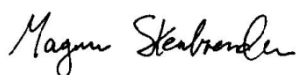
Vi jobber med elg og elgforvaltning i mange ulike områder, og utfordringene man står overfor varierer. Av og til får vi et inntrykk av at bekymringene og det «negative» fokuset kan få litt for stort spillerom. Vi vil derfor understreke at det ikke er noen grunn til å se for mørkt på fremtida. Både elg og hjort vil helt sikkert være en kilde til mange positive opplevelser, både for jegere og andre friluftinteresserte, i åra som kommer!

Vi må få takke Aust-Agder fylkeskommune for oppdraget med å sammenfatte den årlige rapporten om elg og hjort i Aust-Agder. En spesiell takk til Hans Fløystad, som har vært vår kontaktperson.

Da vi skriver tilsvarende rapport for Vest-Agder, er som tidligere deler av rapporten felles for de to fylkene.

Som vanlig vil vi også ønske alle jegere i Aust-Agder skitt jakt i 2013!

Fyresdal 20.03.2013

Magnus Stenbrenden

Faun rapport 009-2013:

Tittel:	Elg og hjort i Aust-Agder 2013
Forfattere:	Magnus Stenbrenden, Lars Erik Gangsei og Ole Roer
Tilgjengelighet:	Fritt
Oppdragsgiver:	Aust-Agder fylkeskommune
Prosjektleder:	Magnus Stenbrenden
Prosjektstart:	01.02.2012
Prosjektslutt:	25.03.2013
Referat:	Vurdering av elg- og hjortebestanden i Aust-Agder er gjennomført med grunnlag i data samlet inn av elgjegere under jakta. Det er gjort vurderinger på fylkes, region og kommunenivå.
Sammendrag:	Norsk
Dato:	20.03.2013
Antall sider:	84

Kontaktopplysninger Faun Naturforvaltning AS:

Post:	Fyresdal Næringsshage 3870 FYRESDAL
Internet:	www.fnat.no
E-post:	post@fnat.no
Telefon:	35 06 77 00
Telefaks:	35 06 77 09

Kontaktopplysninger forfatter:

Navn:	Magnus Stenbrenden
E-post:	mst@fnat.no
Telefon:	35 06 77 01
Telefaks:	35 06 77 09

Innhold

Sammendrag.....	5
Materiale og metode	7
Materiale.....	7
Metode	8
Mål for forvaltning av elg og hjort i Aust-Agder 2012-2015.....	10
Resultater.....	12
Hjortevilt og trafikk	12
Flått og hjortelusflue.....	15
Aust-Agder:	16
Vurdering Aust-Agder	18
Regionene	19
Kyst.....	20
Skog.....	22
Setesdal.....	24
Sammenlikninger med øvrige fylker i Norge	27
Hjort	30
Skogsfugl og hare.....	33
Diskusjon.....	35
Konklusjon.....	39
Kommunene.....	40
Arendal.....	40
Birkenes	43
Bygland	46
Bykle.....	49
Evje og Hornnes	52
Froland	55
Gjerstad.....	58
Grimstad	61
Iveland.....	64
Lillesand	67
Risør	70
Tvedestrand:	73
Valle	76
Vegårshei:	79
Åmli	82

Sammendrag

Vurdering av elg og hjortebestanden i Aust-Agder er gjennomført med grunnlag i data samlet inn av elgjegerne under jakta. Det er gjort vurderinger på fylkes-, region- og kommunenivå.

Fellingsresultat

I 2012 ble det i følge fellingsrapportene til Statistisk sentralbyrå skutt 1129 elg i Aust-Agder. Dette er en nedgang på 118 dyr fra 2011. Det ble felt 112 oksekalv, 121 kukalv, 241 stk. 1,5-årige okser, 173 stk. 1,5-årige kyr, 239 eldre okser og 243 eldre kyr. Dette gir en andel kalv på 20,5 %, en andel ungdyr på 37 %, en andel eldre okse på 21 % og en andel eldre ku på 21,5 %. Av dyr 1,5 år eller eldre ble det felt en andel hanndyr på 54 %.

Bestandsutvikling

Sett per dag viser et jevnt fall i elgtetthet i Aust-Agder fra 1991 til godt ut på 2000 tallet. De siste år ser man en tendens til noe mer stabilisering, selv om tettheten fortsatt er svakt fallende. I 2012 ble det sett 0,35 elg per dag, mens det i 2011 og 10 ble sett 0,38 elg per jegerdag. Kjønnssforholdet har vært relativt stabilt siden 2005. I 2012 ble det observert 1,72 ku per okse.

Bestandskondisjon

Den observerte kalv- og tvillingraten var i 2012 på hhv. 0,53 og 1,08. Siden tusenårskiftet har kalveratene holdt seg nokså stabile, men årets verdier viser en ytterligere nedgang fra 2011. Slaktevektene for kalv og ungdyr økte litt fra foregående år, med en gjennomsnittlig slaktevekt på hhv. 54 og 116 kg. Kalvvektene er de høyeste siden 2002, mens ungdyrvektene kun har vært på lavere nivå i 2010 og 11.

Elg/ hjort og trafikk

Utviklingen i antall trafikkulykker samsvarer godt med utviklingen i elgtetthet. Antall påkjørsler av elg blir stadig redusert, og i 2011/12 ble det drept 32 elg i Aust-Agder langs vei og jernbane til sammen. Dette er det laveste antallet trafikkdrept elg i hele perioden 1987-2011. Til sammenlikning ble det i perioden 1990-95 drept gjennomsnittlig 117 elg årlig langs vei og jernbane i Aust-Agder. Målet om at antall trafikkdrepte elg og hjort ikke skal overstige 3 % av jaktuttaket på fylkesnivå i perioden 2012-2015, lå man per 2011 innenfor. Det ble til sammen felt 1504 elg og hjort under jakt, mens det ble drept 39 elg og hjort på vei og bane (1. april 2011 - 31. mars 2012). Dette utgjorde 2,6 % av jaktuttaket. Målet om at maksimalt 60 elg og hjort drepes årlig, som følge av kollisjoner med bil og motorsykkel uavhengig av jaktuttakets størrelse, var man også godt innenfor i 2011. Gjennomsnittet for de tre siste årene er 52 drepte elg og hjort. Få hjort drepes i trafikken. I siste tiårsperiode er det gjennomsnittlig påkjørt og drept 2,6 hjort per år, for vei og jernbane samlet.

Flått og Hjortelusflue

Etter jakta 2012 har vi per dato mottatt tannkonvolutter for felt elg og hjort fra kommunene Risør, Grimstad, Froland og Vegårshei. Av disse er det kun gjort funn av hjortelusflue på ett felt dyr i Froland. Også i fjor ble det gjort et funn av hjortelusflue i Froland. Flått forekommer relativt vanlig, og er registrert på litt over halvparten av de felte dyra.

Hjort

I 2012 ble det ifølge fellingsrapportene til Statistisk sentralbyrå felt 264 hjort. Av de felte dyra utgjorde kalv og ungdyr 48 %, voksen bukk 27 % og voksen hind 25 %. Av dyr 1,5 år eller eldre ble det felt en hanndyrandel på 55 %.

I 2012 er det registrert 5419 jegerdager, og 725 observasjoner gjennom egne «sett hjort» skjemaer. Dette gir 0,13 hjort sett per jegerdag. Kalveraten var på 0,53 kalv per kolle, mens det ble sett 1,43 hind per bukk. Hjorten i Aust Agder har gode vekter. Slaktevektmaterialet viser gjennomsnittsvekter for kalv på 30 kg, hunndyr på 1,5 år 42 kg, spissbukk 61 kg, voksen bukk 85 kg og voksen hind 62 kg. Vi understreker at slaktevektmaterialet fortsatt er noe begrenset, da det er lagt inn vekter for til sammen 78 dyr.

Blant regionene ser man at bakgrunnsarealet bak hver felte hjort er klart lavest i «kyst». Antallsmessig er økningen i antall felte størst i «skogregionen», mens tettheten av hjort synes å ha stagnert i «Setesdal».

Konklusjon

Nedgangen i bestandskondisjon for elg synes for fylket samlet sett å være mer eller mindre stabilisert de siste årene. Selv om kalveratene var lave i 2012, viste slaktevektene for kalv og ungdyr en liten oppgang fra forrige år. I enkelte områder nærmer man seg tettheter vi tidligere har anbefalt som nødvendige for å bedre den generelle bestandskondisjonen. For fylket samlet anbefaler vi fremdeles å opprettholde et høyt jaktuttak, inntil man ser tydeligere tegn til en positiv trend i bestandskondisjon. Tiltak for å fremme en positiv jegerseleksjon, kan gjerne gjennomføres parallelt.

Konfliktnivået mellom elg og trafikk er siden tidlig 90-tall kraftig redusert, og er innenfor de målsetningene man har satt som akseptable. Det blir stadig drept færre elg langs vei og jernbane i Aust-Agder.

Tettheten av hjort synes stadig å øke, men fellingstallene har i perioden etter 2009 stagnert noe, trolig som følge av tøffe vintre. Dette gjelder særlig i indre strøk av fylket. Hjortebestanden synes å være i god kondisjon. Dagens jaktpress ser ut til å sørge for en kontrollert vekst i bestandene, samtidig som jaktuttaket, og de verdiene hjortejakta representerer, stadig øker.

Materiale og metode

Materiale

Sett elg

Data fra sett elg i Agder-fylkene har fra og med jakta 2008 blitt lagt direkte inn i Hjorteviltregisteret (www.hjortevilt.no). Dette gjelder både "sett og felt elg", slakteveker og "sett hjort under elgjakt". Data for sett hare og skogsfugl er plottet i egne regneark siden hjorteviltregisteret ikke har noen registreringsmulighet for disse dataene. I 2012 er de samlede resultatene for sett skogsfugl og hare på kommunenivå plottet av fylkeskommunen og oversendt oss.

Data for tidligere år ligger også inne i Hjorteviltregisteret etter at de ble overført fra "elgbasen". For en mer detaljert beskrivelse av Hjorteviltregisteret vises det til deres hjemmeside (www.hjortevilt.no).

Data til Statistisk sentralbyrå

Rapportering av felt elg og hjort til Statistisk sentralbyrå er gjort gjennom hjorteviltregisteret. Disse tallene er gjengitt i egne tabeller for den enkelte kommune. Tellende areal for kommunene i Agder er også hentet fra disse rapportene.

I tillegg har vi hentet data på www.ssb.no på kommune og fylkesnivå for:

- antall elg og hjort drept på vei og jernbane (tabell 03501).
- utbytte av småviltjakta (tabell 03886).

Sett hjort

Data for sett hjort fra "sett elg-skjema" er lagt inn i Hjorteviltregisteret siden 2008. Data for sett hjort i perioden 2002-07 er hentet fra egne data (vi har bare på kommunenivå), og er presentert for den enkelte kommune i tabellform i denne rapporten. Som i fjor er det for enkelte kommuner lagt inn egne «sett hjort» data. Dette gjelder kommunene Arendal, Vegårshei, Lillesand, Birkenes, Åmli, Iveland, Evje og Hornnes, Valle og Bykle. Felt hjort er hentet fra Statistisk sentralbyrå (www.ssb.no) frem til 2009. For 2008 ligger ikke data på kommunenivå. Totalt antall felte er derfor hentet fra egne data. For 2012 har vi brukt de tall kommunene har meldt inn til Statistisk sentralbyrå.

Metode

Datapresentasjon

Vi har igjen valgt å bruke svart og hvitt i figurene så langt det går an. For de figurer og kart der det er hensiktsmessig, har vi brukt noe farge. Disse er ment å være i «utskriftsvennlig» layout.

Tabellpresentasjon

Vi har valgt å presentere dataene på liknende måte som i tidligere rapporter, men oppsettet er noe forandret. Det er rådata og ikke ferdig utregnede indekser som er presentert i tabellene. Dette for å gjøre det etterprøvbart for andre. Alle data for kommune/ fylke/ region er presentert i en egen tabell. I den øverste delen av tabellen vises det opplysninger for sette og felte elg (hentet fra Hjorteviltregisteret), samt registrert avgang langs vei og jernbane fordelt på år (hentet fra SSB). Under sette og felte elg, er SSB talla for tellende areal, antall fellingstillatelser og de offisielle fellingstallene oppgitt. Disse kan avvike noe fra fellingstallene oppgitt i Hjorteviltregisteret, dersom ikke alle «sett elg» skjema er lagt inn.

I tabellene er det videre gitt rådata for "sett elg". For Aust-Agder har man data for perioden 1991-2012, mens i Vest-Agder har man data for perioden 1984-2012. Dersom ikke annet er nevnt er disse hentet direkte fra Hjorteviltregisteret.

Antall sette hjort under elgjakt i perioden 2002-12 (Aust-Agder) og 2000-12, unntatt 2001 (Vest-Agder), samt felte hjort fordelt på alder og kjønn er presentert i en egen tabell. Vi mangler fordelingen på kommunenivå for felte hjort i 2008. I høyre del av denne tabellen er det oppgitt gjennomsnittlige slaktevekter for elgkalver og ungdyr av elg (begge kjønn). I Vest-Agder har en del kommuner disse dataene helt fra 1989, mens data i Aust-Agder går tilbake til 1999.

Nederst vises antall "sett elg", «sett hjort» og «sett småvilt» skjema som er samlet inn i perioden 2009-2012. Fortsatt brukes det noe forskjellige typer registreringsskjema for sett elg. Enkelte har ikke mulighet for å registrere «sett hjort under elgjakt» eller «sett hare og skogsfugl». Oversikt over antall «sett skogsfugl og hare», er oversendt oss fra fylkeskommunen.

Figurpresentasjon

Det er presentert 8 figurer for hver kommune. De er satt opp i samme mønster for den enkelte kommune. For Aust-Agder viser figurene data for perioden 1991-2012, mens for Vest-Agder viser figurene data for perioden 1984-2012. Slaktevektfigurene viser bare data for den perioden den enkelte kommune har data for, og dette varierer mellom kommunene. I fellingstallfigurene har vi benyttet SSB-tall for felte elg i perioden 1986-90. Og bare SSB-tall for felte hjort med unntak av 2008 hvor egne (totale tall) er benyttet.

- "Felte elg". Øvre venstre figur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre okser og eldre kyr. Kalv- og ungdyr er ikke fordelt på kjønn.
- "Skutt av sett". Øvre høyre figur viser "skutt av sett" for henholdsvis okser, kyr og kalv. Indeksen er presentert i % og viser forholdet mellom antall skutte og antall «sette» elg i de tre kategoriene. "Skutt av sett" er et mål for jaktpress. Forskjellene i "skutt av sett" mellom de ulike kategoriene viser hvilke dyr som lever «farligst»

under jakta. For å vurdere det totale jaktpresset må "skutt av sett" også vurderes i sammenheng med antall jegerdager. Under praktisk jakt er ikke en hver observasjon en reell skuddsjanse. Når skutt av sett nærmer seg 50 % kan dette erfaringsmessig tolkes som at nær alle reelle skuddsjanser benyttes.

- Elgtetthet og trafikkdrepte. Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag". "Sett per dag" = "antall elg sett totalt dividert med antall jegerdagsverk". Samtidig vises antall trafikkdrepte elg fordelt på veg og jernbane i samme delfigur.
- Kjønnssforhold. Nest øverste høyre figur viser kjønnssforholdet målt som "ku sett per okse". "Ku sett per okse" = "Antall sette kyr totalt dividert med antall sette okser".
- Kalverate. Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". "Kalv sett per ku" = Antall sette kalver dividert med totalt antall sette kyr (enslig ku, ku med en kalv, og ku med 2 kalver).
- Nest nederste høyre delfigur viser kalv per kalveku (tvillingraten) med 95 % konfidensintervall (jamfør forklaring under). "Kalv per kalveku" = $((2 * \text{antall sette ku med 2 kalv}) + \text{antall sette ku med 1 kalv}) / (\text{antall sette ku med 2 kalv} + \text{antall sette ku med 1 kalv})$.
- Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver og ungdyr. Det er vist 95 % konfidensintervall (jamfør forklaring under).
- Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet målt som "sett hjort per elgjakt dag", og antall felte dyr. "Sett hjort per elgjakt dag" = "totalt antall sette hjort dividert med antall jegerdager på elg". De felte dyra er vist fordelt etter antall eldre hind, eldre bukk, ungdyr og kalv. I størst mulig grad har vi prøvd å la skalaen på "sett hjort per dag" tilsvare skalaen til "sett elg per dag" justert med en 10-gang.

Anbefalinger/ kommunale mål

Etter den nye hjorteviltforskriften, som trådte i kraft den 15. februar 2012, er kommunenes rolle i forvaltningen ytterligere fremhevet. De skal nå vedta målsettinger for utviklingen av bestandene av hjortevilt, som også skal være etterprøvbare. Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane. De fylkeskommunale målsettingene, som ble vedtatt for perioden 2012-2015, er videre sentrale som ramme for de vurderinger og anbefalinger vi gir. Disse tas i første rekke på bakgrunn av bestandskondisjon for elg og hjort, «sett elg» data, samt trafikkulykker med hjortevilt inkludert. På generelt grunnlag vurderes skogskader/beitepress både med tanke på økonomisk tap for grunneier, forringelse av fremtidig fôrproduksjon, og ut i fra et «biologisk mangfold» perspektiv. Andre momenter som kan være aktuelle er problematikken rundt hjortevilt- hjortelusflue og flått.

Konfidensintervall

I flere av figurene blir det benyttet konfidensintervall. Under gitte forutsetninger (ikke alltid oppfylt!) viser disse intervallene yttergrensene hvor man med 95 % sikkerhet vet at den reelle verdien befinner seg innenfor. Dess større antall observasjoner som ligger bak, dess sikrere blir datagrunnlaget. Dette fører igjen til at konfidensintervallene blir smalere.

Mål for forvaltning av elg og hjort i Aust-Agder 2012-2015

Overordnet målsetting:

Aust-Agder fylke skal ha biologisk sunne bestander av elg og hjort som utgjør en berikelse i naturen. Bestandene skal være bærekraftige i forhold til beitetilgang og skal ikke medføre uakseptable konflikter med trafikk, landbruksnæring og friluftsliv. Innenfor disse rammene skal elg og hjort forvaltes til beste for verdiskapning, lokale jegerinteresser og allmenne naturinteresser.

Elgens bestandskondisjon og produksjonsevne skal forbedres slik at jaktutbyttet over tid er stabilt og betydelig. Hjortebestanden skal økes til en tetthet hvor hjorten bidrar som et viktig jaktobjekt over hele fylket.

Delmål:

1. Fylkeskommunen som tilrettelegger og kontrollør

Fylkeskommunen skal gi kommuner, organisasjoner og bedrifter bistand, råd og veiledning i saker om viltforvaltning. Fylkeskommunen skal aktivt bidra med faglige innspill til kommunene, bestandsplanområder og jegere, samt legge til rette for samarbeid og FoU-arbeid i regionen.

Alle kommunene skal innen 2013 benytte det nasjonale Hjorteviltregisteret til rapportering av fallvilt, "sett elg/sett hjort" og fellingsresultater. "Sett hjort" skal benyttes i alle kommuner med høyere fellingstall enn 30 hjort per år. Fylkeskommunen skal kontrollere at kommunene gjennomfører sine plikter i hjorteviltforvaltningen, med særlig vekt på å følge opp bruken av Hjorteviltregisteret.

2. Jaktorganisering

Etablere en forvaltningsstruktur hvor jaktfeltene (jaktlagene) inngår i bestandsplanområder som kan drive reell "stammevis" forvaltning. Det er et mål at innen 2015 skal 75 % av tellende areal ligge i bestandsplanområder som dekker hele kommunen, utgjør en naturlig avgrenset enhet eller har et areal som er minst 30x minstearealet for elg. Grunneiere som organiserer jaktrettighetene i slike bestandsplanområder skal ha et reelt og betydelig handlingsrom i forvaltningen av elg og hjort.

3. Bestandskondisjon

Elgens kondisjon skal forbedres i løpet av målperioden 2012-15. Jaktutbyttet skal på denne måten økes i forhold til antall dyr i vinterstammen. Slaktevekten til 1,5-årige elg felt i målperioden skal vise stigende tendens og overstige 120 kg i 2015.

Hjortebestandens høye produktivitet skal opprettholdes. Man skal i løpet av målperioden legge grunnlaget for å overvåke hjortens bestandskondisjon ved å samle inn slaktevekter for hjort.

4. Elg/ hjort og trafikk

Minst mulig påkjørsler av elg og hjort både på vei og jernbane. Målet er at antall trafikkdrepte elg og hjort ikke skal overstige 3 % av jaktuttaket på fylkesnivå, eller 10 % i noen enkeltkommune, i perioden 2012-2015. Uavhengig av jaktuttakets størrelse er målet at maksimalt 60 elg og hjort årlig drepes som følge av kollisjoner med bil og motorsykkel i målperioden.

Alle kommunene skal dokumentere og kartfeste trafikkulykker med elg og hjort i det nasjonale Hjorteviltregisteret.

5. Elg/ hjort og skog/innmark

Det lave konfliktnivået mellom elg og hjort og skader på skog og innmark i Aust-Agder skal opprettholdes. Dersom mindre enn 5 elg og hjort årlig felles i nødverge eller som skadedyr tas det som tegn på et akseptabelt konfliktnivå.

6. Elg/ hjort som næring

Det er et mål at det tilbys et større spekter og omfang av jakttilbud. Jakttilbudet med høy grad av tilrettelegging og fokus på arbeidsplasser og inntjening for landbruksnæringen skal økes. Samtidig skal det være et godt tilbud av "tradisjonell bygdejakt" med lavere grad av tilrettelegging som aktivum for lokalbefolkningen.

7. Elg/ hjort og biologisk mangfold

Elg og hjort skal ikke utgjøre noen trussel mot det biologiske mangfoldet. Beiting fra elg og hjort skal ikke i utilbørlig grad fortrenge nøkkelarter for biologisk mangfold i skog som eksempelvis osp, eik og rogn.

8. Naturopplevelser og jegerrekruttering

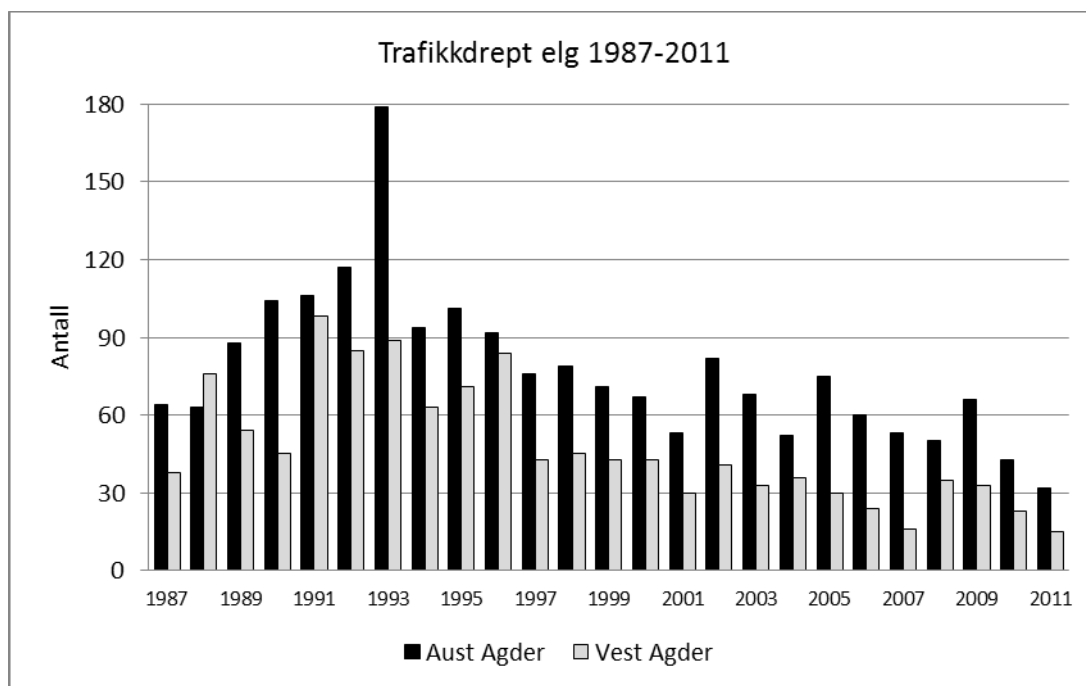
Elgjakta (og hjortejakta) skal være et høydepunkt for jegere og lokalsamfunn. Jakta skal ha stor samfunnsaksept og føre lokale jakttradisjoner videre. Det skal være god spredning i kjønn og alder blant jegerne. I 2015 er målet at det skal være minst 3000 elgjegere og 2000 hjortejegere i Aust-Agder. Elg og hjort skal gi friluftsfolket fine naturopplevelser.

Resultater

Hjortevilt og trafikk

Den høyeste avgangen av elg drept langs vei og jernbane hadde man på første halvdel av 90-tallet (Figur 1). I perioden 1990-95 ble det i gjennomsnitt drept 117 elg årlig langs vei og jernbane i Aust-Agder. I 1993 ble totalt 269 elg drept i møte med bil eller tog i Agder, hvorav 179 i av disse i Aust-Agder. Utviklingen i antall trafikkuylukker samsvarer godt med utviklingen i elgtetthet. Utover tetthet vil også snødybde om vinteren, samt trafikkmengde være av betydning for antall påkjørsler mellom år og over tid.

I 2011/12 ble det til sammen drept 32 elg i Aust-Agder og 15 elg i Vest-Agder som følge av påkjørsler. Samlet sett er dette det laveste antallet trafikkdrept elg i hele perioden 1987-2011, og utgjør kun 17 % av antall trafikkdrept elg i Agder-fylkene i 1993/94.

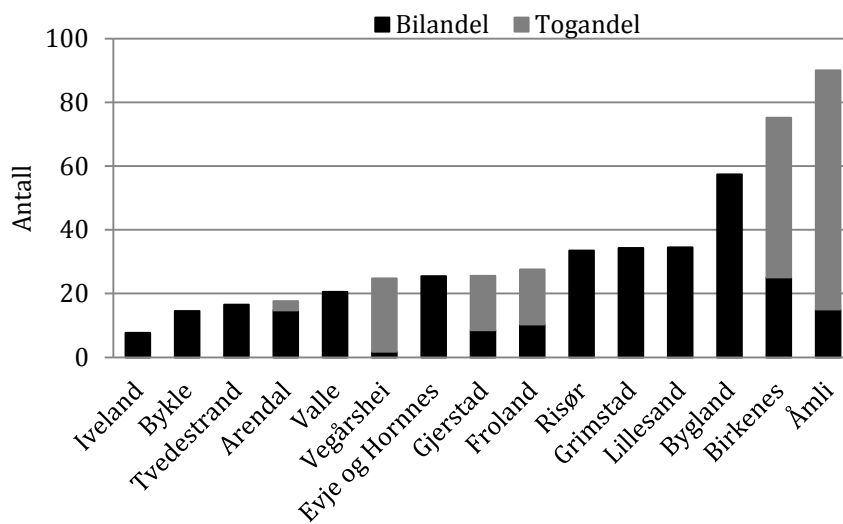

Figur 1. Totalt antall trafikkdrept elg (bil og tog) i Aust- og Vest Agder i perioden 1987-2011. Merk at årstalla ikke stemmer fullstendig, men følger jaktåret. Dvs. søylen for 1987 representerer tidsrommet 1. april 1987 til 31. mars 1988 osv. Tall fra www.ssb.no.

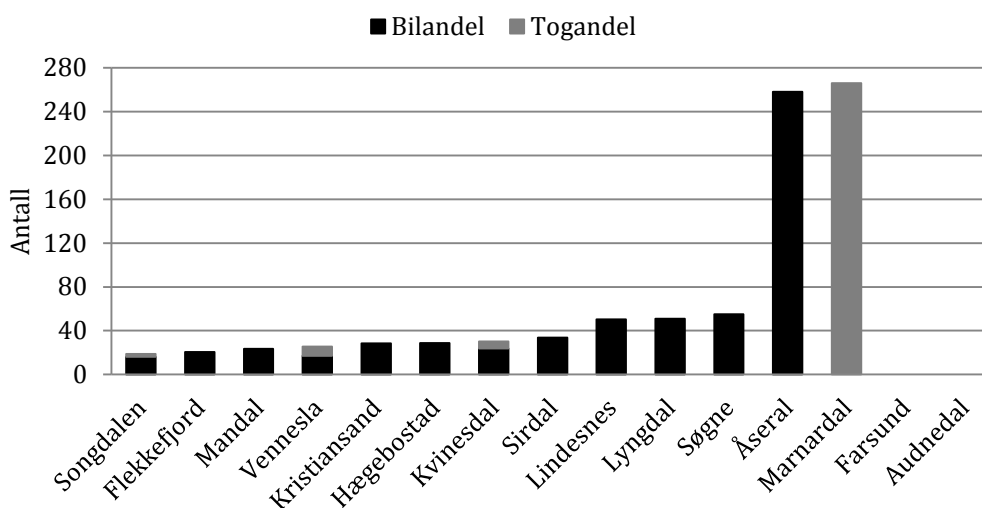
I foregående rapporter har vi sammenliknet forholdet mellom antall felt elg under ordinær jakt, og antall elg drept i trafikken. Vi har i år gjort den samme fremstillingen for siste treårsperiode, dvs. perioden 2009-2011 (Figur 2). Man merker seg at det er store forskjeller mellom kommunene. I Aust-Agder utmerker kommunene Bygland, Birkenes og Åmli seg, med et høyt jaktutbytte i forhold til antall trafikkdrepte elg. I Vest-Agder er det kommunene Åseral, Marnardal, Farsund og Audnedal som har det relativt sett laveste konfliktnivået. I de to sistnevnte kommunene er det ikke registrert elg drept i trafikken i siste treårsperiode. I Vest-Agder står togulykker naturlig nok for en liten andel av påkjørslene. Det gjelder også for Aust-Agder, men i Vegårshei, Gjerstad, Froland, Birkenes og Åmli, er det i siste treårsperiode drept flere elg langs jernbanen enn langs veiene.

Sett i forhold til målet om at antall trafikkdrepte elg og hjort ikke skal overstige 3 % av jaktuttaket på fylkesnivå i perioden 2012-2015, lå man i 2011 innenfor målsettingen. Det ble til sammen felt 1504 elg og hjort under jakt, mens det ble drept 39 elg og hjort på vei og bane (1. april 2011 - 31. mars 2012). Dette utgjorde 2,6 % av jaktuttaket. Målet om at maksimalt 60 elg og hjort drepes årlig, som følge av kollisjoner med bil og motorsykel uavhengig av jaktuttakets størrelse, var man også godt innenfor i 2011. Gjennomsnittet for de tre siste årene er 52 drepte elg og hjort i trafikken.

2009-2011: Felt elg per trafikkdrept

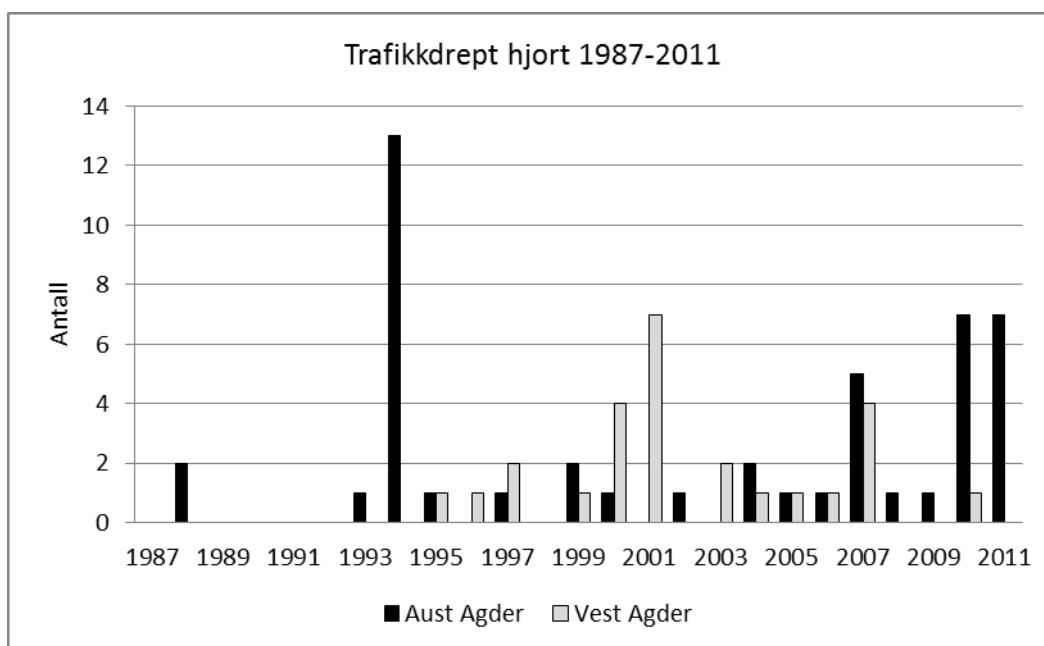
2009-2011: Felt elg per trafikkdrept

Figur 2. Antall felt elg under jakt per trafikkdrepte for perioden 2009-2011 for kommuner i Aust- (øvre delfigur) og Vest-Agder (nedre delfigur). I kommunene Farsund og Audnedal i Vest-Agder er det ikke registrert trafikkdrepte elg i perioden. Andel bildrepte med svart og andel togdrepte med grått. Merk forskjell i akseverdier for de to delfigurene. Data fra Statistisk sentralbyrå (www.ssb.no).

Sett i forhold til de fylkesvise målsettingene om at antall trafikkdrepte elg og hjort ikke skal overstige 10 % i noen enkeltkommune i perioden 2012-2015, er nær alle kommuner innenfor målet basert på gjennomsnittstallene for perioden 2009-2011. I Iveland utgjør antall trafikkdrept elg 13 % av jaktutbyttet i denne perioden. Dette skyldes hovedsakelig et høyt antall trafikkdrepte elg i 2009. Mens de fleste kommuner er godt innenfor målsetningen, har likevel enkelte kommuner fortsatt et relativt lavt jaktutbytte i forhold til avgangen gjennom trafikk. Årvisse variasjoner gjør også at trafikkdrept elg og hjort i noen kommuner, har vært mer enn 10 % av jaktutbytte i enkelte år.

I takt med at hjortetetthetene øker over tid, kan det være interessant å se på den registrerte avgangen av hjort langs vei og jernbane (Figur 3). Foreløpig er antall trafikkkulykker med hjort involvert på et lavt nivå. I Aust- og Vest Agder har det i siste tiårsperiode gjennomsnittlig blitt drept hhv. 2,6 og 1 hjort årlig, for vei og jernbane samlet. Man merker seg likevel at antall påkjørsler i Aust-Agder viser indikasjoner på en økning i siste periode.

Figur 3. Totalt antall trafikkdrept hjort (bil og tog) i Aust- og Vest Agder i perioden 1987-2011. Merk at årstalla ikke stemmer fullstendig, men følger jaktåret. Dvs. søylen for 1987 representerer tidsrommet 1. april 1987 til 31. mars 1988 osv. Tall fra www.ssb.no.

Flått og hjortelusflue

Per dato har vi mottatt og lagt inn tenner til aldersanalyse fra elg og hjort felt i 2012 for kommunene Risør, Grimstad, Froland og Vegårshei (Tabell 1). Av disse er det kun gjort funn av hjortelusflue på ett individ felt i Froland. Også i fjor ble det gjort funn av hjortelusflue i Froland, men også da kun på en felt elg. Flått forekommer på litt over halvparten av de felte dyra, der forekomst/eventuelt ikke forekomst, er registrert. Nytt i fjor, var at hjortelusflua syntes å ha etablert seg i Lillesand, der den forekom på flere felte dyr. Per dato har vi ikke mottatt tannkonvolutter derfra etter jakt 2012. Vi kan derfor ikke si noe om den videre forekomsten på bakgrunn av registreringer på felte dyr. For mer informasjon om flått og hjortelusflue, viser vi til www.flattogflue.no, samt tidligere rapporter^{1 2}.

Tabell 1: Oversikt over registrerte flått og hjortelusflue på felt elg og hjort i Aust Agder i 2012, som er innlevert til Faun Naturforvaltning AS for aldersanalyse.

Risør	Flått	Andel (%)	Hjortelusflue	Andel (%)
Ingen	3	15	20	100
Få	14	70	0	0
En del	3	15	0	0
Mange	0	0	0	0
Sum	20	100	20	100
Ikke reg.	2		2	
Grimstad	Flått	Andel (%)	Hjortelusflue	Andel (%)
Ingen	3	43	5	100
Få	4	57	0	0
En del	0	0	0	0
Mange	0	0	0	0
Sum	7	100	5	100
Ikke reg.	16		18	
Vegårshei	Flått	Andel (%)	Hjortelusflue	Andel (%)
Ingen	31	56	54	100
Få	24	44	0	0
En del	0	0	0	0
Mange	0	0	0	0
Sum	55	100	54	100
Ikke reg.	24		25	
Froland	Flått	Andel (%)	Hjortelusflue	Andel (%)
Ingen	16	44	30	97
Få	20	56	1	3
En del	0	0	0	0
Mange	0	0	0	0
Sum	36	100	31	100
Ikke reg.	21		26	
Aust-Agder	Flått	Andel (%)	Hjortelusflue	Andel (%)
Ingen	53	45	109	99
Få	62	52	1	1
En del	3	3	0	0
Mange	0	0	0	0
Sum	118	100	110	100
Ikke reg.	63		71	

¹ Gangsei, L.E. 2011. Elg og hjort i Aust-Agder 2011. Faun rapport 008-2011. Faun Naturforvaltning AS, Fyresdal Næringshage, 3870 Fyresdal.

² Stenbrenden, M. 2012. Elg og hjort i Aust-Agder 2012. Faun rapport 012-2012. Faun Naturforvaltning AS, Fyresdal Næringshage, 3870 Fyresdal.

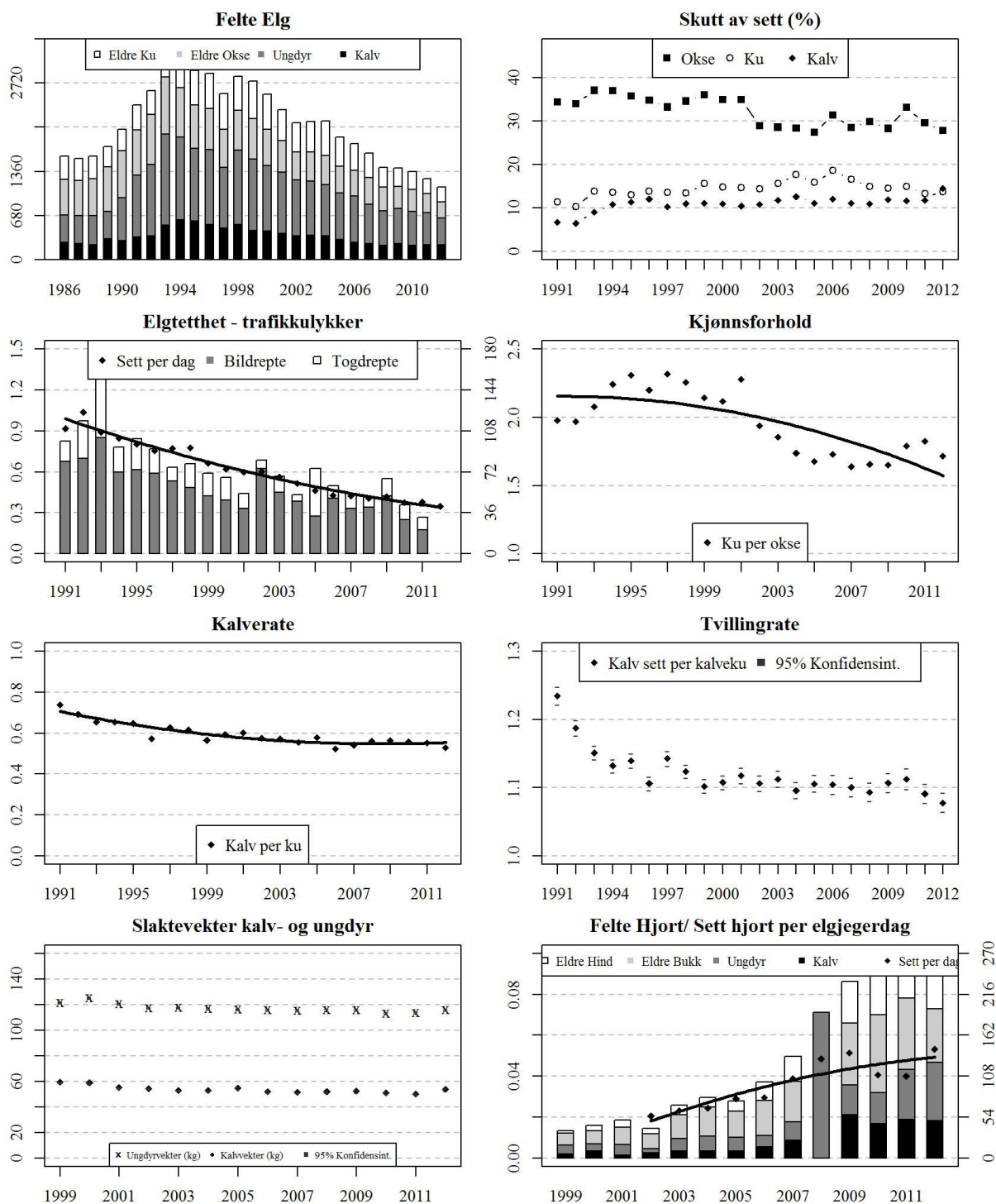
Aust-Agder:

Tabeller "Aust-Agder": Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegerdager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Oksekulv	Kulv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Vetrafikk	Jerubane
1991	19018	3360	2994	3096	950	5199	1668	17467	193	157	523	424	702	381	2380	81	18
1992	18106	3886	3390	3459	799	5284	1956	18774	230	134	624	476	774	359	2597	84	33
1993	23837	4287	4084	4097	730	5840	2201	21239	308	223	712	686	879	556	3364	102	77
1994	24021	3885	3897	4176	636	5701	2059	20354	388	229	677	591	763	593	3241	72	22
1995	23360	3504	3697	3776	613	5232	1978	18800	403	195	581	534	672	524	2909	74	27
1996	23726	3557	3960	3456	410	4480	2040	17903	338	204	607	544	631	544	2868	71	21
1997	22499	3204	3527	3341	556	4654	2102	17384	319	164	482	458	584	548	2555	64	12
1998	23619	3511	3755	3655	517	4886	2065	18389	280	261	601	539	615	525	2821	58	21
1999	24786	3306	3611	3116	355	4004	2043	16435	236	211	567	534	625	575	2748	51	20
2000	25380	3175	3285	3065	370	3985	1884	15764	228	210	550	459	562	537	2546	47	20
2001	24647	2785	3105	2856	381	3822	1792	14741	205	197	494	455	480	476	2307	40	13
2002	23282	3038	2961	2621	312	3389	1689	14010	177	191	449	408	432	446	2103	75	7
2003	24207	3026	2878	2431	308	3210	1794	13647	185	195	420	409	446	474	2129	54	14
2004	24425	2989	2719	2242	238	2883	1480	12551	168	197	394	391	456	530	2136	46	6
2005	26298	2908	2462	2163	256	2822	1602	12213	157	158	386	328	412	417	1888	33	42
2006	23200	2385	2269	1662	194	2163	1287	9960	121	142	359	357	391	412	1782	49	11
2007	23872	2504	2188	1724	193	2225	1326	10160	119	128	299	302	415	378	1641	40	13
2008	22190	2191	1877	1589	164	2033	1162	9016	112	112	292	236	364	308	1424	41	9
2009	21953	2226	1895	1588	190	2075	1216	9190	109	140	292	250	339	285	1415	51	15
2010	22001	1888	1795	1406	178	1882	1129	8278	105	115	288	233	338	275	1354	30	13
2011	21949	1891	1798	1505	151	1911	1086	8342	119	107	268	234	292	227	1247	21	11
2012	20844	1733	1582	1286	108	1577	959	7245	110	120	242	174	240	236	1122		
SSB-2012.: Areal: 6277410 daa. Fellingstill: 1868 Felt:									112	121	241	173	239	243	1129		

Årstell	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr		Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbukk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n												
1999	59	2580	122	6336	191	3522	169	3096						3	2	10	2	16	3	36
2000	59	2460	125	5892	191	3276	168	3054						4	5	3	7	17	7	43
2001	55	2388	121	5694	192	2862	166	2850						3	1	8	6	23	9	50
2002	54	2232	118	5172	185	2616	164	2682	105	184	70	122	481	3	4	5	0	20	7	39
2003	53	2298	118	4992	182	2682	161	2844	141	206	103	111	561	6	3	10	7	31	13	70
2004	53	2196	117	4746	185	2754	161	3192	159	220	90	129	598	4	5	18	2	38	13	80
2005	55	1890	116	4278	187	2472	165	2700	208	272	123	161	764	6	3	14	4	35	13	75
2006	52	1578	116	4296	191	2346	160	2472	177	257	95	159	688	7	8	8	7	46	24	100
2007	51	1482	116	3624	186	2502	161	2274	230	347	156	197	930	11	12	15	10	53	33	134
2008	52	1332	116	3156	186	2172	160	1848	284	382	182	227	1075	0	0	0	0	0	0	192
2009	52	1476	116	3144	186	1980	161	1668	283	416	195	236	1130	27	30	26	13	82	55	233
2010	51	1314	113	3072	187	1998	157	1620	227	337	150	182	896	17	28	27	14	103	62	251
2011	50	1326	114	2886	181	1716	158	1344	212	279	132	205	828	31	20	36	30	94	46	257
2012	54	1248	116	2334	186	1290	162	1356	167	230	115	150	662	22	27	48	29	71	67	264
SSB-2012.: Areal: 6172757 daa. Fellingstill: 685 Felt:														22	27	48	29	71	67	264

Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	217	8130	289	563	446	2011	243	8772	315	564	414
2010	352	12753	324	573	463	2012	126	2205	84	573	0

Figur Aust-Agder 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikkuylukker (høyre akse) fordelt på jernbane (hvitt) og bil (grått). Nest øverste høyre figur viser kjønnsforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall fellede hjort (høyre akse).

Vurdering Aust-Agder

Fellingsresultat

I 2012 ble det i følge fellingsrapportene til Statistisk sentralbyrå skutt 1129 elg i Aust-Agder. Dette er en nedgang på 118 dyr fra 2011. Det ble felt 112 oksekalv, 121 kupalv, 241 stk. 1,5-årige okser, 173 stk. 1,5-årige kyr, 239 eldre okser og 243 eldre kyr. Dette gir en andel kalv på 20,5 %, en andel ungdyr på 37 %, en andel eldre okse på 21 % og en andel eldre ku på 21,5 %. Av dyr 1,5 år eller eldre ble det felt en andel hanndyr på 54 %.

Det ble i Aust-Agder felt 264 hjort i 2012.

Jaktpress

I 2012 ble det i følge «sett elg» skjemaene lagt ned 20 884 jegerdagsverk. Dette er den laveste jaktinnsatsen siden 1992. Jaktpresset på okser er noe redusert de to siste årene, og «skutt av sett» ligger i underkant av 30 %. I perioden 2006-11 ble jaktpresset på kyr svakt redusert, og i 2012 ble om lag 14 % av de sette kyrne skutt. Jaktpresset på kalv økte svakt i 2012 til om lag 15 % «skutte av sette».

Bestandsutvikling

Sett per dag viser et jevnt fall i elgtetthet i Aust-Agder fra 1991 til godt ut på 2000-tallet. De siste år ser man en tendens til noe mer stabilisering, selv om tettheten fortsatt er svakt fallende. I 2012 ble det sett 0,35 elg per dag, mens det i 2011 og 10 ble sett 0,38 elg per jegerdag. Kjønnssforholdet har vært relativt stabilt siden 2005. I 2012 ble det observert 1,72 ku per okse. I perioden 1993-2001 hadde man et skjevare kjønnssforhold (>2 ku per okse).

Bestandskondisjon

Den observerte kalv- og tvillingraten var i 2012 på hhv. 0,53 og 1,08. Siden tusenårskiftet har kalveratene holdt seg nokså stabile, men årets verdier viser en ytterligere nedgang fra 2011. Slaktevektene for kalv og ungdyr økte litt fra foregående år, med en gjennomsnittlig slaktevekt på hhv. 54 og 116 kg. Kalvvektene er de høyeste siden 2002, mens ungdyrvektene kun har vært på lavere nivå i 2010 og 11.

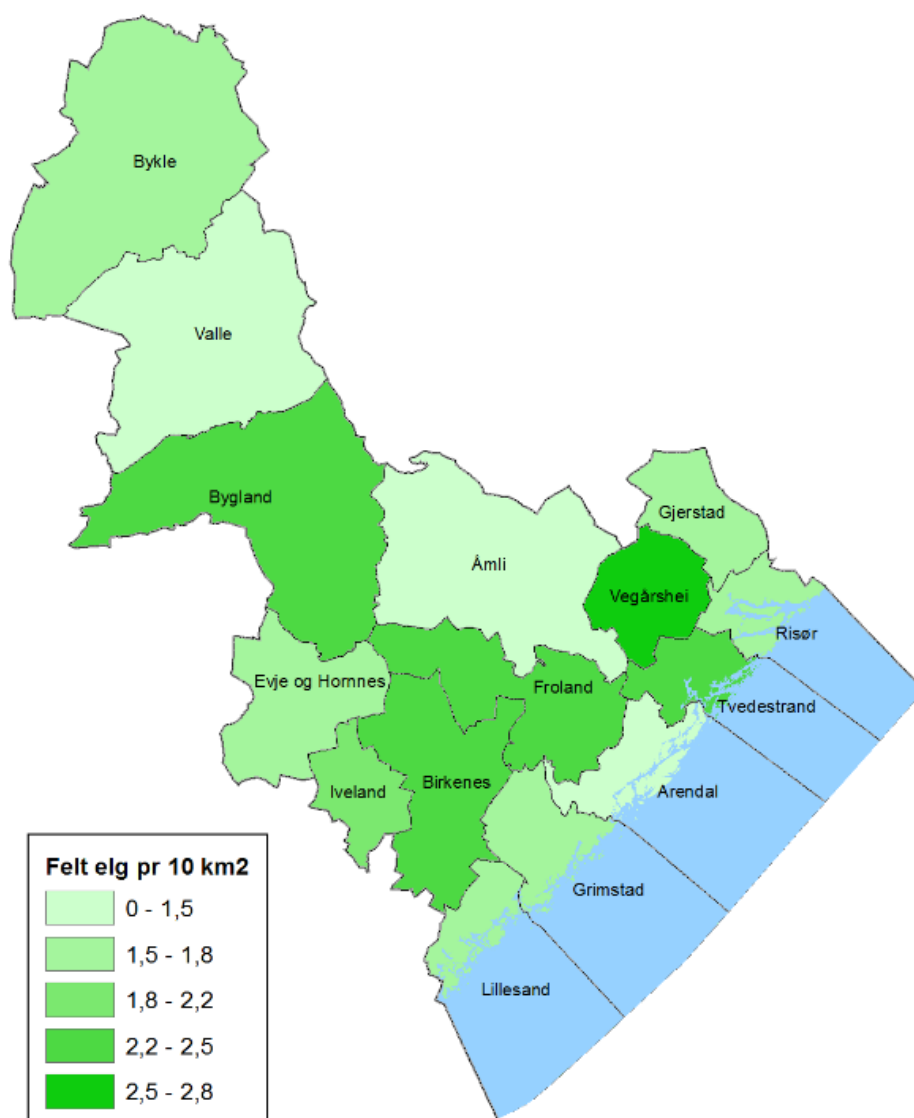
Gjennomsnittsvektene for eldre kyr og okser har vært relativt stabile i siste 10-års periode, riktignok med årlige variasjoner. I 2012 veide de eldre oksene i snitt 186 kg, mens kyrne hadde en snittvekt på 162 kg.

Sett hjort i elgjakta

I perioden 2002-2012 ser man en forholdsvis jevn stigning i «sett hjort i elgjakta», men tettheten målt som sett per dag har aldri vært over 0,06. Både tettheten, målt som sett per dag, og fellingstallene har stagnert noe de to siste åra, selv om det fortsatt er en økning. Basert på egne «sett hjort data» ble det i 2012 sett 725 hjort, fordelt på 5419 jegerdager, noe som gir en sett per dag verdi på 0,13.

Regionene

Vi har fortsatt med den samme regioninndelingen fra tidligere år. «Kyst» består av kommunene Lillesand, Grimstad, Arendal, Tvedestrand og Risør, "skog" av kommunene Evje og Hornnes, Iveland, Birkenes, Froland, Åmli, Vegårshei og Gjerstad og "Setesdal" av kommunene Bygland, Valle og Bykle. Kart over Aust-Agder fylke, med kommunenes beliggenhet og antall felt elg per 10 km² i 2012, er oversendt oss fra Aust Agder fylkeskommune (Figur 4). Vi gjør oppmerksom på at vi mangler data for sette og felte elg i Bygland i 1997, og for Arendal i 1991/92. Dette vil i noen grad påvirke resultatene for hhv. regionene «Setesdal» og «Kyst», samt Aust-Agder fylke som helhet de aktuelle årene.

Figur 4. Kart over Aust-Agder fylke, med kommunegrensene og antall felt elg per km² i 2012. Kartet er oversendt oss fra Aust-Agder Fylkeskommune.

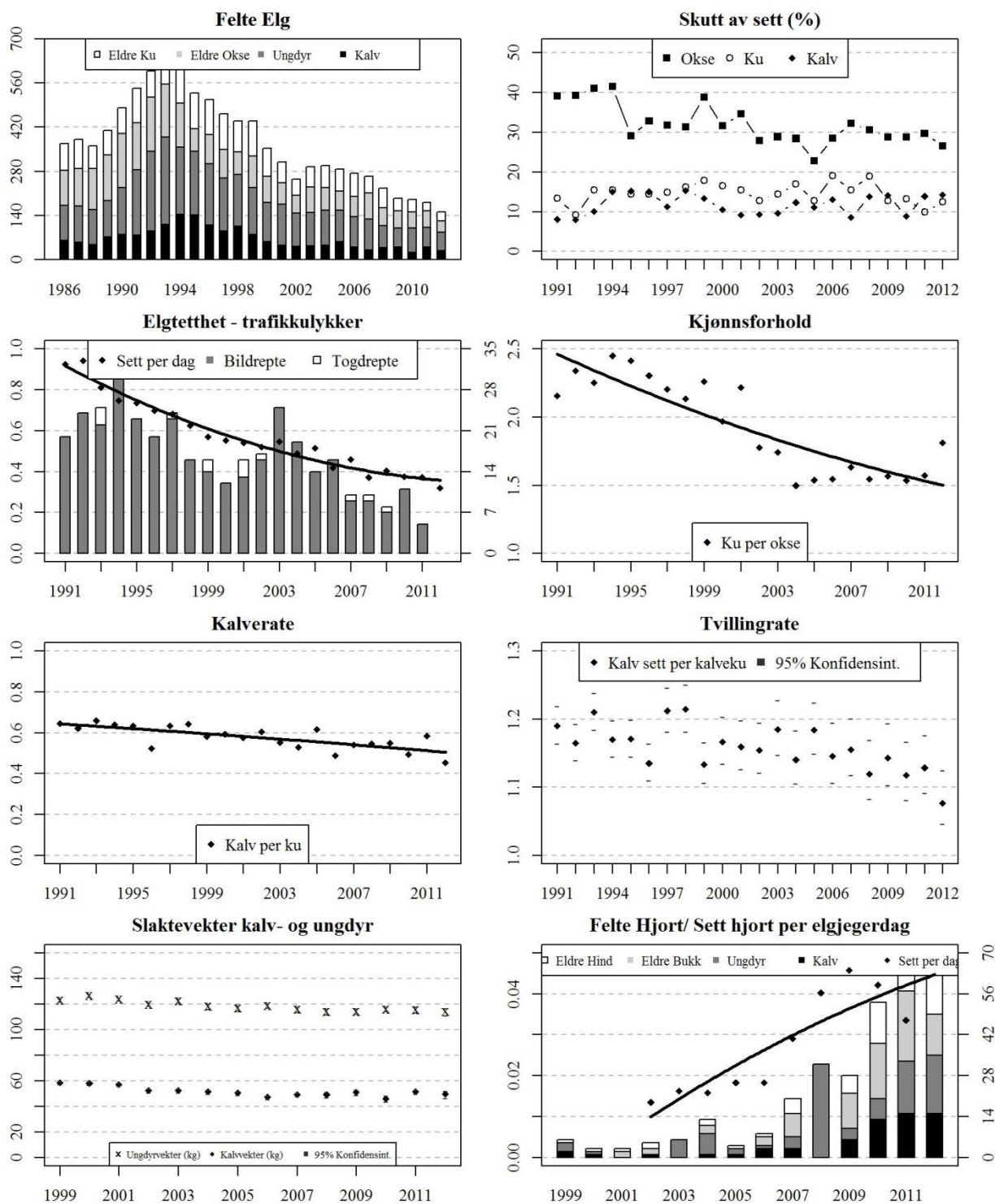
Kyst

Tabeller "Kyst": Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

År	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegerdager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Oksekulv	Kulv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Vettrafikk	Jernbane
1991	3677	684	714	617	145	954	287	3401	38	39	119	88	149	110	543	20	0
1992	3621	629	721	627	124	915	401	3417	59	32	151	102	170	83	597	24	0
1993	4723	744	813	681	181	1103	313	3835	64	47	139	139	167	120	676	22	3
1994	4540	610	720	643	132	955	333	3393	86	57	114	99	139	132	627	30	4
1995	4500	604	713	617	127	925	330	3316	95	46	104	98	72	113	528	23	0
1996	4366	604	771	538	84	729	323	3049	72	38	106	88	92	112	508	20	0
1997	4328	575	636	497	134	803	308	2953	66	25	92	75	91	113	462	23	1
1998	4049	507	536	429	117	694	256	2539	57	49	86	77	73	98	440	16	0
1999	4006	454	532	428	66	596	211	2287	45	35	75	73	101	110	439	14	2
2000	3815	462	458	376	75	540	194	2105	29	28	63	61	83	89	353	12	0
2001	3537	384	450	338	64	490	186	1912	27	18	65	65	68	67	310	13	3
2002	3415	419	369	317	58	450	169	1782	17	25	60	45	57	50	254	16	1
2003	3625	464	446	296	67	446	264	1983	21	22	53	54	81	63	294	25	0
2004	3536	468	396	263	43	371	191	1732	17	29	61	49	72	70	298	19	0
2005	4112	538	421	332	75	511	244	2121	30	27	63	37	60	69	286	14	0
2006	3661	404	377	211	36	305	201	1534	19	21	51	45	64	74	274	16	0
2007	3585	407	368	250	46	359	221	1651	13	18	49	49	82	54	265	9	1
2008	3255	317	273	191	26	268	134	1209	19	18	40	30	57	63	227	9	1
2009	3034	320	271	198	33	276	126	1224	15	24	38	24	54	40	195	7	1
2010	3318	340	301	195	26	258	128	1248	9	14	47	30	51	39	190	11	0
2011	3243	313	251	210	31	288	112	1205	23	17	40	22	53	27	182	5	0
2012	3229	249	269	168	14	204	130	1034	14	15	30	28	36	28	151		
SSB-2012: Areal: 888806 daa. Fellingstill: 282 Felt:									15	15	31	27	35	30	153		

År/stall	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr		Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbukk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n												
1999	58	444	123	816	189	540	169	564						1	1	3	0	0	1	6
2000	58	336	127	744	187	492	171	510						0	1	0	1	0	1	3
2001	57	270	124	780	188	408	169	402						0	0	0	0	2	1	3
2002	52	252	120	630	179	342	172	300	7	18	5	16	46	0	1	0	0	2	2	5
2003	52	258	123	642	184	486	164	378	13	21	8	17	59	0	0	2	4	0	0	6
2004	52	276	118	660	189	432	168	420	12	25	5	14	56	1	0	6	1	3	2	13
2005	51	342	117	600	185	360	164	414	19	34	8	14	75	0	1	2	0	0	1	4
2006	47	240	119	576	190	384	160	444	19	25	4	19	67	1	2	0	1	3	1	8
2007	49	186	116	588	189	492	171	324	32	32	11	29	104	1	2	1	3	8	5	20
2008	49	228	114	420	189	342	167	390	35	50	21	25	131	0	0	0	0	0	0	32
2009	51	234	115	378	182	318	171	252	39	50	18	32	139	2	4	1	3	12	6	28
2010	46	138	116	462	188	306	157	228	32	60	25	23	140	3	10	4	3	19	14	53
2011	51	240	116	378	180	300	161	156	17	33	9	8	67	12	3	9	9	24	10	67
2012	50	72	114	204	202	120	170	114	0	0	0	0	0	6	9	12	8	14	18	67
SSB-2012: Areal: 839646 daa. Fellingstill: 138 Felt:														6	9	12	8	14	18	67

År	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			År	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	18	110	73	124	86	2011	24	94	63	122	68
2010	26	111	60	128	100	2012	0	0	0	114	0

Figur Kyst 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikkdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (hvitt) og bil (grått). Nest øverste høyre figur viser kjønnsforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall felte hjort (høyre akse).

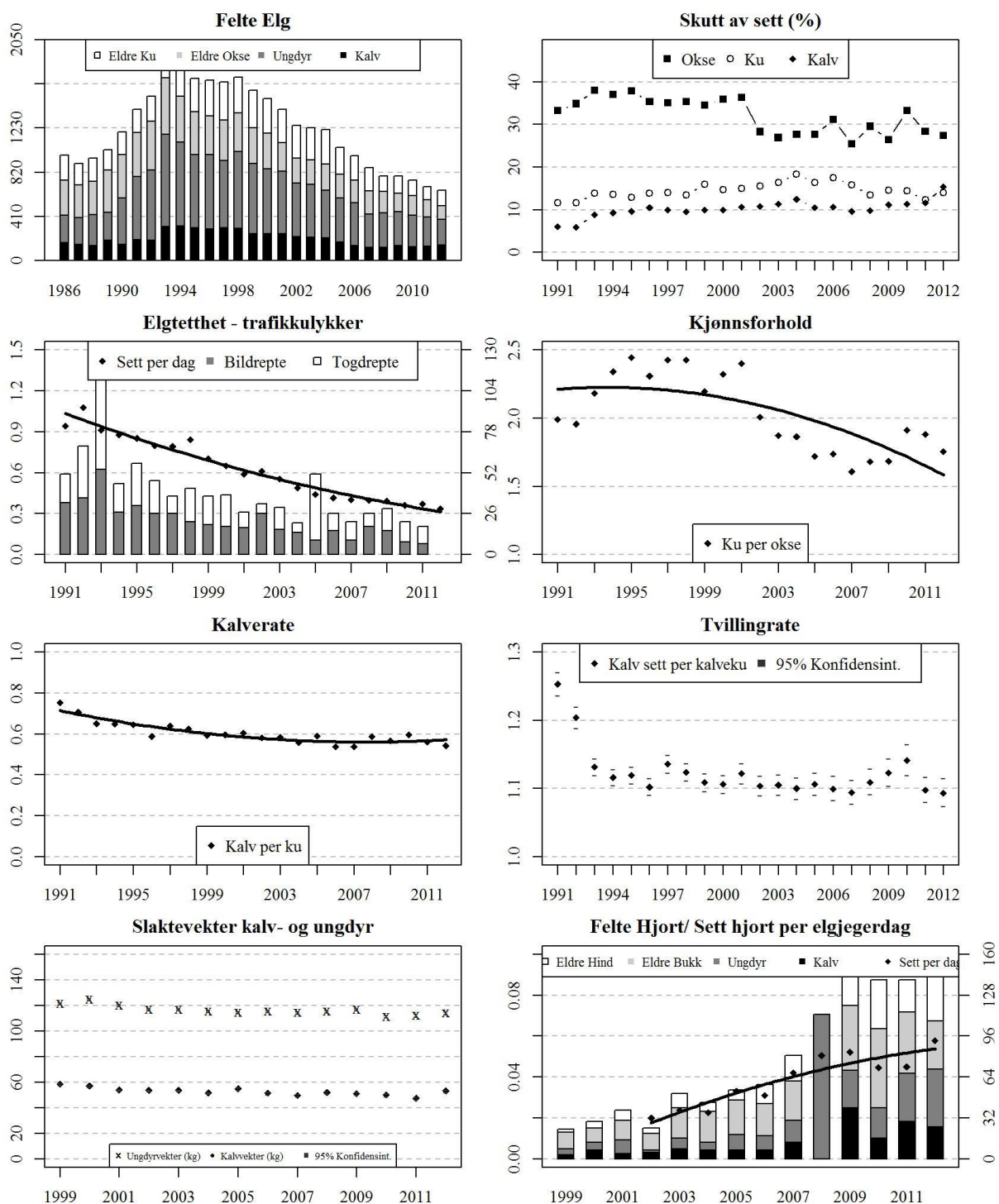
Skog

Tabeller "Skog": Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegardagor	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Oksekalv	Kukalv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Veitrafikk	Jernbane
1991	13143	2500	2061	2221	768	3911	1218	12679	127	102	359	321	471	239	1619	46	18
1992	12259	2766	2380	2516	641	3967	1369	13639	134	81	425	340	516	252	1748	40	33
1993	16597	2999	2956	3141	514	4373	1690	15673	207	156	513	500	596	395	2367	59	74
1994	16181	2672	2825	3167	437	4230	1468	14799	245	145	481	440	488	392	2191	38	18
1995	15718	2351	2614	2863	421	3859	1456	13564	252	119	413	382	467	361	1994	43	27
1996	15937	2435	2793	2540	290	3280	1488	12826	211	129	438	389	412	376	1955	34	21
1997	16540	2323	2644	2664	406	3628	1679	13344	228	126	366	368	429	404	1921	29	11
1998	15969	2411	2708	2750	380	3655	1547	13451	168	165	444	394	405	364	1940	25	21
1999	16630	2192	2486	2270	271	2948	1501	11668	148	144	398	383	390	390	1853	23	18
2000	17484	2136	2417	2278	277	2987	1417	11512	158	136	377	338	357	372	1738	20	20
2001	17453	1879	2215	2054	287	2780	1305	10520	140	143	357	318	300	347	1605	21	10
2002	16039	2017	2091	1845	221	2400	1202	9776	119	130	299	288	267	348	1451	35	6
2003	16772	2026	1965	1743	200	2266	1259	9459	116	133	283	289	252	337	1410	19	14
2004	17067	1916	1866	1543	162	1999	1054	8540	103	135	248	266	261	369	1382	23	6
2005	17862	1854	1578	1431	162	1865	1090	7980	85	109	249	226	244	289	1202	10	42
2006	15694	1555	1487	1134	129	1470	866	6641	69	81	246	220	231	254	1101	27	11
2007	16353	1683	1469	1152	135	1505	853	6797	71	74	178	178	239	245	985	18	12
2008	15194	1452	1244	1084	123	1405	820	6128	66	71	198	168	229	170	902	27	8
2009	15573	1489	1315	1070	139	1427	856	6296	64	84	191	172	205	186	902	25	14
2010	14949	1179	1163	933	142	1314	774	5505	73	75	183	156	208	163	858	8	13
2011	15136	1223	1206	1011	101	1285	762	5588	73	73	166	149	186	149	796	10	11
2012	14175	1120	1052	852	92	1095	652	4863	70	84	156	113	151	162	736		
SSB-2012: Areal: 3898909 daa. Fellingstill: 1221 Felt:									71	85	153	113	151	166	739		

Årstall	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr		Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbukk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n												
1999	59	285	122	761	186	367	169	352						2	1	7	2	13	2	27
2000	57	275	125	691	188	349	166	359						4	4	1	6	15	6	36
2001	54	282	120	675	188	300	167	347						3	1	7	6	18	8	43
2002	54	253	117	592	181	271	162	349	71	130	52	91	344	3	3	3	0	15	5	29
2003	53	252	116	573	176	252	161	336	105	160	86	81	432	6	3	8	3	25	13	58
2004	52	239	116	514	180	263	160	371	104	153	64	96	417	3	5	10	1	27	10	56
2005	55	194	115	474	184	244	165	292	168	215	105	129	617	5	2	11	4	31	10	63
2006	52	150	115	466	185	231	160	254	134	201	77	118	530	4	5	7	6	35	19	76
2007	50	145	115	359	183	241	159	246	173	262	121	154	710	7	9	14	6	37	25	98
2008	52	137	116	366	182	231	159	170	197	289	139	182	807	0	0	0	0	0	0	132
2009	52	149	116	355	183	203	157	184	209	307	147	176	839	21	22	24	10	58	42	177
2010	51	149	112	335	185	205	155	159	157	236	104	144	641	8	14	21	9	70	40	162
2011	48	141	112	298	180	183	155	147	169	219	105	177	670	16	15	25	20	54	27	157
2012	53	156	114	267	180	149	159	163	134	195	92	129	550	12	16	32	19	43	40	162
SSB-2012: Areal: 3866496 daa. Fellingstill: 404 Felt:														12	16	32	19	43	40	162

Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	150	7066	178	354	304	2011	156	6542	194	358	278
2010	237	9987	230	358	296	2012	101	1644	57	375	0

Figur Skog 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikkdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (hvitt) og bil (grått). Nest øverste høyre figur viser kjønnsforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall fellede hjort (høyre akse).

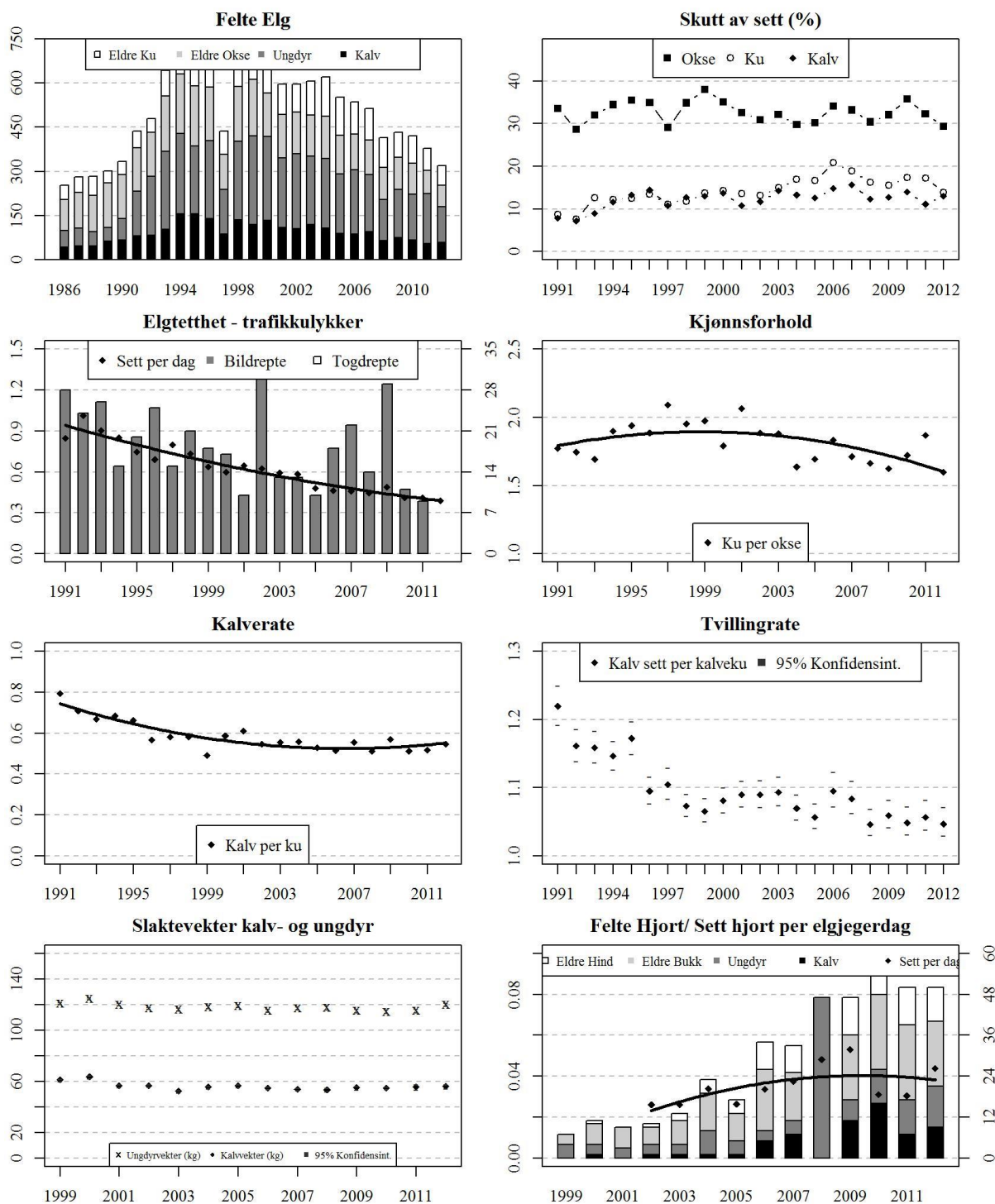
Setesdal

Tabeller "Setesdal": Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstell	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegerdager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Oksekulv	Kukulv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Veitrafikk	Jernbane
1991	2198	376	219	258	37	334	163	1387	28	16	45	15	82	32	218	15	0
1992	2226	491	289	316	34	402	186	1718	37	21	48	34	88	24	252	20	0
1993	2517	544	315	275	35	364	198	1731	37	20	60	47	116	41	321	21	0
1994	3300	603	352	366	67	516	258	2162	57	27	82	52	136	69	423	4	0
1995	3142	549	370	296	65	448	192	1920	56	30	64	54	133	50	387	8	0
1996	3423	518	396	378	36	471	229	2028	55	37	63	67	127	56	405	17	0
1997	1631	306	247	180	16	223	115	1087	25	13	24	15	64	31	172	12	0
1998	3601	593	511	476	20	537	262	2399	55	47	71	68	137	63	441	17	0
1999	4150	660	593	418	18	460	331	2180	43	32	94	78	134	75	456	14	0
2000	4081	577	410	411	18	458	273	2147	41	46	110	60	122	76	455	15	0
2001	3657	522	440	464	30	552	301	2309	38	36	72	72	112	62	392	6	0
2002	3828	602	501	459	33	539	318	2452	41	36	90	75	108	48	398	24	0
2003	3810	536	467	392	41	498	271	2205	48	40	84	66	113	74	425	10	0
2004	3822	605	457	436	33	513	235	2279	48	33	85	76	123	91	456	4	0
2005	4324	516	463	400	19	446	268	2112	42	22	74	65	108	89	400	9	0
2006	3845	426	405	317	29	388	220	1785	33	40	62	92	96	84	407	6	0
2007	3934	414	351	322	12	361	252	1712	35	36	72	75	94	79	391	13	0
2008	3741	422	360	314	15	360	208	1679	27	23	54	38	78	75	295	5	0
2009	3346	417	309	320	18	372	234	1670	30	32	63	54	80	59	318	19	0
2010	3734	369	331	278	10	310	227	1525	23	26	58	47	79	73	306	11	0
2011	3570	355	341	284	19	338	212	1549	23	17	62	63	53	51	269	6	0
2012	3440	364	261	266	2	278	177	1348	26	21	56	33	53	46	235		
SSB-2012: Areal: 1489695 daa. Fellingstill: 365 Felt:									26	21	57	33	53	47	237		

Årstell	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort							
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr		Bukk Hind Kalv Ukjent Sum					Bukkekalv Hindkalv Spissbuk Hind 1.5 E. Bukk E. Hind Sum							
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n													
1999	61	71	121	159	207	130	172	70						0	0	0	0	3	0	3	
2000	66	79	126	167	203	115	171	65						0	0	2	0	2	0	4	
2001	57	71	121	144	203	109	162	61						0	0	1	0	3	0	4	
2002	58	77	119	165	198	108	166	48	27	36	13	15	91	0	0	2	0	3	0	5	
2003	53	88	120	152	195	114	157	75	23	25	9	13	70	0	0	0	0	6	0	6	
2004	56	81	119	167	194	124	160	91	43	42	21	19	125	0	0	2	0	8	1	11	
2005	57	64	121	139	196	108	163	89	21	23	10	18	72	1	0	1	0	4	2	8	
2006	55	73	117	154	205	96	164	84	24	31	14	22	91	2	1	1	0	8	4	16	
2007	54	71	117	147	191	94	159	79	25	53	24	14	116	3	1	0	1	8	3	16	
2008	54	47	118	90	196	74	158	73	52	43	22	20	137	0	0	0	0	0	0	28	
2009	55	58	119	106	199	74	164	52	35	59	30	28	152	4	4	1	0	12	7	28	
2010	55	47	116	100	191	77	160	73	38	41	21	15	115	6	4	2	2	14	8	36	
2011	56	40	118	120	189	53	165	51	26	27	18	20	91	3	2	2	1	16	9	33	
2012	58	40	122	88	198	46	170	44	33	35	23	21	112	4	2	4	2	14	9	35	
SSB-2012: Areal: 1466615 daa. Fellingstill: 143 Felt:														4	2	4	2	14	9	35	

Årstell	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstell	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	49	954	38	85	56	2011	63	2136	58	84	68
2010	89	2655	34	87	67	2012	25	561	27	84	0

Figur Setesdal 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikkdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (hvitt) og bil (grått). Nest øverste høyre figur viser kjønnsforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall fellede hjort (høyre akse).

Vurdering

Vi har de siste årene påpekt at regionene ser ut til å bli likere og likere, både med hensyn til elgtetthet, jaktpress og kalverater.

Jaktuttaket har relativt sett vært mest stabilt over tid i «Setesdal». Samtidig har man her det største fallet i antall skutte de siste årene. I siste tiårsperiode har man hatt et noe høyere jakttrykk på okser i «Setesdal». Per 2012 blir færre enn 30 % av de observerte oksene skutt i alle regioner. Jaktpresset på kyr og kalv tilsvarer mellom 10 og 15 % «skutte av sette» i alle regioner, og er dermed på et jevnt nivå.

I «Kyst» hadde man i perioden 2004-11 et stabilt kjønnsforhold, på et noe jevnere nivå, enn i «Skog» og «Setesdal». Men i 2012 fikk man her et noe skjeve kjønnsforhold enn i de andre regionene. Også tvillingraten falt til lavere nivå i «Kyst» i 2012.

Per 2012 var slaktevektene for kalv og ungdyr som følger;

«Kyst», hhv. 50 og 114 kg, «Skog», hhv. 53 og 114 kg, og «Setesdal» hhv. 58 og 122 kg.

I Kyst var slaktevektene på samme nivå som i 2011, mens man i «Skog» og «Setesdal» så en liten oppgang for både kalver og ungdyr. Kalveraten synes fortsatt å være fallende i «Kyst», mens den i «Skog» og «Setesdal» synes å være stabilisert.

Trenden i «sett hjort per jegerdag» synes å ha stagnert i «Setesdal», mens man i større grad ser en fortsatt stigende trend i «Kyst» og «Skog». Den samme utviklingen ser man i fellingstallene. I 2012 ble det felt 67 hjort i «Kyst», 162 hjort i «Skog» og 35 hjort i «Setesdal». Bakgrunnsarealet for hver felte hjort er klart lavest i «Kyst», med ca. 12 500 daa bak hvert felte dyr.

Sammenlikninger med øvrige fylker i Norge

For 2012 har vi sammenliknet «sett per dag», kalverate, kjønnsforhold og slaktevekter for kalv i Aust-Agder med tilsvarende gjennomsnittsverdier for andre fylker i Norge (Figur 5 og 6).

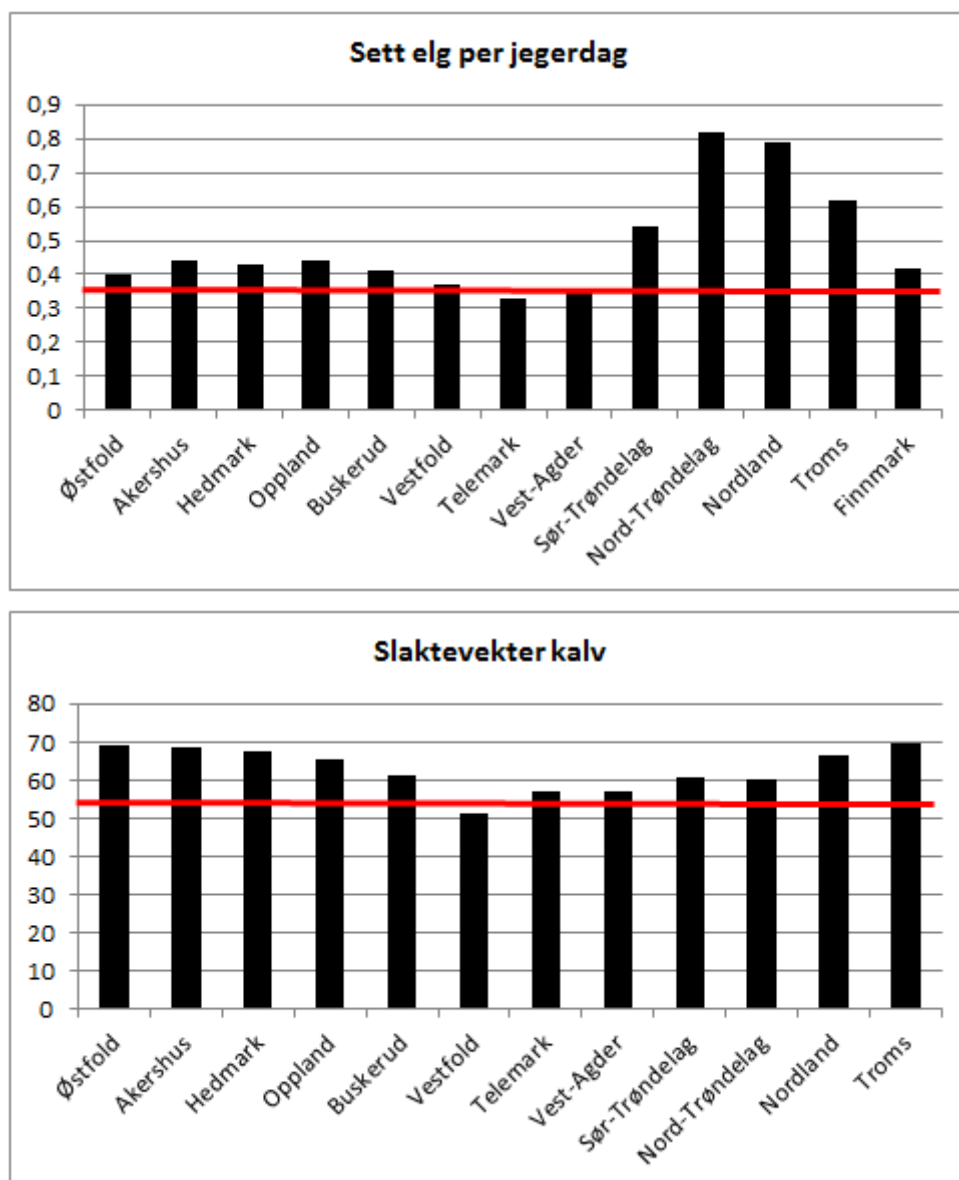
Elgtettheten, målt som «sett per dag, ser per 2012 ut til å ligge på et lavere nivå i Aust-Agder, sammenliknet med landet for øvrig. «Sett per dag» verdien er på omtrent samme nivå som i Vestfold, Telemark og Vest-Agder. Det er nå i Trøndelagsfylkene, sammen med Nordland og Troms det observeres flest elg per jegerdag.

De tyngste kalvene finner man i Østfold og Troms (hhv. 69 og 70 kg). Så følger Akershus, Hedmark og Nordland. Vestfold, Agder-fylkene og Telemark hadde de laveste slaktevektene for kalv i 2012.

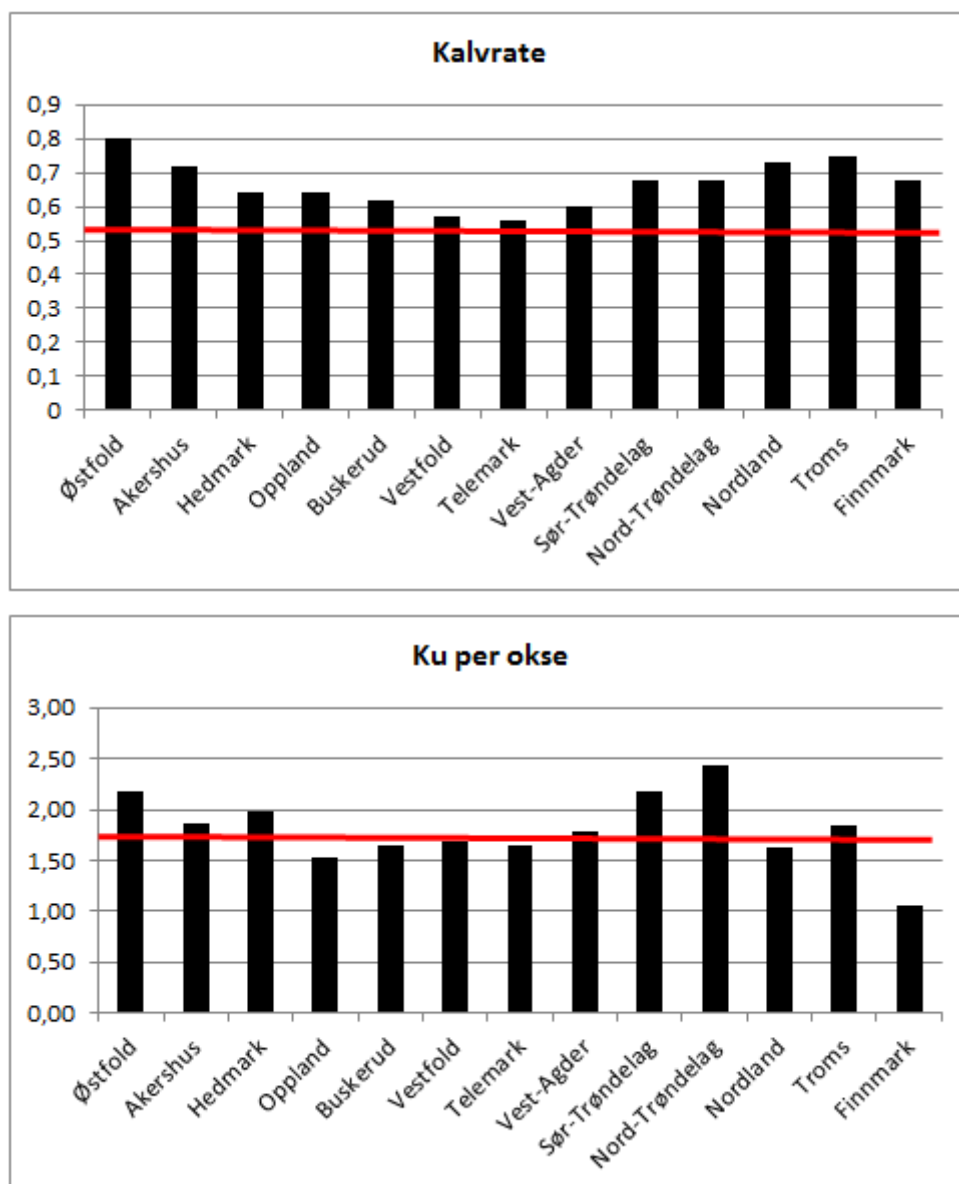
Kjønnsforholdet er «skjevest» i Hedmark og Trøndelagsfylkene. I disse fylkene ser man 2 kyr eller mer per okse. Finnmark utmerker seg med et jevnt kjønnsforhold. Det ble her observert 1,05 ku per okse i 2012. Aust-Agder ligger «midt på treet» med ca. 1,7 ku per okse.

Når det gjelder kalvrater ser man at Østfold ligger klart høyere enn alle andre fylker. Nærmest følger Akershus, Nordland og Troms, alle med kalv per ku verdier over 0,7. Vestfold, Telemark og Agder-fylkene hadde de laveste kalvratene i 2012.

Det er viktig å merke seg at resultatene fremstilt i Figur 5 og 6, kun gir et øyeblikksbilde per 2012. Historien har selvsagt mye å si for hvordan verdiene bør tolkes. Vi synes det er et viktig poeng at man i Østfold i stor grad har hatt stabilitet over tid, dette gjelder både «sett per dag», kalvrater, kjønnsforhold og slaktevekter. Elgtettheten, målt som sett per dag, har endret seg betydelig i de ulike fylkene gjennom siste 20-årsperiode. Generelt ser man at elgtettheten er redusert på Øst- og Sørlandet, mens tetthetene er på vei opp nord i landet. For 20 år siden hadde man langt høyere tettheter av elg på Øst- og Sørlandet enn i de nordligste fylkene.

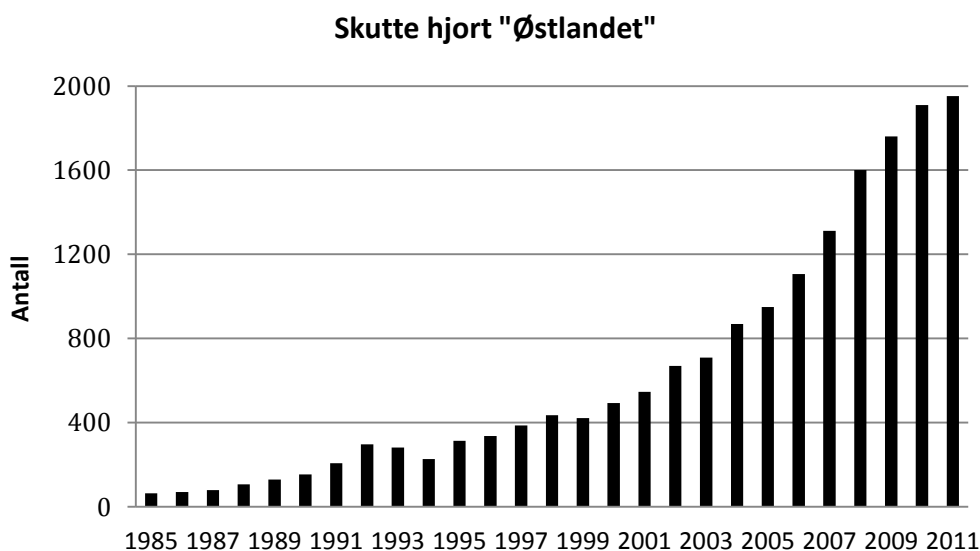
Figur 5: «Sett elg per jegerdag» (øvre delfigur) og slaktevekter for kalv (nedre delfigur) i utvalgte fylker i Norge i 2012. Verdier fra Aust-Agder markert med vannrett, rød strek. Data fra Hjorteviltregisteret (www.hjorteviltregisteret.no).

Figur 6: Kalvrate/kalv per ku (øvre delfigur) og ku per okse (nedre delfigur) i utvalgte fylker i Norge i 2012. Verdier fra Aust-Agder markert med vannrett, rød strek. Data fra Hjorteviltregisteret (www.hjorteviltregisteret.no).

Hjort

Fellingstallene for hjort på «Østlandet» fortsetter å stige i et nokså jevnt tempo, selv om veksten i antall felte dyr stagnerte noe i 2011 (Figur 7). Den samlede avskytingen i fylkene Akershus, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust- og Vest Agder viser at det ble felt 1952 hjort i 2011. De endelig fellingstallene for 2012 er ikke klare.

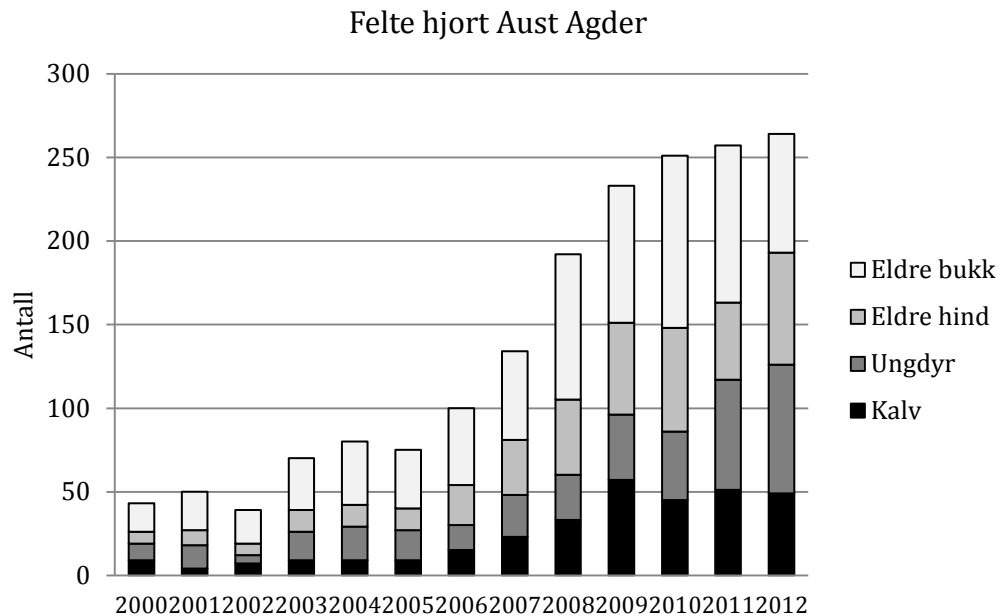

Figur 7: Antall skutte hjort på "Østlandet" (fylkene Akershus, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust- og Vest-Agder) i perioden 1986-2011 etter data fra www.ssb.no.

I perioden 2000-03, lå det årlige fellingstallet for hjort i Aust Agder under 50 felte dyr. Etter en liten økning i neste treårsperiode, så man en kraftig vekst i avskytingen frem til og med 2009 (Figur 8). I perioden etter 2009 har veksten i avskytingen stagnert, men viser fortsatt en økning. I 2012 ble det ifølge fellingsrapportene til Statistisk sentralbyrå felt 264 hjort. Dette er nok en ny fellingsrekord for Aust-Agder og det 7. året på rad at avskytingen øker.

Av de felte dyra utgjorde kalv og ungdyr 48 %, voksen bukk 27 % og voksen hind 25 %. Av dyr 1,5 år eller eldre ble det felt en hanndyrandel på 55 %.

«Sett hjort» materialet lagt inn i Hjorteviltregisteret får et stadig større omfang. I 2012 er det registrert 5419 jegerdager, og 725 observasjoner. Dette gir 0,13 hjort sett per jegerdag. Kalveraten var på 0,53 kalv per kolle, mens det ble sett 1,43 hind per bukk.

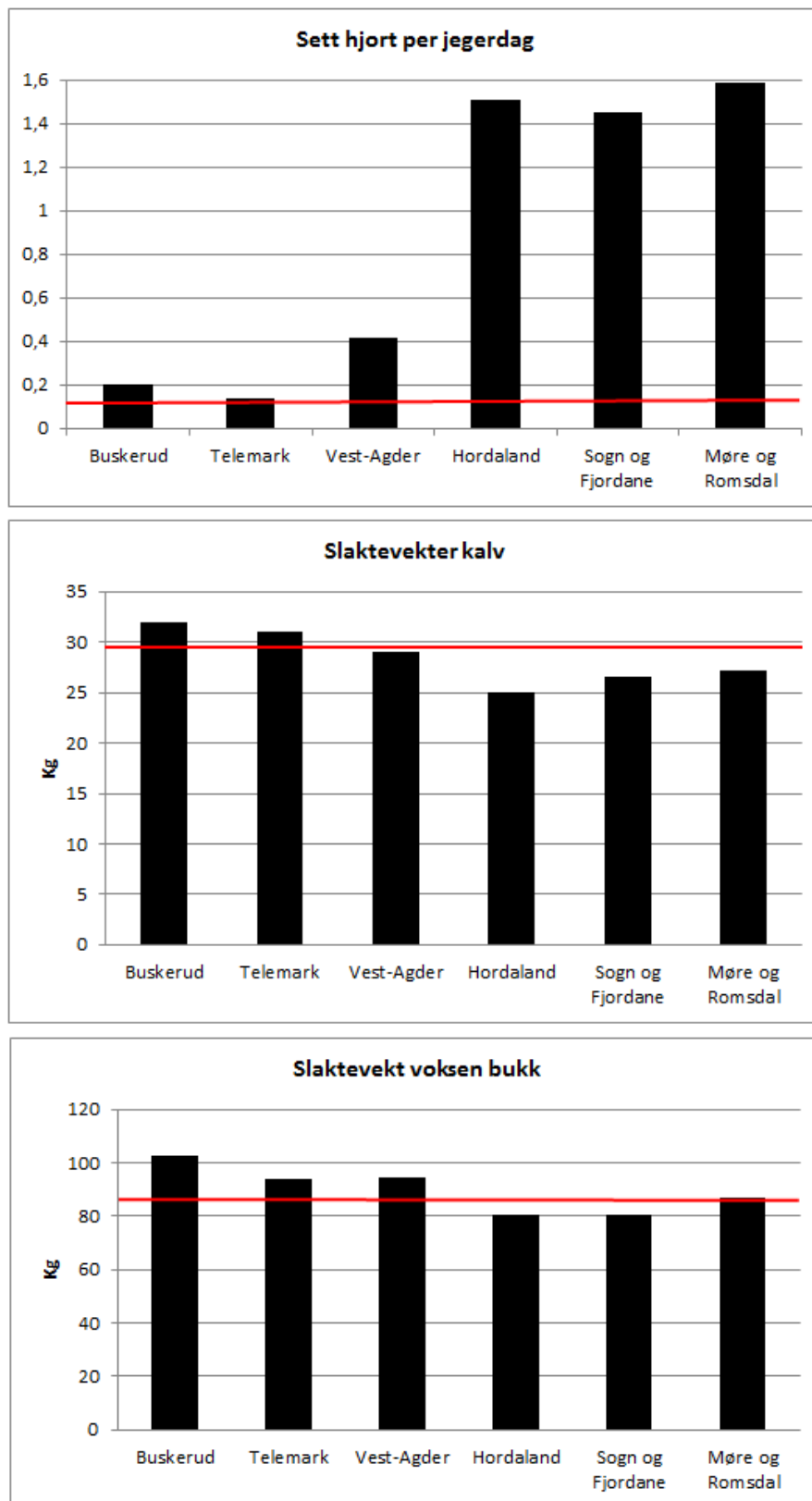
Figur 8. Felte hjort i Aust-Agder i perioden 2000-2012 fordelt på kalv, ungdyr, eldre hind og eldre bukk. Data fra www.ssb.no.

Som man ser er hjortetettheten i Agder fortsatt på et svært lavt nivå samlet sett, om man sammenlikner med de store «hjordtefylkene» på Vestlandet (Figur 9). I Aust-Agder ser man omtrent like mange hjort per dag som i Telemark, mens Buskerud ligger noe høyere. I Vest-Agder gikk «sett per dag» en del opp i 2012. Selv om tettheten for fylket samlet synes lav, vil den store variasjonen i utbredelse gi store lokale forskjeller. Enkelte steder i Agder har man betydelige tettheter per i dag.

Man ser tydelig at Østlandshjorten er i god kondisjon, og slaktevektene for både kalv og voksen bukk ligger betydelig høyere enn i vestlandsfylkene. Også hjorten i Aust Agder må sies å ha gode vekter (Figur 9). Slaktevektmaterialet viser gjennomsnittsvekter for kalv på 30 kg, hunndyr på 1,5 år 42 kg, spissbukk 61 kg, voksen bukk 85 kg og voksen hind 62 kg. Vi understreker at slaktevektmaterialet fortsatt er noe begrenset, da det er lagt inn vekter for til sammen 78 dyr.

De aller tyngste hjortene har man per 2012 i Buskerud, der de gjennomsnittlige kalvvektene i 2012 var på 32 kg, og de voksne bukkene i snitt veide 103 kg. Aust-Agder ser ut til å ligge i en mellomstilling, men vektene må alt i alt sies å være på gode nivå.

Per 2012 har vi vekt og aldersdata for 60 bukker 2,5 år eller eldre felt i Aust-Agder i perioden 2007-2012. Bukker på 4,5 år eller eldre har en gjennomsnittsvekt på 106 kg, og fra 3,5 års alder og oppover ligger taggantallet på 10-12 i gjennomsnitt. Av de eldre bukkene i Aust-Agder ser det derfor ut til å være en høy andel «trofedyr».

Figur 9. «Sett hjort per dag» (øvre delfigur), slaktevekt for kalv (midtre delfigur) og slaktevekt for voksen bukk (nedre delfigur) i utvalgte fylker i Norge i 2012. Verdier for Aust-Agder markert med rød, vannrett strek. Data hentet fra Hjorteviltregisteret (www.hjorteviltregisteret.no).

Skogsfugl og hare

Data for sett skogsfugl og hare er samlet inn gjennom de ordinære sett elg skjemaene i både Aust og Vest-Agder. Vi har data fra og med sesongen 2009. I tidligere rapporter har vi ikke kommentert disse videre, ut over at resultatene er presentert i oversiktstabeller på fylke, region og kommunenivå. Vi er bedt om å gi en kort presentasjon av tallene, samt gi en generell vurdering av verdien knyttet til innsamling av disse.

Vi har valgt å presentere tallene for de respektive fylker som helhet, da det gir et noe mer «robust» grunnlag for sammenlikning. Tallene er også presentert direkte som antall observasjoner. Det er med andre ord ikke tatt høyde for jaktinnsats (jegerdagsverk) eller antall skjema med innrapporterte observasjoner. Dette er trolig heller ingen stor feilkilde. Som man ser er det et godt samsvar mellom antall observasjoner av både hare og skogsfugl i Aust- og Vest Agder (Figur 10). Trenden er også den samme over tid i begge fylker. Høsten 2010 peker seg ut med et høyt antall observasjoner. Deretter faller antall observasjoner til lavere nivå i 2011 og 12.

Fellingsstatistikken til Statistisk sentralbyrå i perioden 2009-2011 følger det samme mønsteret. I 2010 ble det felt flest skogsfugl, i alt 5 310 stk. fordelt på 3 200 i Aust- og 2 110 i Vest-Agder.

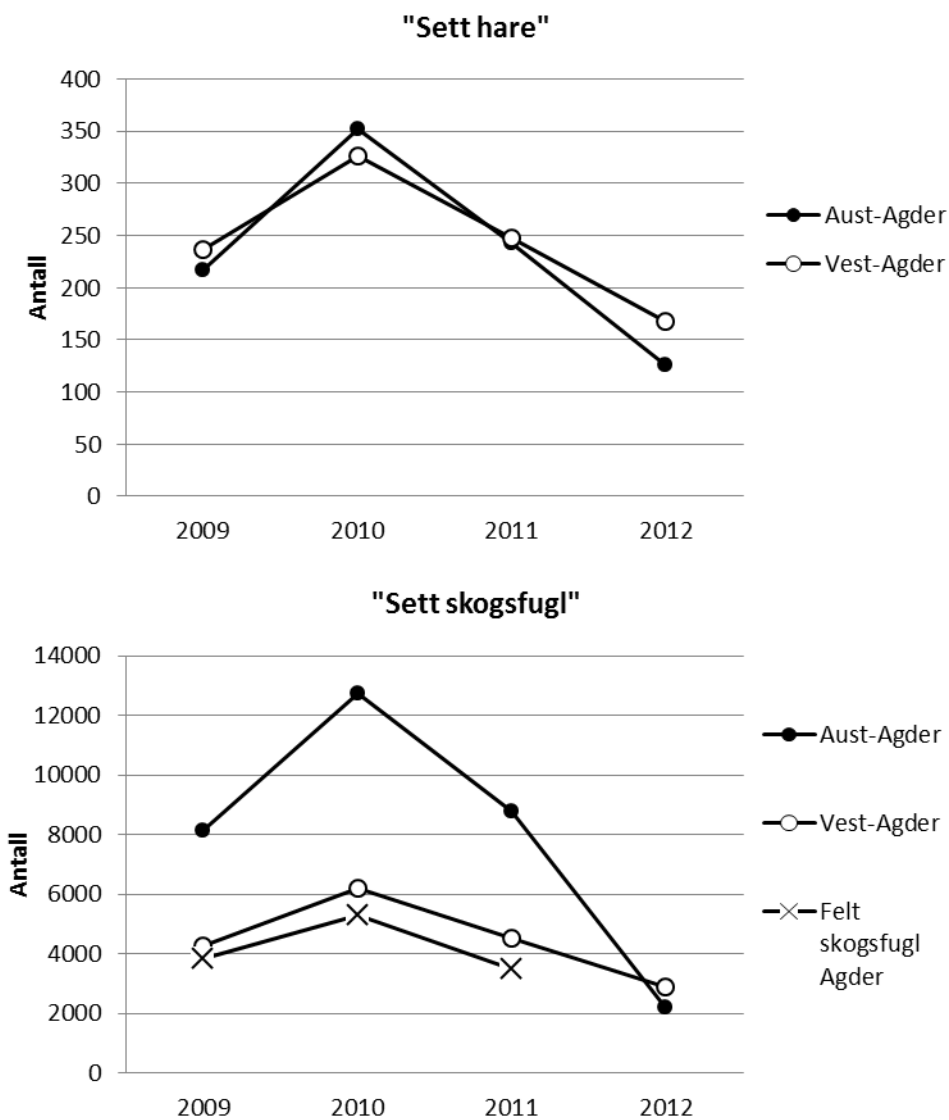
Resultatene indikerer at det sannsynligvis er mulig å skaffe til veie en brukbar indeks for utviklingen i småviltbestandene over tid, gjennom observasjoner gjort under elgjakta. Spørsmålet videre er om dette er verdt det ekstra arbeidet, og om dette gir kunnskap som ellers ikke ville vært skaffet til veie. På den ene siden kan man argumentere for at ekstra arbeidet med å føre observasjoner over sett hare og skogsfugl, ikke er stor. Det er også «synd» å slutte med dette når man først er i gang, og har et visst materiale. Samtidig kan man sette spørsmålsteget ved verdien av disse dataene, da det er stor variasjon i kvaliteten og innsatsen som legges ned i å samle inn observasjoner, både mellom kommuner og mellom vald i de enkelte kommuner i begge fylker. Videre er spørsmålet hvordan dataene kan komme til nytte?

Om man velger å kutte ut «sett hare og skogsfugl» i fremtiden vil man hovedsakelig miste en potensielt troverdig indeks/dokumentasjon for utviklingen og svingninger i bestandene over tid.

Om man velger å fortsette med denne datainnsamlingen må man sørge for at:

- 1) Alle jaktfeltene får utdelt de samme «sett elg» skjemaene, hvor rapporteringsmulighet for skogsfugl og hare finnes. I dag benyttes ulike typer skjemaer.
- 2) Man oppfordrer til en konsekvent innrapportering av observasjoner. Dette forutsetter igjen at det er vilje og interesse blant flertallet av jegerne for å bidra med slike registreringer.

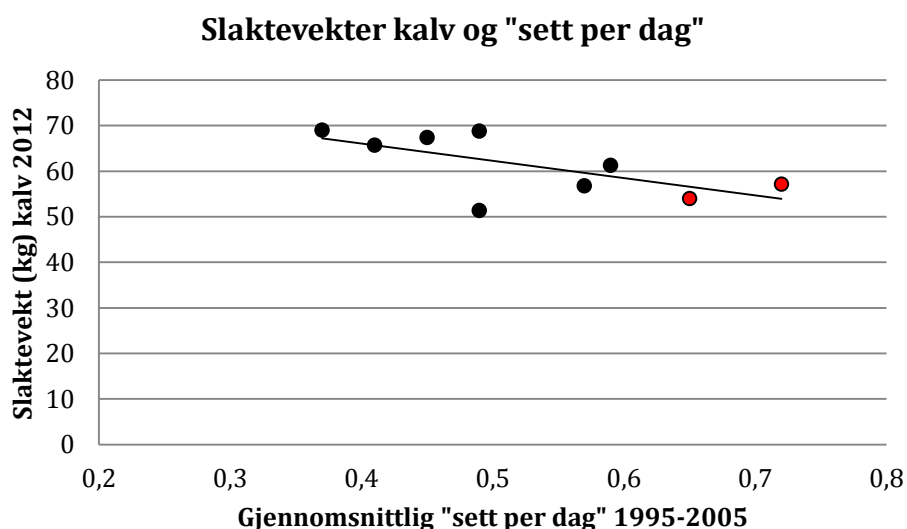
Dette vil sørge for at kvaliteten og troverdigheten til dataene bedres, noe som er nødvendig dersom man ønsker å fortsette med ordningen.

Figur 10. Antall sett hare (øvre delfigur) og skogsfugl (nedre delfigur) under elgjakt i Aust- og Vest-Agder i perioden 2009-2012. Data samlet inn fra sett elg skjema. I nedre delfigur vises også antall felte skogsfugl (storfugl og orrfugl samlet) i begge Agder-fylkene i perioden 2009-2011 (tall fra Statistisk sentralbyrå, www.ssb.no).

Diskusjon

Situasjonen i Aust-Agder synes å være inne i en relativt stabil fase. Elgtettheten synes fortsatt å vise en svakt synkende tendens, mens nedgangen i bestandskondisjon samlet sett mer eller mindre synes å være stabilisert. Tettheten, målt som «sett per dag», plasserer Aust-Agder i nedre sjikt blant fylkene i Norge. Om en ser bort fra Trøndelagsfylkene, Nordland og Troms, er det imidlertid ikke store forskjeller i «sett per dag» på fylkesnivå. Som bemerket til verdiene vist i Figur 5, sier ikke disse noe om den historiske utviklingen. For å illustrere dette kan man sammenlikne utviklingen i Aust-Agder og Østfold, hvor man per i dag ser hhv. 0,35 og 0,40 elg per jegerdag. I Aust-Agder har man de siste 20 årene hatt en jevn nedgang i elgtetthet, mens man i Østfold har hatt 20 år med mer eller mindre sammenhengende økning. Gitt de samme kalvratene ville man kommet ut nokså likt i «sett per dag» i disse to fylkene i 2012. Om man ser på gjennomsnittlige «sett per dag» verdier for fylkene på Sør- og Østlandet i perioden 1995-2005, og slaktevekter for kalv per 2012, kan man se en synkende tendens for kalvvektene med økende tetthet i foregående periode. Det synes klart at mønsteret man ser i dag, i stor grad er en følge av tidsforsinkede effekter, etter nedgangen i bestandskondisjon man opplevde på 90-tallet.

Figur 11. Gjennomsnittlig antall elg «sett per dag» i perioden 1995-2005, og gjennomsnittlige slaktevekter for kalv i 2012 for fylkene Østfold, Akershus, Hedmark Oppland, Buskerud, Telemark, Vestfold, Aust- og Vest-Agder. Ett punkt per fylke. Agder fylkene merket med rødt. Data hentet fra Hjorteviltregisteret, www.hjorteviltregisteret.no.

I 2012 publiserte NINA sin oppsummeringsrapport fra Overvåkingsprogrammet for hjortevilt 1991-2011³. Her gis en oversikt over utviklingen til elg, hjort og villrein på ulike geografiske nivå, samt avskyting, bestandstetthet og bestandsstruktur. Her drøftes også ulike faktorer

³ Solberg, E. J., Strand, O., Veiberg, V., Andersen, R., Heim, M., Rolandsen, C. M., Langvatn, R., Holmstrøm, F., Solem, M. I., Eriksen, R., Astrup, R. & Ueno, M. 2012. Hjortevilt 1991-2011 – Oppsummeringsrapport fra Overvåkingsprogrammet for hjortevilt. – NINA Rapport 885. 156 s.

som kan tenkes å forklare den utviklingen man har sett. Selv om ikke Aust-Agder inngår i Overvåkingsprogrammet, kan man trekke store likhetstrekk med Vest-Agder, som har vært med i programmet siden 1997. Data er samlet inn fra felte dyr i kommunene Songdalen, Marnardal, Audnedal og Vennesla.

Noen av resultatene er kort oppsummert som følger:

For perioden 1997-2011 har det vært en økning i gjennomsnittsalder for skutte eldre okser, men kyrnes gjennomsnittsalder er noe redusert. Gjennomsnittsalderen blant skutte kyr er likevel høy i Vest-Agder, sammenliknet med andre områder. Det samme er tilfellet i Vestfold/Telemark. Slaktevektene for kalv og ungdyr viser en nedgang gjennom perioden tilsvarende hhv. 0,58 og 0,54 kg pr. år. Mens man for kyr ser en nedgang i gjennomsnittsvekter tilsvarende 0,31 kg pr. år, ser man ingen lineær nedgang i oksevektene. Eggstokkanalysene viser at tilnærmet alle kyr (> 95 %) i aldersklassen 5-12 år kommer med kalv hvert år, men færre enn 10 % av alle 2-åringer gjør det samme. Tvillingratene som registreres fra eggstokkene er relativt lave, og samsvarer med tvillingratene som registreres av jegerne under jakta. Det var ingen statistisk sikker trend i andelen kalveproduserende kyr gjennom overvåkingsperioden. Dette indikerer at kyrne i Vest-Agder får eggløsning ved en lavere vekt nå enn tidligere. For nær alle overvåkingsområdene i Norge har man sett en nedgang i slaktevekter og rekrutteringsrater siden 1991. Et unntak er i Oppland og delvis i Troms.

Årsakene til den generelle nedgangen i vekter og rekrutteringsrater drøftes. Forskerne tror de viktigste årsakene til de observerte endringene skyldes endringer i klima og bestandstetthet. At mye av variasjonen fra år til år i slaktevekter og rekrutteringsrater kan forklares av varierende værforhold og start på vekstsesongen, er sannsynlig. Det er derimot usikkert hvorvidt klimavariasjon også kan forklare den omfattende nedgangen i bestandskondisjon man har sett over tid. Den generelle trenden med økende sommertemperatur, vil i utgangspunktet være negativt, da dette er antatt å føre til at plantenes veksthastighet øker, og tilsvarende reduserer perioden plantene er lettfordøyelige. Samtidig er det slik at en tidlig vår er positivt for å oppnå gode vekter om høsten. Dette har sannsynligvis sammenheng med at elgen tidligere kan gå over fra vinter- til sommerbeite. En optimal sommer for en elg vil således være en tidlig start på vekstsesongen, etterfulgt av en kjølig sommer som strekker ut perioden plantene er i vekst. Det konkluderes med at betydningen av disse motstridende effektene og andre klimatiske forhold på vekst og reproduksjon i overvåkingsprogrammene bør vies mer detaljerte analyser.

For mer informasjon om resultatene fra Overvåkingsprogrammet, vil vi henvise til denne rapporten³.

Vi er opptatt av rådgivning rundt hvilken elgtetthet man bør holde seg med. I tillegg til at elgtettheten er avgjørende for bestandskondisjonen og produksjonsevnen, vil den også påvirke kostnadene den påfører andre samfunnsinteresser. Med et bærekraftig beitepress over tid, vil med stor sannsynlighet også kostnadene holdes på et akseptabelt nivå.

Hvilken avskytningsprofil man ønsker kan variere mellom områder, og innenfor de rammene kommunene setter, ligger dette også innenfor rettighetshavernes og bestandsplanområdenes handlingsrom. Vi har ingen klare oppfatninger av hva som er

«riktig» kalvandel, kjønnsforhold osv., noe vi utførlig har gjort greie for i tidligere rapporter⁴. Man kan allikevel ha en bevisst strategi ut i fra hva en ønsker med bestanden for øvrig, og vi synes også det kan være riktig å velge det man har «tro på». Andre tiltak for å stimulere til positiv jegerseleksjon, kan også gjennomføres. Dette kan være skrapdyrordninger, takkebegrensninger for okser, mm. Etter vårt syn er det imidlertid noen forutsetninger som bør ligge til grunn for at dette skal være hensiktsmessig. For det første bør slike tiltak gjennomføres over større områder. Alle kjenner til det klassiske eksempelet; «om ikke jeg skyter storoksen, så faller den hos naboen». Videre bør det være vilje og tro på å gjennomføre de mål om uttak man setter seg, selv om det kan koste litt ekstra jaktinnsats å få det til. Vi er også tilhengere av «enkle» avskytingsregimer. En jeger bør aldri være i tvil om et dyr er tillatt felt eller ikke. Tiltakene bør etter vår mening derfor i minst mulig grad komplisere og vanskeliggjøre jakta.

I 2012 ble det en ny nedgang i «sett per dag» for Aust-Agder fylke som helhet. For enkelte kommuner nærmer man seg nå tettheter, målt som «sett per dag», som vi tidligere har anbefalt som nødvendige for å bedre den generelle bestandskondisjonen. Her kan man nok stabilisere bestandsstørrelsen, snarere enn en videre reduksjon, da man sannsynligvis nærmer seg tettheter som er «bærekraftige» over tid. Med en bedret bestandskondisjon på sikt, kan man ha samme vinterstamme som i dag, men ha noe høyere fellingstall over tid. Selv om man per i dag har en fornuftig elgtetthet, vil det ta tid før dette gir seg utslag i merkbart bedret kondisjon. Som referert fra «Overvåkingsprogrammet for hjortevilt», ser man indikasjoner på at kyrne i Vest-Agder får eggløsning ved en lavere vekt nå enn tidligere. En situasjon der «små dyr avler små dyr» vil forsterke virkningen og varigheten av kondisjonsnedgangen man har opplevd. I hvor stor grad dette «setter seg» i stammen, og hvordan dette f.eks. påvirker utviklingen videre gitt en økt næringstilgang, er uvisst. Likedan er det også uvisst hvordan dette allerede i dag påvirker situasjonen man er vitne til.

Kalveratene for fylket samlet sett var lave i 2012, men man legger merke til at vektene viste en liten oppgang, og man må tilbake til 2005 for å finne bedre vekter for kalv og ungdyr samlet. Selv om oppgangen er beskjeden, og det ennå er litt for tidlig å kalle det en trend, er det et positivt signal. Dette underbygges også av at man i Vest-Agder i enda større grad kan se tegn til en positiv utvikling. Både kalvratene og slaktevektene for kalv og ungdyr, bedret seg her betydelig fra 2011 til 2012⁵.

Til slutt nevner vi at vi fra fylkeskommunen har fått oversendt resultater av sporstoffanalyser av lever fra elg samla inn i Tvedestrand høsten 2012. Analysene er utført av Veterinærinstituttet. Bakgrunnen for prøvetakingen er at det i 2002 ble gjort tilsvarende undersøkelser som avdekket et lavt nivå av selen og kopper i prøvene fra elg i Tvedestrand. Resultatene fra 2012 (totalt 37 prøver) viser at sporstoffnivåene var gjennomgående høyere enn i 2002, og både dekningsgraden av selen og kopper var tilfredsstillende. Det ble også tatt analyser av blyinnhold i lever, og de viste lave konsentrasjoner. I følge Veterinærinstituttet indikerer dette at sporstoffmangel trolig spiller en mindre rolle når det gjelder nedgangen i slaktevekter som er registrert over tid og at dette i hovedsak har andre årsaker.

⁴ Stenbrenden, M. 2012. Elg og hjort i Aust-Agder 2012. Faun-rapport 012-2012. Faun Naturforvaltning AS, Fyresdal Næringshage, 3870 Fyresdal.

⁵ Stenbrenden, M., Gangsei, L.E., Roer, O. 2013. Elg og hjort i Vest-Agder 2013. Faun-rapport 010-2013. Faun Naturforvaltning AS, Fyresdal Næringshage, 3870 Fyresdal.

Hjort

Selv om det ble ny fellingsrekord for hjort i 2012, ble det ingen stor økning i antall skutte dyr. Vi har tidligere gjort et poeng ut av at det er fordelaktig om veksten skjer «kontrollert». I kombinasjon med gode overvåkingsrutiner, kan man følge utviklingen nøye, og foreta eventuelle forvaltningsmessige grep på et tidlig tidspunkt. Lokalt kan det være høye tettheter av hjort, og i slike områder bør man holde et øye til utviklingen i beitepress og eventuelle skader på skog/innmark.

Som vist i Figur 9, ser man at hjorten i østlandsfylkene har en betydelig høyere slaktevekt enn i de tre vestlandsfylkene. Gjennom Overvåkingsprogrammet for Hjortevilt er det dokumentert en stor reduksjon i kroppsvekt og reproduksjon i overvåkingsregionene i Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. Blant annet er toåringenes kalvingsrate redusert med hhv. 80, 55 og 42 % gjennom perioden 1991-2011⁶. Den kraftig svekkede bestandskondisjonen tilskrives tetthetsavhengige faktorer og man kan trekke tydelige paralleller til utviklingen man så hos elg i Agder.

Som jaktobjekt vil hjorten sannsynligvis stadig spille en større rolle. Foruten en god kondisjon, kjennetegnes også hjorten på Øst- og Sørlandet ved at den forekommer meget ujevnt fordelt. Sannsynligvis må tetthetene være høye i enkelte områder, før hjorten sprer seg videre til nye «delbestander». I områder hvor det finnes en del hjort, begynner man nok å få litt erfaring med hjort og hjortejakt i «sitt» område, og utøver jakta mer effektivt. Dette vil for det første bremse veksten i stammen, men sannsynligvis også spredningen. Videre mener enkelte å ha gjort erfaringer med at jakt i «ny-etablerte» bestander, kan føre til ny spredning og at hjorten forsvinner. Om målet er å etablere en hjortebestand, virker det således som at det kan være lurt å avvente litt med jakta, inntil bestanden er bedre etablert. Vi understreker at dette i stor grad er vår «spekulasjon», og ikke godt dokumentert. I tillegg er hjorten en sosial art som gjerne slår seg ned i områder hvor det fra før finnes artsfrunder⁷. Dette er også en årsak til at hjorten bruker tid på å kolonisere nye områder. Mens man i enkelte områder i stor grad kan bedrive ren hjortejakt, vil det for mange andre kun være snakk om mer eller mindre tilfeldige dyr å jakte på, ennå en god stund. For indre og høyereliggende deler av fylket, vil nok også utviklingen påvirkes av vinterforholdene. Vi tror dette også er forklaringen på den utviklingen man har sett mellom de ulike regionene de siste år.

Enn så lenge ser det ut til at tetthetene for fylket samlet sett fortsetter å øke, sakte men sikkert. Kondisjonen er god, og det er en høy andel «trofedyr» blant bukkene. Vi oppfordrer igjen til å ta i bruk gode registrerings og rapporteringsrutiner for sett og felt hjort, noe man også er godt i gang med. Omfanget av egne «sett hjort» data blir stadig større. Vi ser ingen grunn til å legge særskilte restriksjoner på hjortejakta. Dagens jaktuttak vil neppe kompensere for tilveksten. Samtidig har man etter alt å dømme en god avkastning av både kjøtt og trofedyr i forhold til vintertettheten av hjort.

⁶ Solberg, E. J., Strand, O., Veiberg, V., Andersen, R., Heim, M., Rolandsen, C. M., Langvatn, R., Holmstrøm, F., Solem, M. I., Eriksen, R., Astrup, R. & Ueno, M. 2012. Hjortevilt 1991-2011 – Oppsummeringsrapport fra Overvåkingsprogrammet for hjortevilt. – NINA Rapport 885.

⁷ Meisingset, E.L. 2008. Hjort. *Biologi jakt forvaltning*. Tun forlag AS 2008. Pb. 9303 Grønland 0135 Oslo.

Konklusjon

Utviklingen i elg- og hjortebestanden i Aust-Agder er analysert ved bruk av data samlet inn av jegerne. Tetthetsreduksjonen i elgbestanden man opplevde frem til siste halvdel av 2000-tallet, er avtakende, men fremdeles vedvarende. Nedgangen i bestandskondisjon synes for fylket samlet sett å være mer eller mindre stabilisert de siste årene. Selv om kalveratene var lave i 2012, viste slaktevektene for kalv og ungdyr en liten oppgang fra forrige år. I enkelte områder nærmer man seg tettheter vi tidligere har anbefalt som nødvendige for å bedre den generelle bestandskondisjonen. For fylket samlet anbefaler vi fremdeles å opprettholde et høyt jaktuttak, inntil man ser tydeligere tegn til en positiv trend i bestandskondisjon. Tiltak for å fremme en positiv jegerseleksjon, kan gjerne gjennomføres parallelt.

Konfliktnivået mellom elg og trafikk er siden tidlig 90-tall kraftig redusert, og er innenfor de målsetningene man har satt som akseptable. Antallsmessig blir det stadig drept færre elg langs vei og jernbane i Aust-Agder.

Tettheten av hjort synes stadig å øke, men fellingstallene har i perioden etter 2009 stagnert noe, trolig som følge av snørike vintre. Dette gjelder særlig i indre strøk av fylket. Hjortebestanden synes å være i god kondisjon. Dagens jaktpress ser ut til å sørge for en kontrollert vekst i bestandene, samtid som jaktuttaket, og de verdiene hjortejakta representerer, stadig øker.

Kommunene

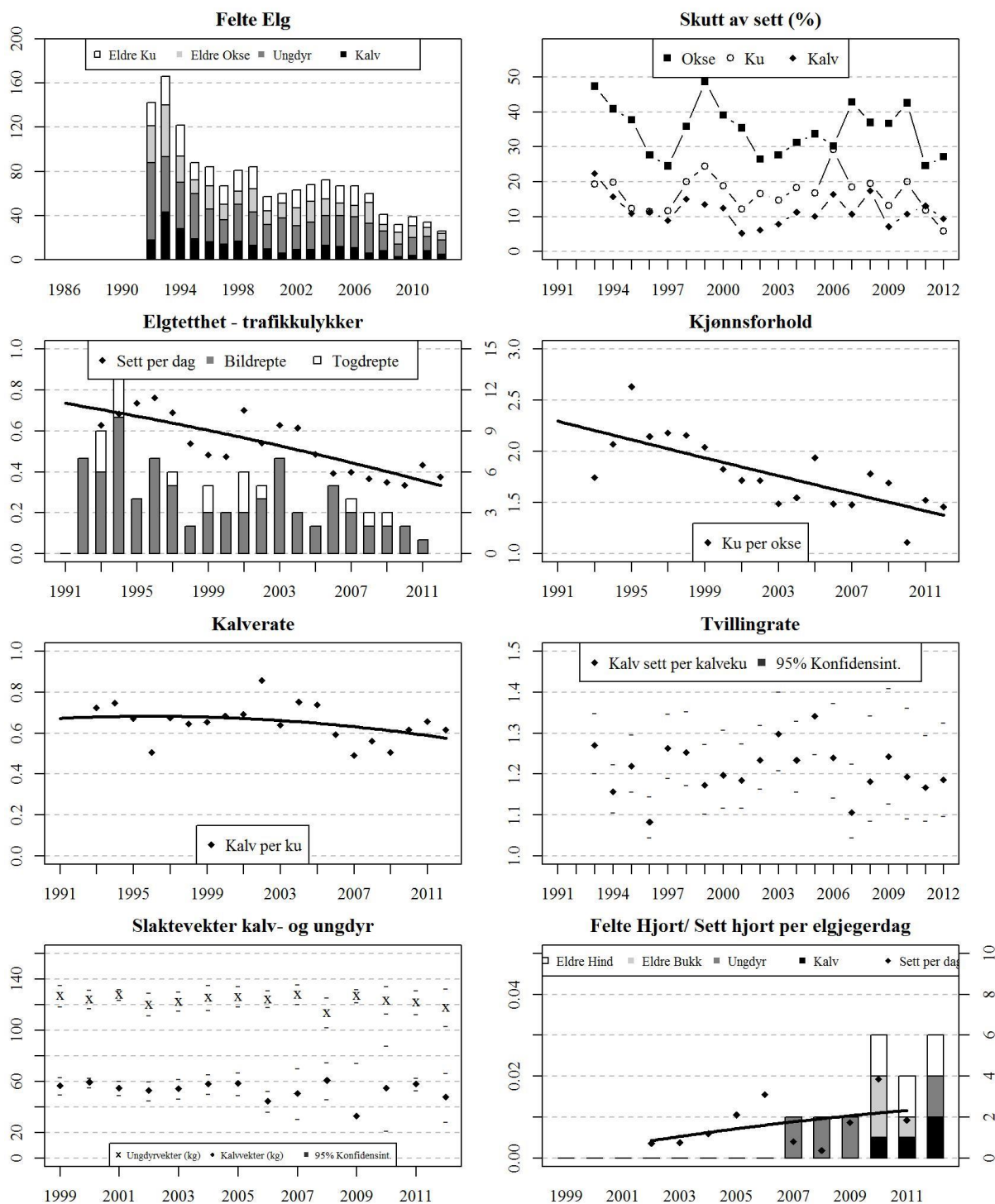
Arendal

Tabeller Arendal: Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg								Trafikk	
	Jegerdager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Okskalv	Kukalv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Veitrafikk	Jernbane	
1993	1074	152	128	100	37	192	65	674	22	21	25	25	47	26	166	6	3	
1994	828	115	91	124	23	178	35	566	19	9	23	19	24	28	122	10	4	
1995	783	98	126	103	29	173	48	577	14	5	25	16	12	16	88	4	0	
1996	803	130	159	110	10	141	63	613	11	5	15	15	21	17	84	7	0	
1997	783	106	113	87	31	156	47	540	13	1	12	10	14	17	67	5	1	
1998	781	81	88	65	22	113	51	420	8	9	17	16	12	19	81	2	0	
1999	736	72	72	62	13	96	41	356	5	8	14	16	21	20	84	3	2	
2000	615	64	51	53	13	80	31	292	3	7	13	9	12	13	57	3	0	
2001	583	96	73	75	17	114	34	409	3	3	21	11	13	9	60	3	3	
2002	831	98	57	85	26	144	39	449	4	5	10	12	16	16	63	4	1	
2003	787	119	93	59	25	113	85	494	6	3	14	11	19	15	68	7	0	
2004	668	99	63	69	21	115	44	411	6	7	16	11	15	17	72	3	0	
2005	856	83	76	56	29	119	54	417	5	7	17	11	11	16	67	2	0	
2006	773	76	63	38	12	67	48	304	5	6	13	15	10	18	67	5	0	
2007	736	77	67	42	5	56	46	293	2	4	14	13	19	8	60	3	1	
2008	530	46	49	27	6	46	20	194	3	5	11	7	6	9	41	2	1	
2009	575	49	50	25	8	42	27	201	0	3	7	4	11	7	32	2	1	
2010	519	54	29	25	6	37	23	174	2	2	12	4	11	8	39	2	0	
2011	539	61	45	40	8	61	19	234	6	2	7	6	8	5	34	1	0	
2012	603	59	43	35	8	53	29	227	0	5	10	3	6	2	26			
SSB-2012: Areal: 198351 daa. Fellingstill: 66 Felt:									0	5	10	3	6	2	26			

Årstall	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr		Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbukk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n												
1999	57	14	127	30	188	21	180	20						0	0	0	0	0	0	0
2000	59	10	125	22	187	12	166	13						0	0	0	0	0	0	0
2001	55	6	128	32	195	13	173	9						0	0	0	0	0	0	0
2002	53	9	121	22	180	16	169	16	1	0	0	2	3	0	0	0	0	0	0	0
2003	54	9	123	25	189	19	160	15	0	1	1	1	3	0	0	0	0	0	0	0
2004	58	13	126	27	178	15	172	17	1	1	1	1	4	0	0	0	0	0	0	0
2005	58	12	127	28	203	11	172	16	1	5	0	3	9	0	0	0	0	0	0	0
2006	44	11	125	28	190	10	174	18	2	5	1	4	12	0	0	0	0	0	0	0
2007	50	6	128	27	184	19	192	8	0	0	0	3	3	0	0	1	1	0	0	2
2008	61	8	114	17	208	5	173	10	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
2009	33	3	127	12	173	10	165	8	2	1	0	2	5	0	0	1	1	0	0	2
2010	55	4	124	16	206	11	173	7	3	6	1	0	10	0	1	0	0	3	2	6
2011	58	8	122	14	175	9	167	3	1	4	0	0	5	1	0	0	0	1	2	4
2012	48	3	118	11	194	3	150	2						1	1	1	1	0	2	6
SSB-2012:. Areal: 157660 daa. Fellingstill: 10 Felt:														1	1	1	1	0	2	6

Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Ilare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Ilare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	12	31	16	25	17	2011	9	28	13	28	13
2010	0	0	3	28	25	2012				29	

Figur Arendal 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikkdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (grått) og bil (hvitt). Nest øverste høyre figur viser kjønnsforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall fellede hjort (høyre akse).

Fellingsresultat

I 2012 ble det skutt 26 elg i Arendal, mot 34 i 2011. I perioden 2008-11 lå fellingstallene stabilt rundt 30-40 elg. I 2012 utgjorde kalv og ungdyr 69 % av fellingen og 62 % av de felte elgene var hanndyr. Man merker seg at dette er inkludert kalver, som utelukkende var hunndyr. Av dyr 1,5 år eller eldre ble det skutt en andel hanndyr på 76 %. Det ble også felt 6 hjort i 2012, en tangering av «fellingsrekorden» fra 2010.

Jaktpress

Det ble lagt ned 603 jegerdagsverk, en liten oppgang fra de senere år.

Skutt av sett indeksen viser reduserte verdier for kyr og kalv. Særlig for kyr har det vært et tydelig redusert jaktpress de to siste årene, noe som stemmer overens med det lave uttaket av kyr i 2012. Skutt av sett for okser gikk litt opp fra foregående år.

Bestandsutvikling

De siste 6-7 år har tettheten, målt som sett per dag, ligget nokså stabilt rundt 0,4 elg sett per dag. Etter en oppgang til 0,43 i 2011, ble det i 2012 observert 0,38 elg per jegerdagsverk. Dette er litt over gjennomsnittet i Aust-Agder. Det observerte kjønnsforholdet var på ca. 1,5 ku per okse, som i 2011.

Elg og trafikk

I Arendal er det et godt samsvar mellom utviklingen i elgtetthet og antall trafikkulykker med elg involvert. Konflikten er hovedsakelig knyttet til vei, men viser en positiv utvikling. I perioden 2009-2011 er det felt 18 elg per trafikkdrepte, mot 14 per trafikkdrepte i perioden 2000-2010.

Bestandskondisjon

Siden «bunnåret» i 2007, har kalveratene vist en positiv utvikling, og vært på nivå over gjennomsnittet i Agder. De siste årene har kalveraten ligget på rundt 0,6, mens tvillingraten har vært rundt 1,2. Slaktevektene for kalv og ungdyr var på hhv. 48 og 118 kg i 2012. Man kan ikke se noen tydelig trend de siste 10 årene, men slaktevektene for kalv varierer noe mellom år, på grunn av et begrenset grunnlag.

Tilrådning

Man synes alt i alt å være inne i en relativt stabil fase i Arendal, både med hensyn til tetthet og bestandskondisjon. Kalveratene er brukbare og det lave uttaket av kyr i 2012, vil kunne bidra til en økt tilvekst, men et noe skjeve kjønnsforhold frem til jakta 2013. De reduserte tetthetene over tid har gitt reduserte kostnader også knyttet til trafikk. Jaktuttak rundt 30 dyr ser per i dag ut til å stabilisere tettheten.

Hjort

Tettheten ser stadig ut til å øke, og fellingstallet steg til 6 stk. i 2012. Selv om det ses lite hjort i elgjakta, er det lagt inn egne «sett hjort» skjemaer fra Arendal. I 2012 ble det sett 0,25 hjort per dag (20 hjort på 79 dagsverk). Det ligger til rette for økte tettheter i fremtiden, og jaktuttak på 4-6 dyr årlig, som i siste treårsperiode, er trolig nok til at økningen skjer i et rolig tempo.

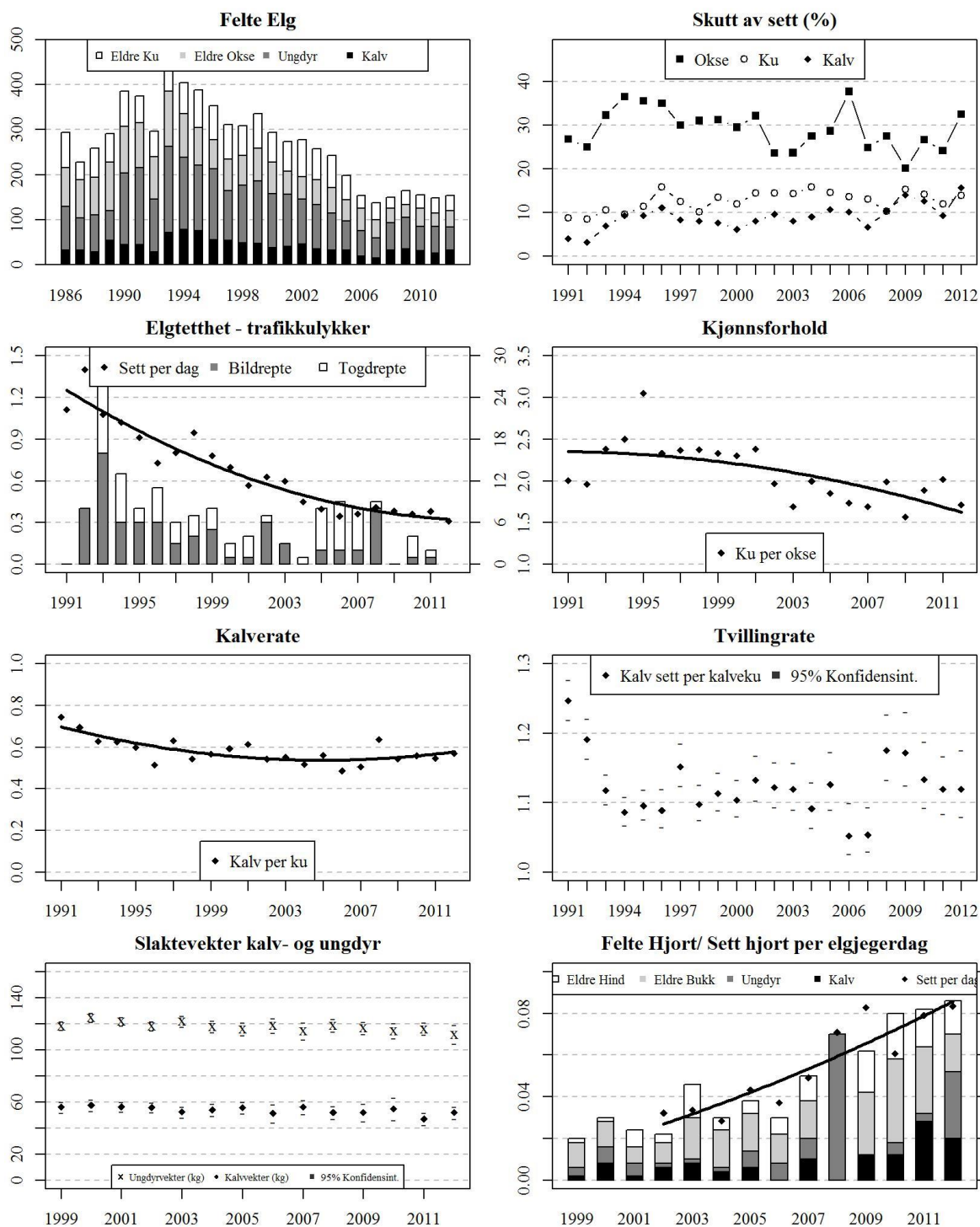
Birkenes

Tabeller Birkenes: Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegerdager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Oksekalv	Ku kalv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Vettrafikk	Jernbane
1991	3292	742	623	649	213	1106	336	3669	25	20	99	71	100	60	375	0	0
1992	2199	642	544	577	136	875	308	3082	20	8	66	51	95	56	296	8	0
1993	3492	690	768	771	103	1030	397	3759	40	32	100	90	123	85	470	16	13
1994	3015	536	610	668	63	838	361	3076	46	32	99	61	97	69	404	6	7
1995	3221	444	642	644	68	811	325	2934	55	21	75	70	83	84	388	6	2
1996	2945	414	536	390	38	495	275	2148	34	21	80	78	65	75	353	6	5
1997	2964	430	484	452	81	641	294	2382	32	22	60	51	69	77	311	3	3
1998	2611	470	585	480	52	608	282	2477	24	25	80	48	66	66	309	4	3
1999	3043	460	554	460	59	609	237	2379	27	20	71	68	73	77	336	5	3
2000	3386	447	500	474	55	611	277	2364	15	23	62	58	70	65	293	1	2
2001	3322	348	406	367	56	509	202	1888	25	16	61	54	51	66	273	1	3
2002	3217	445	475	352	49	475	229	2025	20	26	54	45	51	82	278	6	1
2003	3238	464	425	316	43	432	260	1940	17	18	56	43	54	69	257	3	0
2004	3544	352	397	278	28	363	174	1592	11	22	41	41	56	71	242	0	1
2005	3317	296	302	215	31	307	171	1322	15	18	38	26	47	54	198	2	6
2006	2497	220	229	145	8	186	79	867	9	10	33	24	50	28	154	2	7
2007	2846	261	237	194	11	224	106	1033	3	12	24	20	41	38	138	2	6
2008	2887	243	232	207	44	307	152	1185	16	16	35	26	32	24	149	8	1
2009	3023	293	261	164	34	249	164	1165	15	20	31	39	28	31	164	0	0
2010	2820	232	243	169	26	245	110	1025	16	15	21	33	41	29	155	1	3
2011	3053	252	274	207	28	278	128	1167	14	12	32	27	29	34	148	1	1
2012	2958	215	192	155	21	210	123	916	18	15	34	17	36	34	154		
SSB-2012: Areal: 651270 daa. Fellingstill: 288 Felt:									18	16	34	16	33	37	154		

Årstall	Slaktevekt Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okskr		E. kyr		Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbukk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n												
1999	56	48	119	128	182	69	163	70						1	0	0	2	6	1	10
2000	58	38	125	118	189	68	162	64						2	2	0	4	6	1	15
2001	56	41	122	116	185	51	163	67						1	0	1	2	4	4	12
2002	56	46	118	99	176	51	163	82	21	35	13	35	104	1	2	1	0	5	2	11
2003	52	35	122	101	175	55	164	69	21	40	19	29	109	2	2	1	0	10	8	23
2004	54	33	118	82	180	56	163	71	26	29	13	33	101	0	2	1	0	9	3	15
2005	56	33	116	65	187	47	166	55	39	44	22	38	143	3	0	3	1	9	3	19
2006	51	19	119	57	185	50	158	28	26	36	10	21	93	0	0	2	2	7	4	15
2007	56	15	115	44	185	41	162	38	40	44	22	34	140	3	2	3	2	9	6	25
2008	52	34	119	62	179	33	153	24	56	62	28	59	205	0	0	0	0	0	0	35
2009	52	36	117	68	183	27	159	33	64	88	43	55	250	4	2	0	0	15	10	31
2010	55	32	115	54	185	41	151	28	40	61	34	36	171	4	2	1	2	20	11	40
2011	47	27	116	60	186	28	157	33	62	70	42	67	241	7	7	1	1	16	9	41
2012	52	33	112	51	182	35	166	35	68	80	40	59	247	3	7	10	6	9	8	43
SSB-2012: Areal: 638011 daa. Fellingstill: 93 Felt:														3	7	10	6	9	8	43

Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	55	2319	61	86	74	2011	42	1895	61	83	76
2010	60	2170	56	83	73	2012				84	

Figur Birkenes 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (grått) og bil (hvitt). Nest øverste høyre figur viser kjønnsforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall felle hjort (høyre akse).

Fellingsresultat

I 2012 ble det skutt 154 elg i Birkenes, mot 148 i 2011. Fellingstallet har vært relativt stabilt fra 2006. I 2012 utgjorde kalv og ungdyr 55 % av fellingen, og 57 % av de felte elgene var hanndyr. Det ble felt 43 hjort, noe som er ny fellingsrekord.

Jaktpress

Det ble i 2012 lagt ned 2958 jegerdagsverk, omtrent det samme som i 2011. «Skutt av sett» gikk opp for både okser, kyr og kalv i 2012. Mens ca. 35 % av de sette oksene ble skutt, var tilsvarende tall for både kyr og kalv ca. 15 %.

Bestandsutvikling

Det store fallet i «sett per dag» avtok midt på 2000-tallet. Siden 2005 har "sett per dag" ligget nokså stabilt, og i 2012 ble det sett 0,31 elg per jegerdag. Dette er riktignok en nedgang fra 0,38 i 2011. Elgtettheten målt som sett per dag, er nå under gjennomsnittet i Aust-Agder. Kjønnforholdet har de siste ti årene ligget i intervallet 1,5-2 ku per okse og var ca. 1,7 ku per okse i 2012.

Elg og trafikk

I perioden 2009-2011 er det felt 75 elg per trafikkdrepte, mot 36 per trafikkdrepte i perioden 2000-2010. Over tid har antall elg drept langs vei og jernbane vært på jevne nivå. Konflikten mellom elg og trafikk, mot jaktuttak, er relativt lav i Birkenes, og utviklingen er positiv.

Bestandskondisjon

Kalveraten og tvillingraten var i 2012 hhv. 0,57 og 1,12. De siste årene kan man ane en positiv utvikling i både kalv og tvillingrate etter «bunnårene» i 2006 og 07. Kalv- og ungdyrvektene var i 2012 på hhv. 52 og 112 kg. Man kan fremdeles ikke se tegn til positiv respons i kalv og ungdyrvektene. De gjennomsnittlige slaktevektene for eldre kyr og okser var i 2012 hhv. 166 og 182 kg. For kyr er dette den tyngste snittvekta siden 2005. Vi tolker dette som et positivt tegn, og ikke som at man har vært «uheldig» og skutt større kyr.

Tilrådning

På tross av at «sett per dag» falt i 2012, klarte man å øke jaktuttaket. Dette illustreres av det noe økte jaktpresset på alle kategorier dyr. Vi mener dette er godt gjort, i alle fall om man ønsker å følge våre tidligere anbefalinger. Vi har tidligere antydnet en tetthet tilsvarende 0,25 elg per jegerdag som en mulig målsetting. Det er man per 2012 nærmere å nå. Jaktuttakene har vært relativt stabile de senere årene og vi anbefaler å holde jaktrykket på samme nivå som i 2012.

Hjort

Det ble igjen ny fellingsrekord i Birkenes, og «sett hjort i elgjakta» viser fremdeles en stigende trend. Man har også gode rapporteringer av «sett hjort» skjema i Birkenes. Selv om disse viser at «sett hjort per jegerdag» gikk noe ned fra 2011, så man antallsmessig flere dyr. Til tross for at slaktevektmaterialet er begrenset, synes kondisjonen å være god. Jaktuttak på rundt 40 dyr årlig ser ut til å gi en fortsatt vekst i stammen.

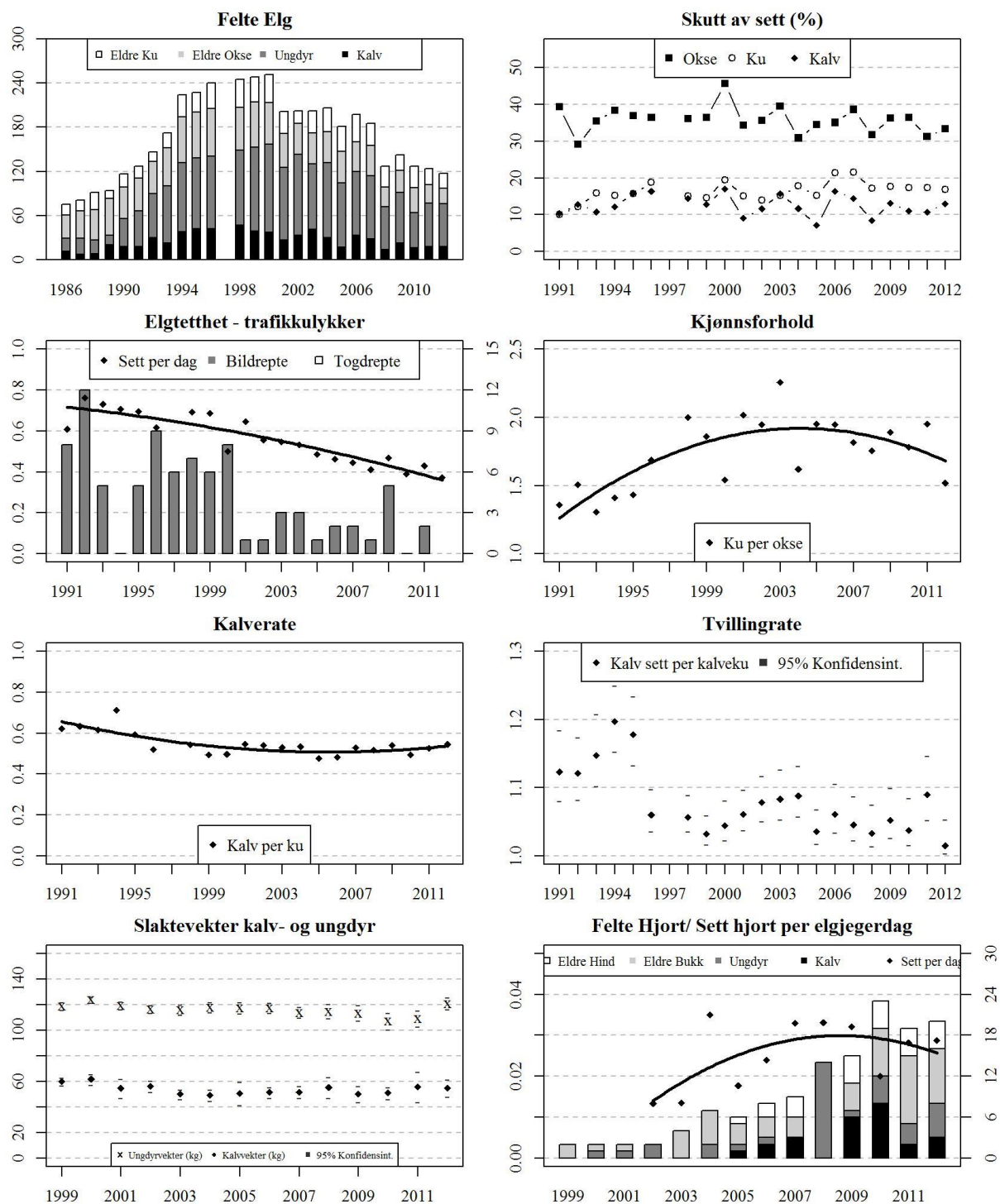
Bygland

Tabeller Bygland: Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegordager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Oksekalv	Kukalv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Veitrafikk	Jernbane
1991	1242	206	126	135	19	174	97	757	12	6	36	12	45	16	127	8	0
1992	1254	244	170	174	24	233	112	957	19	11	28	32	43	13	146	12	0
1993	1274	265	170	150	26	213	108	932	14	9	42	35	52	20	172	5	0
1994	1732	310	183	204	50	311	165	1223	26	12	57	37	62	30	224	0	0
1995	1659	311	226	180	39	264	133	1153	27	15	53	43	62	27	227	5	0
1996	1923	291	258	219	14	256	146	1184	25	17	42	57	64	35	240	9	0
1997																6	0
1998	1984	299	299	282	17	325	151	1373	24	23	50	52	58	38	245	7	0
1999	2062	329	330	273	9	303	172	1416	22	17	59	55	61	34	248	6	0
2000	2124	283	232	195	9	217	126	1062	19	18	73	47	56	38	251	8	0
2001	1943	268	280	245	16	296	152	1257	15	12	46	52	46	30	201	1	0
2002	2238	270	270	236	20	284	164	1244	17	16	54	56	42	17	202	1	0
2003	2075	218	264	209	19	261	166	1137	25	16	44	45	42	30	202	3	0
2004	2142	295	251	207	20	255	111	1139	17	13	49	53	42	32	206	3	0
2005	2311	255	273	217	8	237	135	1125	13	4	45	42	43	34	181	1	0
2006	2046	214	236	170	11	201	117	949	12	21	35	52	40	37	197	2	0
2007	2033	202	192	167	8	194	141	904	15	13	37	49	41	30	185	2	0
2008	1809	183	170	146	5	166	75	745	10	4	31	27	27	28	127	1	0
2009	1652	171	170	145	8	175	107	776	9	14	32	36	30	21	142	5	0
2010	1794	165	161	128	5	145	95	699	6	10	26	22	34	29	127	0	0
2011	1742	163	173	132	13	167	100	748	11	7	26	33	25	22	124	2	0
2012	1668	168	123	130	2	139	58	620	8	10	35	23	21	20	117		
SSB-2012: Areal: 643000 daa. Fellingstill: 143 Felt:									8	10	35	23	21	20	117		

Årstall	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr		Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbukk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n												
1999	60	38	119	106	207	60	163	33						0	0	0	0	2	0	2
2000	62	36	124	120	206	55	169	38						0	0	1	0	1	0	2
2001	55	27	120	98	205	46	158	30						0	0	1	0	1	0	2
2002	56	33	117	110	189	42	159	17	7	12	3	8	30	0	0	2	0	0	0	2
2003	50	41	116	91	185	43	155	31	11	10	2	5	28	0	0	0	0	4	0	4
2004	49	30	118	108	192	43	164	32	29	27	13	6	75	0	0	2	0	5	0	7
2005	51	17	118	87	195	43	157	34	14	13	6	8	41	1	0	1	0	3	1	6
2006	51	33	118	87	199	40	159	37	16	18	7	8	49	1	1	1	0	3	2	8
2007	52	28	114	86	185	41	155	30	10	29	16	12	67	2	1	0	0	3	3	9
2008	55	14	115	57	193	27	155	28	22	20	10	8	60	0	0	0	0	0	0	14
2009	50	23	114	57	203	28	158	18	13	20	12	8	53	3	3	1	0	4	4	15
2010	51	16	107	48	185	33	150	30	11	13	7	5	36	5	3	2	2	7	4	23
2011	56	19	109	55	177	27	161	23	13	16	11	9	49	2	0	2	1	10	4	19
2012	55	18	121	58	190	21	165	20	14	15	11	8	48	2	1	3	2	8	4	20
SSB-2012: Areal: 624410 daa. Fellingstill: 77 Felt:														2	1	3	2	8	4	20

Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	14	634	15	45	38	2011	39	1197	31	44	37
2010	28	2229	11	45	37	2012	25	561	27	46	

Figur Bygland 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikkdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (grått) og bil (hvitt). Nest øverste høyre figur viser kjønnsforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall felte hjort (høyre akse).

Fellingsresultat

Det ble i 2012 felt 117 elg i Bygland, mot 124 i 2011. Kalv og ungdyr utgjorde 65 % av fellingene og 64 % av de felte elgene var hanndyr. Det ble felt 20 hjort.

Jaktpress

I 2012 ble det lagt ned 1 668 jegerdagsverk. Jaktinnsatsen har ligget rundt dette nivået siden 2009. Skutt av sett indeksene har i hele perioden 1991-2012 vært relativt stabile for alle kategorier dyr. I 2012 økte skutt av sett indeksene for kalver og okser marginalt, mens de for kyr holdt seg på samme nivå som i 2011.

Bestandsutvikling

Sett per dag viser et tydelig, men relativt langsomt fall i elgtetthet i Bygland i perioden 1999-2012. I 2012 ble det observert 0,37 elg per jegerdag. Dette er en liten nedgang fra 2011. Kjønnssforholdet målt som "ku sett per okse" ble tydelig skeivere i perioden 1999-2001. Etter 2001 stabiliserte kjønnssforholdet seg i underkant av 2 ku sett per okse, men ble i 2012 markert jevnere med ca. 1,5 ku per okse.

Elg og trafikk

I perioden 2009-2011 er det felt 57 elg per trafikkdrepte elg, mot 73 i perioden 2000-2010. Det noe høyere konfliktnivået skyldes en relativt stor avgang langs vei i 2009 (5 stk.) I perioden etter 2000 har trafikkulykker med elg stort sett vært på et lavt nivå.

Bestandskondisjon

Mens tvillingraten var svært lav i 2012, gikk kalveraten noe opp. Både kalveraten og tvillingraten viste fallende trender i perioden 1991-95. For kalveraten kan man ane en svak positiv utvikling etter 2005. De gjennomsnittlige kalve- og ungdyrvektene var i 2012 på hhv. 55 og 121 kg. For ungdyr er dette de høyeste gjennomsnittsvektene siden 2000. I siste 5 årsperiode kan man se tegn til en svak positiv utvikling.

Tilrådning

Vi vil gjenta fjorårets konklusjon om at situasjonen i Bygland de siste årene har vært relativt stabil, både med tanke på tetthet, jaktuttak og bestandskondisjon. Man kan se svake indikasjoner på at kalveraten og vektene er noe bedret, eller at de i det minste har passert «bunnivået». Vi anbefaler fortsatt å redusere tettheten gjennom økt avskytning, dersom bestandskondisjonen skal bevares, eller helst bedres på sikt. Kjønnssforholdet ble merkbart jevnere i 2012, uten at dette er lett å forklare ut i fra foregående jaktuttak og kjønnssfordeling. Trolig vil kjønnssforholdet frem mot jakta 2013 holde seg i intervallet 1,5-2 kyr per okse.

Hjort

Fellingstallet har holdt seg rundt 20 dyr de siste sesongene, og sett hjort i elgjakta synes også være stabilisert. Grunnlaget fra «sett hjort» er imidlertid begrenset. Som tidligere antydnet vil trolig også vintrene fremover påvirke utviklingen i bestanden. Enn så lenge ser det ut til at jaktuttak rundt 20 dyr årlig kompenserer for tilveksten.

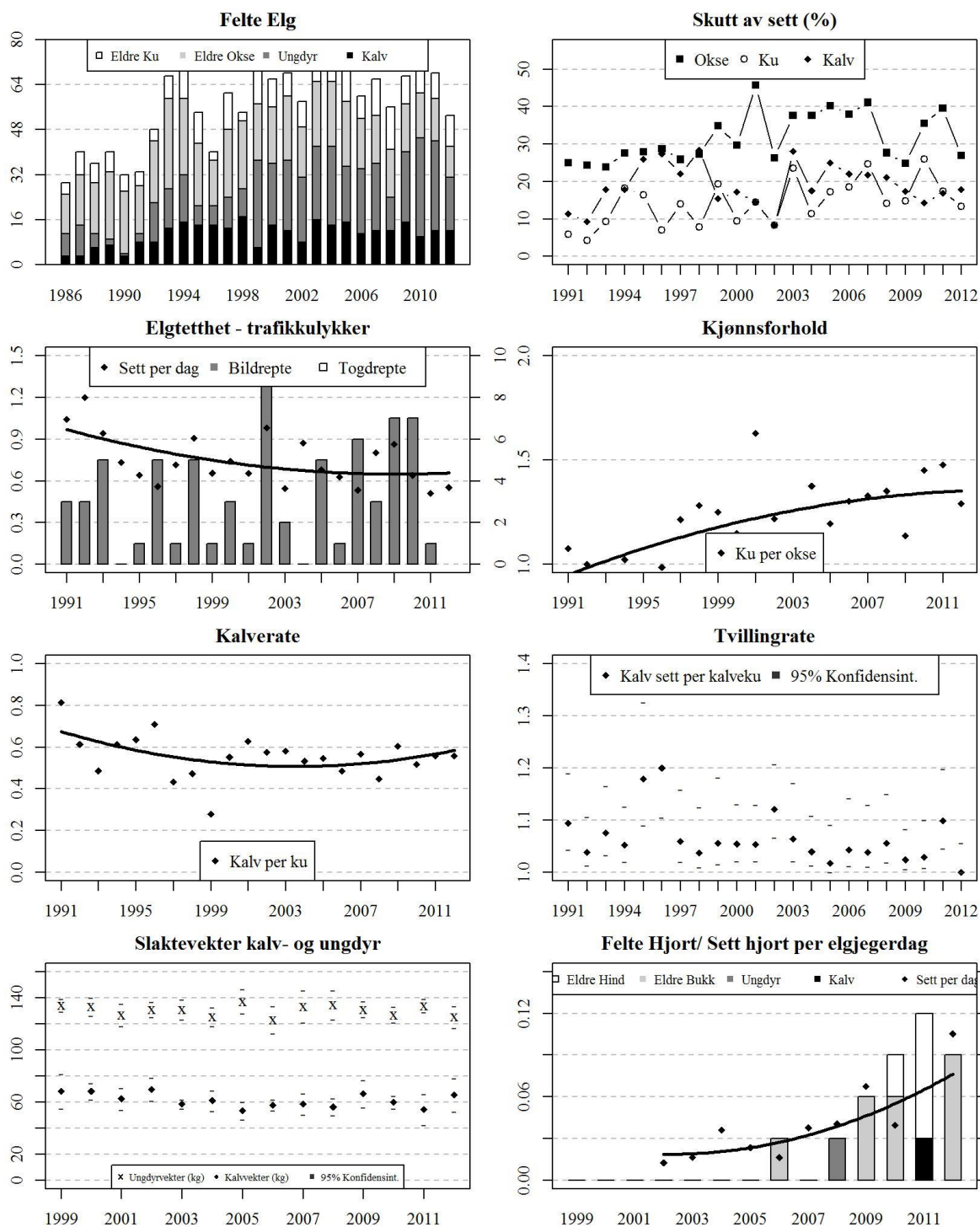
Bykle

Tabeller Bykle: Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegerdager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Oksekalv	Kukalv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Veitrafikk	Jernbane
1991	255	80	22	58	6	70	30	266	6	2	3	0	17	5	33	3	0
1992	331	140	61	76	3	86	31	397	5	3	12	2	22	4	48	3	0
1993	467	168	84	61	5	73	50	441	7	6	8	6	32	8	67	5	0
1994	521	134	60	73	4	84	27	382	10	5	10	7	27	18	77	0	0
1995	403	93	46	32	7	54	26	258	10	4	4	3	22	11	54	1	0
1996	394	73	32	32	8	51	25	221	6	8	5	2	16	3	40	5	0
1997	470	112	85	48	3	59	30	337	6	7	5	6	24	13	61	1	0
1998	364	99	73	52	2	60	44	330	9	8	3	7	24	3	54	5	0
1999	571	112	104	34	2	39	84	375	4	2	19	12	20	15	72	1	0
2000	581	128	73	70	4	81	76	432	6	8	18	4	20	10	66	3	0
2001	533	81	57	71	4	83	54	350	8	4	14	11	23	8	68	1	0
2002	481	137	84	73	10	96	72	472	5	3	18	5	18	9	58	9	0
2003	551	109	51	44	3	57	36	300	9	7	18	8	23	15	80	2	0
2004	444	109	73	74	3	80	48	387	9	5	18	10	23	7	72	0	0
2005	466	92	52	57	1	60	55	317	8	7	14	6	23	13	71	5	0
2006	430	79	56	45	2	50	38	270	6	5	12	11	18	8	60	1	0
2007	505	73	45	50	2	55	45	270	3	9	13	11	17	13	66	6	0
2008	418	94	73	51	3	57	57	335	6	6	9	3	17	15	56	3	0
2009	488	125	58	82	2	86	69	422	9	6	14	11	17	10	67	7	0
2010	580	93	67	66	2	70	73	371	5	5	17	18	16	17	78	7	0
2011	648	86	66	55	6	71	46	330	6	6	19	13	15	9	68	1	0
2012	608	93	55	65	0	67	56	336	6	6	14	5	11	11	53		
SSB-2012: Areal: 334033 daa. Fellingstill: 85 Felt:									6	6	15	6	11	11	55		

Årstall	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr		Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbukk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n												
1999	68	5	134	28	224	19	192	13						0	0	0	0	0	0	0
2000	68	11	133	19	216	18	170	5						0	0	0	0	0	0	0
2001	62	12	127	25	196	23	173	8						0	0	0	0	0	0	0
2002	70	8	131	23	202	18	173	9	1	1	0	4	6	0	0	0	0	0	0	0
2003	58	16	131	26	206	23	178	15	3	3	2	1	9	0	0	0	0	0	0	0
2004	61	14	125	28	218	23	185	7	4	2	2	8	16	0	0	0	0	0	0	0
2005	53	15	137	20	202	23	181	13	4	3	0	4	11	0	0	0	0	0	0	0
2006	58	11	123	23	220	18	181	8	2	1	0	4	7	0	0	0	0	1	0	1
2007	59	12	133	24	207	17	178	13	7	12	0	0	19	0	0	0	0	0	0	0
2008	56	10	135	12	208	16	172	13	8	5	2	2	17	0	0	0	0	0	0	1
2009	66	14	131	25	209	16	179	9	9	12	4	8	33	0	0	0	0	2	0	2
2010	60	8	127	32	219	13	181	16	7	9	3	4	23	0	0	0	0	2	1	3
2011	54	11	134	31	215	14	177	8	4	5	3	6	18	0	1	0	0	0	3	4
2012	66	8	125	18	216	11	180	11	19	20	12	13	64	0	0	0	0	3	0	3
SSB-2012: Areal: 329543 daa. Fellingstill: 23 Felt:														0	0	0	0	3	0	3

Årstall	Sett Smävilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Smävilt		Ant. utfylte skjema		
	Hare	Skogsf.	Smävilt	Elg	Hjort		Hare	Skogsf.	Smävilt	Elg	Hjort
2009	15	192	12	17	10	2011	7	104	14	16	15
2010	12	63	11	18	13	2012				14	

Figur Bykle 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (grått) og bil (hvitt). Nest øverste høyre figur viser kjønnssforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall fellede hjort (høyre akse).

Fellingsresultat

Det ble i 2012 felt 55 elg i Bykle, mot 68 i 2011. Fellingsrekorden skriver seg fra 2003, med 80 felte dyr. Bykle er den kommunen i Aust-Agder hvor fellingstallet har holdt seg mest stabilt i perioden fra tidlig 90-tallet frem til i dag. I 2012 utgjorde kalv og ungdyr 60 % av fellingen og 58 % av de felte elgene var hanndyr. Det ble felt 3 hjort.

Jaktpress

I 2012 ble det lagt ned 608 jegerdagsverk, noe som er en nedgang fra 2011, men fortsatt over gjennomsnittet for siste 10 års periode. Skutt av sett indeksen har vist en stigende tendens over tid, selv om de falt for både okser og kyr i 2012. Verdiene har over tid likevel vært relativt høye for alle kategorier dyr.

Bestandsutvikling

Det ble i 2012 observert 0,55 elg per jegerdag, noe som er en liten oppgang fra 2011. Over tid kan man se tegn til en svakt fallende trend, med noe lavere verdier de senere år. Likevel er man godt over gjennomsnittet i Aust-Agder. Kjønnssforholdet målt som "ku sett per okse" var jevnt på 90-tallet, men er blitt noe skjevare over tid. Det ble observert et jevnere kjønnssforhold i 2012 enn i 2011, med 1,29 ku per okse.

Elg og trafikk

Konflikten mellom elg og trafikk er relativt stor i Bykle. I perioden 2009-2011 er det felt 14 elg per trafikkdrepte, mot 16 i perioden 2000-2010. Man bør vurdere om det er mulig å iverksette konfliktdempende og avbøtende tiltak.

Bestandskondisjon

Det ble ikke observert tvillingkyr i 2012. Kalvraten var derimot på nivå med tidligere år, med 0,56 kalv per ku. Kalvraten har over tid vært på et stabilt nivå. De gjennomsnittlige kalve- og ungdyrvektene er også relativt stabile på høye nivå sammenlignet med andre kommuner i Agder. Snittvektene for kalv og ungdyr var i 2012 på hhv. 66 og 125 kg. Dette er en liten oppgang for kalv, og en liten nedgang for ungdyr sammenliknet med de forrige år.

Tilrådning

Ut ifra tidligere fellingstall og utvikling i tetthet, vil det reduserte jaktuttaket i 2012 trolig ikke kompensere for tilveksten, noe som innebærer en svak tetthetsøkning frem mot jakta i 2013. I tråd med tidligere anbefalinger råder vi derfor til å øke uttaket igjen i 2013. Kjønnssforholdet ble jevnere i 2012, på tross av et relativt skjevt uttak i 2011. I 2012 hadde man et jevnt uttak av eldre kyr og okser, mens det ble felt en stor overvekt av hanndyr på 1,5 år. Kjønnssforholdet vil trolig ikke endre seg betydelig frem mot neste jakt.

Hjort

Tettheten av hjort viser en stigende tendens, i alle fall målt ut i fra «sett hjort i elgjakta». Fellingstallene har ligget på 2-4 dyr de siste fire årene. Av de felte dyra er det en høy andel voksen bukk. Ut i fra egne «sett hjort» data er det sett i underkant av 0,4 hjort per dag både i 2011 og 12. Ut i fra observasjonene som er gjort, er fellingstallene relativt lave. Trolig vil jaktutbyttet øke fremover.

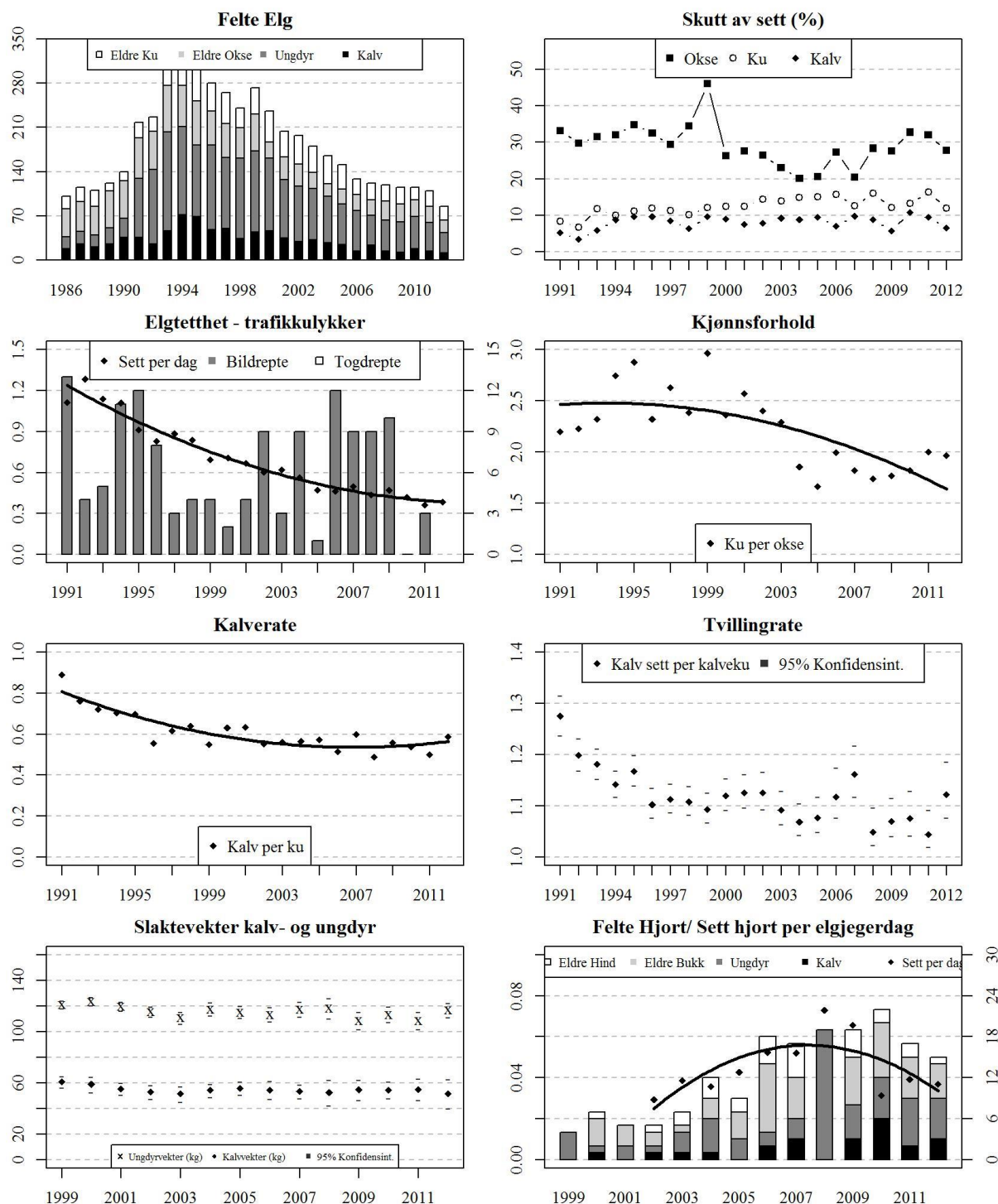
Evje og Hornnes

Tabeller Evje og Hornnes: Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegerdager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Oksekalv	Kukalv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Vetrafikk	Jernbane
1991	1810	353	279	361	137	691	193	2014	21	15	53	40	64	25	218	13	0
1992	1957	448	395	484	120	761	307	2515	16	10	72	45	61	22	226	4	0
1993	2343	469	443	529	117	784	325	2667	27	19	75	82	73	46	322	5	0
1994	2460	425	475	594	98	820	320	2732	45	27	71	68	65	49	325	11	0
1995	2633	357	436	492	99	717	297	2398	45	24	54	59	70	55	307	12	0
1996	2500	385	475	375	43	496	296	2070	29	19	71	63	54	44	280	8	0
1997	2596	364	453	447	57	590	384	2295	32	18	53	59	54	49	265	3	0
1998	2376	351	363	423	51	535	270	1993	15	19	73	54	48	31	240	4	0
1999	2679	278	438	350	36	452	310	1864	17	27	70	59	58	41	272	4	0
2000	2704	342	383	374	51	509	257	1916	34	12	64	51	26	49	236	2	0
2001	2558	283	330	347	50	461	238	1709	14	21	42	50	36	41	204	4	0
2002	2522	276	352	272	39	367	218	1524	14	15	38	50	35	45	197	9	0
2003	2329	269	310	278	28	345	213	1443	15	17	36	45	26	41	180	3	0
2004	2330	289	273	245	18	303	181	1309	9	18	38	36	20	44	165	9	0
2005	2552	276	224	217	18	263	202	1200	5	20	34	30	23	39	151	1	0
2006	2061	194	217	150	20	199	174	954	5	9	27	37	26	24	128	12	0
2007	2111	225	206	171	33	246	173	1054	11	13	22	25	24	27	122	9	0
2008	1754	187	181	137	7	159	98	769	9	5	23	26	30	26	119	9	0
2009	1994	210	185	173	13	207	149	937	6	6	29	19	29	26	115	10	0
2010	1912	171	165	135	11	167	152	801	12	6	30	21	26	20	115	0	0
2011	1964	147	158	130	6	147	125	713	9	5	21	24	26	24	109	3	0
2012	1767	144	144	122	17	166	85	678	3	8	20	12	20	22	85		
SSB-2012: Areal: 531340 daa. Fellingstill: 127 Felt:									3	8	20	12	21	22	86		

Årstall	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr		Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbuk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n												
1999	61	41	121	122	189	51	167	36						0	0	4	0	0	0	4
2000	59	31	124	109	172	24	155	43						0	1	1	0	4	1	7
2001	55	35	120	92	184	36	168	41						0	0	2	0	3	0	5
2002	53	29	116	88	194	35	161	45	17	30	19	8	74	1	0	1	0	2	1	5
2003	51	32	111	81	162	26	155	41	28	31	22	9	90	1	0	3	0	1	2	7
2004	54	27	118	74	176	20	156	44	21	26	14	22	83	1	0	4	1	3	3	12
2005	56	25	115	64	180	23	166	39	31	39	22	17	109	0	0	3	0	4	2	9
2006	54	14	114	64	178	26	154	24	31	43	20	14	108	1	1	0	2	10	4	18
2007	53	24	118	47	177	24	147	27	30	42	28	10	110	1	2	2	1	6	5	17
2008	52	12	118	48	178	30	154	23	32	48	29	19	128	0	0	0	0	0	0	19
2009	55	12	109	48	182	29	159	26	34	37	22	38	131	2	1	5	0	7	4	19
2010	54	18	114	51	184	26	155	20	18	23	10	9	60	1	5	4	2	8	2	22
2011	55	14	109	42	171	29	144	24	19	25	13	20	77	2	0	4	3	6	2	17
2012	52	11	117	32	184	21	154	21	14	19	11	21	65	2	1	3	3	5	1	15
SSB-2012: Areal: 531340 daa. Fellingstill: 46 Felt:														2	1	3	3	5	1	15

Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	18	1199	26	47	47	2011	9	1494	26	49	41
2010	17	1998	28	52	44	2012				50	

Figur Evje og Hornnes 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikkdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (grått) og bil (hvitt). Nest øverste høyre figur viser kjønnssforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall fellede hjort (høyre akse).

Fellingsresultat

Det ble i 2012 felt 86 elg i Evje og Hornnes, mot 109 elg i 2011. Etter noen år med stabile fellingstall, ble jaktuttaket betydelig redusert i 2012. Kalv og ungdyr utgjorde 43 % av fellingen, og 50 % av de felte dyra var hanndyr. Man har en relativt lav andel kalv i jaktuttaket i Evje og Hornnes. Det ble videre felt 15 hjort.

Jaktpress

Det ble lagt ned 1 767 jegerdagsverk i 2012, og jaktinnsatsen er redusert over tid. Skutt av sett indeksen falt for alle kategorier dyr i 2012. Godt under 10 % av de observerte kalvene ble felt, mens tilsvarende tall for okser og kyr var hhv. 28 og 12 %.

Bestandsutvikling

I 2012 ble det observert 0,38 elg per jegerdag, mot 0,36 i 2011. Kjønnssforholdet målt som "ku sett per okse" ble mye jevnere i perioden 1995-2005 på grunn av økt jaktpress på kyr og redusert jaktpress på oksene. De to siste årene har man sett rundt 2 kyr per okse.

Elg og trafikk

I perioden 2009-11 er det felt 25 elg per trafikkdrepte, mot 23 stk. i perioden 2000-2010. Som tidligere bemerket er sammenhengen mellom elgtetthet og trafikkdrepte elg dårlig i Evje og Hornnes. De to siste årene er likevel antall ulykker med elg involvert, redusert. Alt i alt er jaktutbyttet av elg, målt opp mot konflikter knyttet til trafikk, på et «middels» nivå i Agder-sammenheng.

Bestandskondisjon

Både kalv og tvillingraten viste en oppgang i 2012, da de observerte verdiene var på hhv. 0,59 og 1,12. De siste årene har kalveratene samlet sett vært på stabile nivå. Det samme kan sies om slaktevektene for kalv og ungdyr. I 2012 var gjennomsnittsvektene 52 kg for kalv og 117 kg for åringer. Dette var en liten nedgang i kalvvektene, og en oppgang i ungdyrvektene sammenliknet med i fjor.

Tilrådning

Det kan synes som det reduserte jaktuttaket skyldes et redusert jaktpress, da «sett per dag» viste en liten oppgang, og skutt av sett indeksene falt. Vi fastholder vår tilrådning om å redusere tettheten om bestandskondisjonen skal bedres på sikt. Per i dag ser både kalverater og slaktevekter ut til å være nær stabilisert.

Hjort

«Sett hjort i elgjakta» viser en liten nedgang de siste årene. Dette samsvarer godt med at jaktuttakene også er noe redusert. Siden 2006 har fellingstallene vært nokså stabile. Man har gode «sett hjort» data fra Evje og Hornnes. Det ble i 2012 observert 0,08 hjort per jegerdag, mot hhv. 0,09 og 0,1 hjort i 2011 og 2010. Dette indikerer ytterligere at veksten i stammen ser ut til å ha stagnert. Kalveraten var i 2012 på 0,6, mens det ble sett 1,25 kolle per bukk. Ut i fra vektdataene ser kondisjonen for øvrig ut til å være på et normalt «Agder-nivå», men slaktevektmaterialet er begrenset.

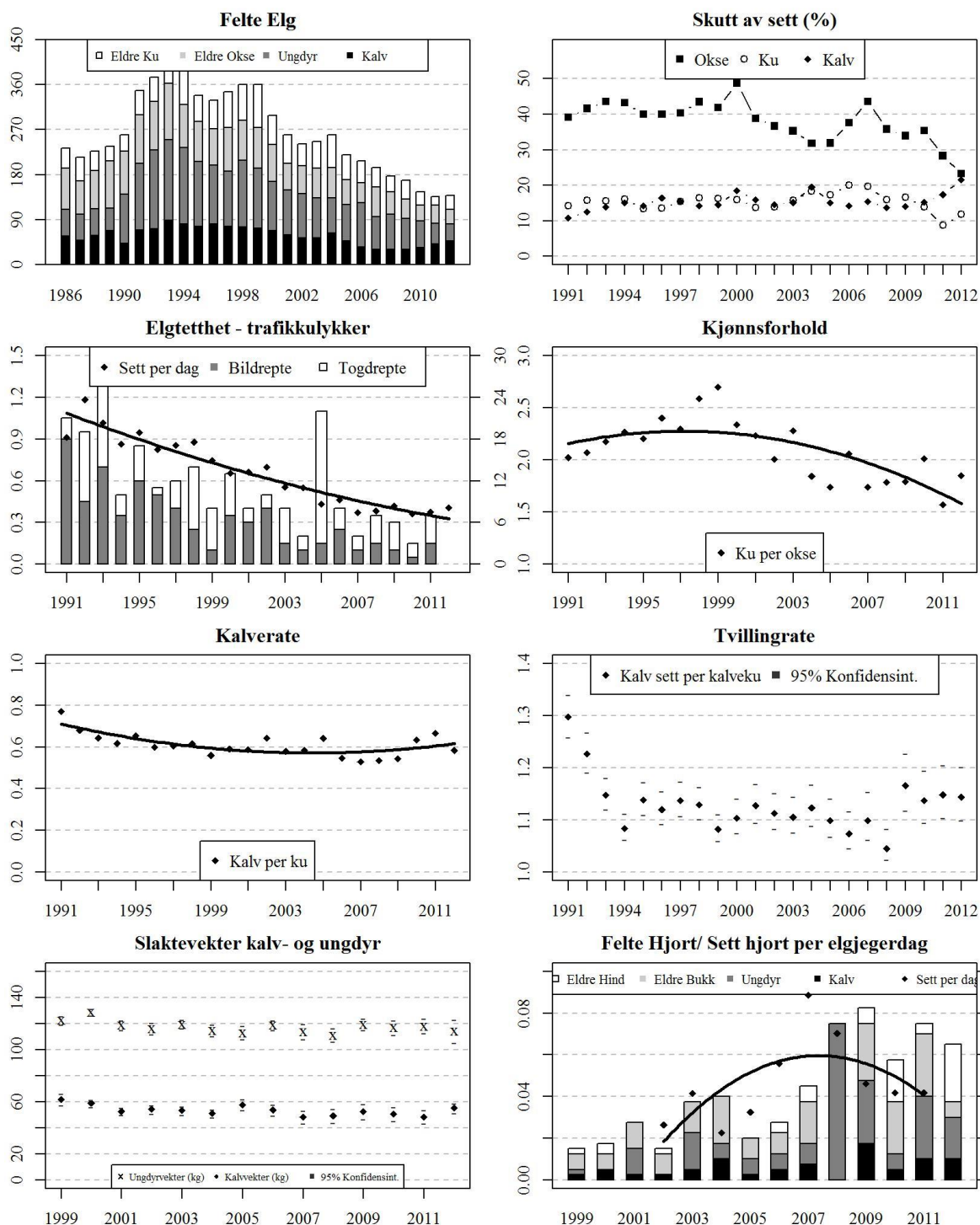
Froland

Tabeller Froland: Rådata. Fra Hjordteiltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegerdager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Oksekalf	Kukalf	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Veitrafikk	Jernbaue
1991	2269	412	350	339	144	641	186	2072	38	31	65	69	96	49	348	18	3
1992	1675	406	386	351	103	572	166	1984	41	31	72	85	97	48	374	9	10
1993	2220	450	452	450	78	631	193	2254	52	36	84	78	112	75	437	14	16
1994	2230	384	405	427	39	538	136	1929	53	28	80	73	86	67	387	7	3
1995	2009	375	372	392	63	541	159	1902	51	26	70	59	80	52	338	12	5
1996	2179	343	400	373	51	493	137	1797	49	32	65	53	72	58	329	10	1
1997	2181	351	399	358	57	492	204	1864	56	20	56	55	87	71	345	8	4
1998	2191	331	400	398	59	527	212	1927	37	38	61	69	80	72	360	5	9
1999	2630	334	450	414	37	504	222	1961	35	38	59	61	81	86	360	2	6
2000	2171	267	306	286	33	369	162	1423	33	35	56	42	74	58	298	7	6
2001	2246	286	325	274	40	376	185	1486	32	28	57	32	54	56	259	6	2
2002	2015	289	261	283	36	372	164	1405	28	26	50	38	56	43	241	8	2
2003	2580	269	310	272	32	356	195	1434	29	25	36	44	59	53	246	3	5
2004	2386	299	285	234	33	323	143	1317	31	32	34	36	61	65	259	2	2
2005	2856	279	222	237	26	311	158	1233	21	26	39	34	50	50	220	3	19
2006	2262	218	232	201	16	245	137	1049	17	18	42	47	40	43	207	5	3
2007	2350	211	205	146	16	194	99	871	16	14	33	33	59	39	194	2	2
2008	2529	229	208	192	9	219	110	967	12	18	37	34	45	31	177	3	4
2009	2250	218	216	146	29	213	125	947	13	17	35	27	39	38	169	2	4
2010	2466	175	170	157	25	223	143	893	13	21	30	23	32	26	145	1	2
2011	2534	226	166	161	28	236	131	948	17	24	27	14	37	17	136	3	4
2012	2315	202	193	155	26	218	148	942	21	26	18	16	29	28	138		
SSB-2012: Areal: 632122 daa. Fellingstill: 251 Felt:									21	26	18	16	29	28	138		

Årstall	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr		Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbukk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n												
1999	62	75	123	116	179	78	170	85						0	1	1	0	3	1	6
2000	59	69	129	97	187	75	168	57						1	1	0	0	3	2	7
2001	53	60	119	89	188	54	167	56						1	0	2	3	5	0	11
2002	54	54	116	88	181	56	166	43	9	22	7	15	53	0	1	0	0	4	1	6
2003	53	54	120	80	180	59	163	53	33	30	24	20	107	2	0	4	3	6	0	15
2004	51	63	115	70	177	61	161	65	18	19	7	10	54	2	2	3	0	9	0	16
2005	58	47	113	73	174	50	165	50	25	37	18	13	93	0	1	2	1	4	0	8
2006	54	35	119	89	182	40	155	43	28	47	18	33	126	2	0	2	1	4	2	11
2007	48	30	114	66	184	59	164	39	44	82	35	47	208	2	1	2	2	8	3	18
2008	49	30	111	70	179	45	154	32	44	66	26	42	178	0	0	0	0	0	0	30
2009	52	30	119	57	184	37	164	36	25	44	17	18	104	3	4	8	4	11	3	33
2010	51	33	117	53	181	30	166	27	23	32	13	35	103	1	1	3	0	10	8	23
2011	48	39	118	35	175	34	153	18	30	36	13	27	106	3	1	5	7	12	2	30
2012	55	49	114	35	172	27	158	27						1	3	5	3	3	11	26
SSB-2012: Areal: 627684 daa. Fellingstill: 38 Felt:														1	3	5	3	3	11	26

Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	14	444	25	63	51	2011	27	685	27	64	45
2010	65	1294	45	64	51	2012	44	466		65	

Figur Froland 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikkdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (grått) og bil (hvitt). Nest øverste høyre figur viser kjønnsforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall fellede hjort (høyre akse).

Fellingsresultat

Det ble i 2012 felt 138 elg i Froland, mot 136 i 2011. Dette var første året at fellingstallet steg fra foregående år, siden 2004. Kalv og ungdyr utgjorde til sammen 59 % av fellingen, og 49 % av de felte dyra var hanndyr. Det ble felt 26 hjort, mot 30 stk. i 2011.

Jaktpress

I 2012 ble det lagt ned 2 315 jegerdagsverk. Jaktinnsatsen har vært relativt stabil de siste årene. Skutt av sett indeksen viser at jakttrykket på okser tradisjonelt har vært høyt, men at det er betydelig redusert de siste to årene. Jaktpresset på kalv er derimot økt i samme periode, mens jaktpresset på kyr har vært mer stabilt.

Bestandsutvikling

«Sett per dag» har vært relativt stabil de siste 6 årene, og viste en liten oppgang i 2012, da det ble observert 0,41 elg per dagsverk. At det ble en liten oppgang i «sett per dag», var som ventet ut ifra den positive utviklingen i kalverater man så i 2010 og 11.

Elg og trafikk

I perioden 2009-11 er det felt 28 elg under ordinær jakt per trafikkdrepte, mot 24 stk. i perioden 2000-2010. Et flertall av de trafikkdrepte elgene blir påkjørt langs jernbanen. I Froland ser man en god sammenheng mellom antall trafikkdrepte elg og utviklingen i elgtetthet.

Bestandskondisjon

Både kalv og tvillingraten har vist en positiv utvikling de siste årene. Selv om kalvraten gikk noe ned i 2012, er den fortsatt på et høyere nivå enn gjennomsnittet for fylket, med 0,58 kalv per ku. Tvillingraten var i 2012 på 1,14, noe som er over snittet for siste 10-års periode. Slaktevektene for kalv og ungdyr var i 2012 på hhv. 55 og 114 kg. For kalvvektene er dette en oppgang, og de høyeste siden 2005.

Tilrådning

Vi synes det var positivt at man i 2012 snudde trenden med et stadig lavere jaktuttak. Økningen i kalveratene de senere år innebærer at man kan ta ut flere dyr uten å redusere tettheten. Man har de siste årene også hatt en relativt høy andel kalv i avskytingen, noe som er en god strategi om man ønsker å høste antallsmessig mange dyr. Man hadde i 2012 et jevnt uttak av eldre kyr og okser, og kjønnsforholdet vil trolig ikke endre seg betydelig frem mot jakta 2013. Da man kan se positive indikasjoner på kalvratene i siste periode (samt kalvvekter i 2012), vil vi igjen anbefale at man holder jaktuttakene oppe for å legge til rette for en fortsatt positiv utvikling i bestandskondisjonen.

Hjort

Fellingstallet steg frem til 2009, da man felte 33 hjort. De siste årene har både fellingstallene og «hjort sett per elgjaktdag» stagnert, her skal bemerkes at vi mangler «sett data» for 2012. Mens man tidligere har hatt en høy andel bukk i jaktuttaket, ble det felt en klar overvekt av hind i 2012. Av 26 skutte hjort var det 11 eldre hind. Dette behøver ikke være galt i seg selv, ut over at dette trolig vil redusere tilveksten frem mot jakta i 2013.

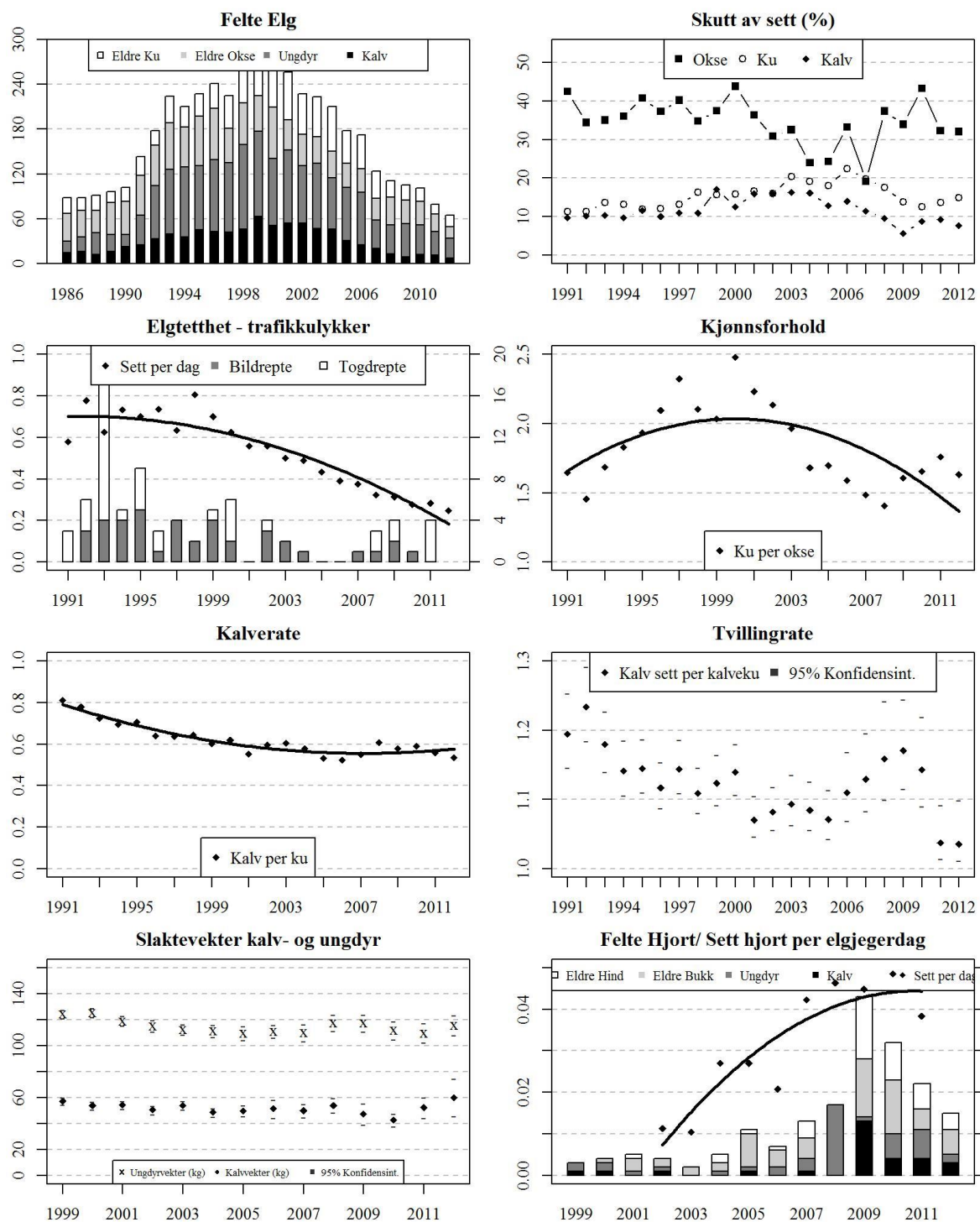
Gjerstad

Tabeller Gjerstad: Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegerdager	Okse	Ku n. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Oksekalv	Kukalv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Veitrafikk	Jernbane
1991	1455	193	112	166	40	258	75	844	15	10	29	11	53	25	143	0	3
1992	1483	285	180	180	55	323	131	1154	18	15	44	27	54	20	178	3	3
1993	2164	317	239	242	53	387	115	1353	23	17	49	37	62	36	224	4	14
1994	1816	289	231	256	42	367	145	1330	24	12	50	43	54	27	210	4	1
1995	1915	285	226	278	47	389	118	1343	30	15	50	36	66	30	227	5	4
1996	2096	317	296	325	43	425	139	1545	28	15	49	47	69	33	241	1	2
1997	2194	259	275	280	47	384	149	1394	21	21	58	35	46	44	225	4	0
1998	1939	311	305	311	38	421	175	1561	21	25	52	61	56	46	261	2	0
1999	2143	302	298	277	39	369	215	1500	36	27	65	49	48	47	272	4	1
2000	2442	265	320	290	47	406	202	1530	29	22	48	42	68	62	271	2	4
2001	2500	275	315	278	21	339	168	1396	23	31	60	38	40	64	256	0	0
2002	2379	266	263	280	25	339	156	1329	22	32	40	37	42	54	227	3	1
2003	2306	243	230	224	23	289	143	1152	17	30	43	44	36	53	223	2	0
2004	2515	292	243	227	21	284	160	1227	15	31	35	34	35	60	210	1	0
2005	2524	267	242	196	15	241	132	1093	15	16	33	38	32	44	178	0	0
2006	2161	214	185	138	17	178	114	846	16	9	39	31	32	45	172	0	0
2007	2199	214	179	121	18	175	120	827	14	6	12	26	29	37	124	1	0
2008	1877	158	121	85	16	135	90	605	6	7	22	17	37	22	111	1	2
2009	2209	171	146	107	22	159	87	692	2	7	26	18	32	20	105	2	2
2010	2145	139	118	96	16	136	91	596	6	6	29	11	31	18	101	1	0
2011	1850	121	106	103	4	119	72	525	7	4	16	16	23	13	79	0	4
2012	1712	103	83	82	3	90	63	424	5	2	18	9	15	16	65		
SSB-2012: Areal: 445800 daa. Fellingstill: 90 Felt:									6	2	18	9	15	17	67		

Årstall	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr		Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbukk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n												
1999	57	56	124	105	200	43	174	48						1	0	2	0	0	0	3
2000	54	48	126	87	183	65	168	53						1	0	0	2	1	0	4
2001	54	53	119	97	184	40	165	63						0	0	1	0	3	1	5
2002	50	58	115	82	175	46	166	55	3	10	1	13	27	1	0	1	0	2	0	4
2003	54	50	112	86	183	35	158	52	6	9	3	6	24	0	0	0	0	2	0	2
2004	49	47	111	68	173	36	158	61	14	26	8	20	68	0	0	1	0	2	2	5
2005	50	31	110	69	182	32	169	46	15	23	9	21	68	1	0	1	0	8	1	11
2006	51	25	111	70	189	32	168	45	14	17	2	12	45	0	0	2	0	4	1	7
2007	50	20	110	41	170	31	164	38	21	35	10	27	93	0	1	2	1	5	4	13
2008	54	12	118	38	182	37	163	22	22	33	12	20	87	0	0	0	0	0	0	17
2009	48	10	117	43	183	32	157	19	22	43	15	19	99	7	6	1	0	14	15	43
2010	43	13	112	37	175	29	163	17	26	42	10	26	104	1	3	5	1	13	9	32
2011	52	8	110	26	179	23	167	11	14	29	11	17	71	2	2	5	2	5	6	22
2012	60	7	116	27	184	15	163	16						2	1	1	1	6	4	15
SSB-2012: Areal: 445800 daa. Fellingstill: 48 Felt:														2	1	1	1	6	4	15

Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	8	191	13	29	23	2011	12	91	8	30	22
2010	17	163	13	28	24	2012				38	

Figur Gjerstad 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikkdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (grått) og bil (hvitt). Nest øverste høyre figur viser kjønnsforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall fellede hjort (høyre akse).

Fellingsresultat

I 2012 ble det felt 67 elg i Gjerstad, mot 79 i 2011. Fellingstallet har blitt gradvis redusert hvert år siden år 2000. I 2012 utgjorde kalv og ungdyr 54 % av fellingene og 58 % av de felte elgene var hanndyr. Det ble felt 15 hjort, og fellingstallene for hjort er redusert de tre siste årene.

Jaktpress

I 2012 ble det lagt ned 1712 jegerdagsverk, og jaktinnsatsen er betydelig redusert siden tusenårskiftet. Skutt av sett viser omtrent de samme verdiene for alle kategorier dyr som i 2011. På tidlig 2000-tall reduserte man jaktpresset på oksene betydelig, mens det ble tilsvarende økt for kyr og kalv. Dette ga seg utslag i et jevnere kjønnsforhold i påfølgende periode. Man ser nå tegn til at situasjonen er i ferd med å snu.

Bestandsutvikling

Det ble i 2012 sett 0,25 elg per jegerdag, en nedgang fra 0,29 i 2011. Kjønnsforholdet har vært nokså stabilt de siste 4 årene, og i 2012 ble det observert ca. 1,6 ku per okse. Etter et svært skjevt kjønnsforhold i perioden rundt årtusenskiftet, var man nede i under 1,5 ku per okse i 2007 og 08.

Elg og trafikk

I perioden 2009-11 er det felt 24 elg per trafikkdrepte elg, mot 65 elg i perioden 2000-2010. De siste årene er det drept flest elg langs jernbanen. I forhold til jaktutbyttet, er konfliktene dermed på høyere nivå i Gjerstad i siste treårsperiode. Både i 2009 og 11 ble det påkjørt flere elg en «normalt» på jernbanen. Avgangen var likevel betraktelig større på tidlig 90-tall, da også elgtetthetene var mye høyere.

Bestandskondisjon

Kalveraten og tvillingraten var på lave nivå i 2012, med hhv. 0,54 og 1,04. Siden 2004 kan man ikke se en ytterligere reduksjon i kalveraten. Tvillingraten viste en stigende tendens frem til 2010, men falt til lave nivå i 2011 og 12. Ungdyrvektene viste en liten oppgang i 2012, med et gjennomsnitt på 116 kg. Kalvvektene viste en enda tydeligere oppgang, med et gjennomsnitt på 60 kg. Dette er de høyeste kalvvektene for hele perioden 1999 frem til i dag. Det skal sies at slaktevektmaterialet for kalv er svært begrenset (7 kalv), så tilfældigheter kan spille inn.

Tilrådning

Man har per 2012 en tetthet tilsvarende rundt 0,25 elg per dag, et nivå vi tidligere har antydnet som nødvendig over tid, om kondisjonen skal bedres. Vi skal derfor ikke «mase» om å øke jaktuttakene til neste år. Man bør likevel ikke redusere jakttrykket. Ut i fra fellingstall og utvikling i «sett per dag» ser uttak rundt 70 dyr ut til å stabilisere tettheten. Kjønnsforholdet vil trolig ikke endre seg vesentlig frem mot neste jakt, da man hadde et jevnt uttak av kyr og okser i 2012.

Hjort

Fellingstallene for hjort er redusert de tre siste årene etter «toppåret» i 2009. Vi mangler data for sett hjort i 2012, men det synes tydelig at veksten i stammen er bremset opp siden 2009.

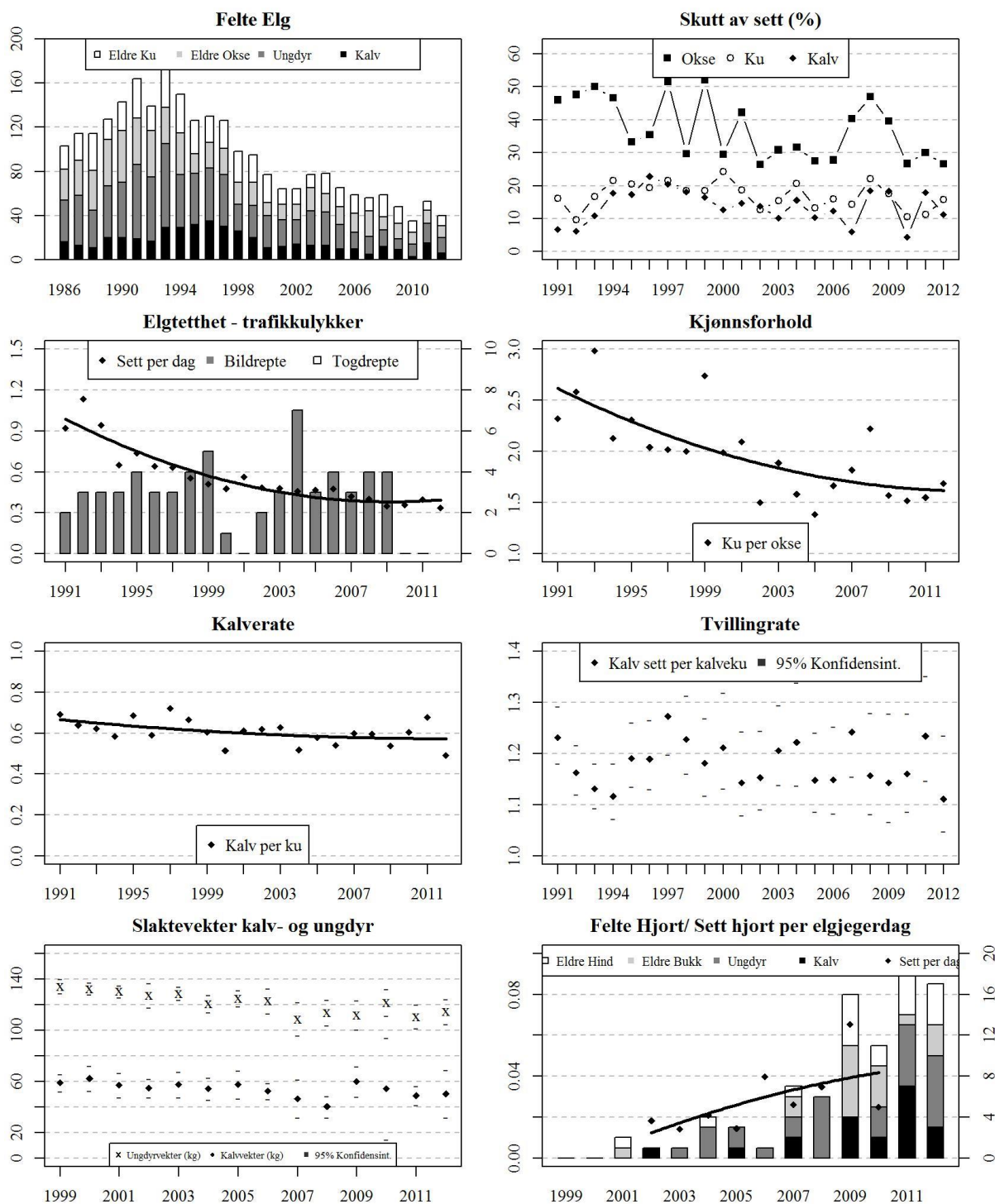
Grimstad

Tabeller Grimstad: Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegerdager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Okskalv	Kukalv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Veitrafikk	Jernbane
1991	1003	174	184	169	51	280	66	924	10	9	38	29	42	36	164	2	0
1992	880	168	207	190	37	277	121	1000	12	5	38	20	42	22	139	3	0
1993	988	144	201	199	30	268	90	932	18	11	39	37	33	35	173	3	0
1994	963	131	142	121	16	163	55	628	18	11	23	25	38	35	150	3	0
1995	842	117	123	119	28	185	48	620	20	12	21	25	18	30	126	4	0
1996	909	127	132	103	24	153	46	585	23	12	22	26	23	24	130	3	0
1997	754	101	94	80	30	147	27	479	20	10	28	19	24	25	126	3	0
1998	900	108	102	88	26	144	31	499	16	10	12	12	20	28	98	4	0
1999	844	73	101	81	18	121	37	431	15	5	17	12	21	25	95	5	0
2000	757	85	98	56	15	87	21	362	4	7	13	16	12	25	77	1	0
2001	531	64	64	60	10	82	19	299	8	4	13	11	14	14	64	0	0
2002	827	110	80	72	13	102	25	402	6	8	15	7	14	14	64	2	0
2003	994	107	100	81	21	127	42	478	5	8	12	19	21	12	77	3	0
2004	810	101	97	49	14	83	28	372	6	7	15	15	17	18	78	7	0
2005	902	120	85	69	12	96	39	421	6	4	17	5	16	17	65	3	0
2006	756	90	83	57	10	81	38	359	5	5	8	7	17	17	59	4	0
2007	769	77	74	50	16	84	23	324	3	2	8	8	23	12	56	3	0
2008	632	49	58	43	8	65	30	253	4	8	11	4	12	20	59	4	0
2009	613	58	49	36	6	49	16	214	4	5	9	1	14	15	48	4	0
2010	759	75	58	47	9	69	14	272	1	2	9	2	11	10	35	0	0
2011	759	80	60	49	15	84	15	303	7	8	12	6	12	8	53	0	0
2012	705	64	63	40	5	53	11	236	2	4	6	8	11	9	40		
SSB-2012: Areal: 242524 daa. Fellingstill: 88 Felt:									2	4	6	8	11	9	40		

Årstall	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr		Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbuk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n												
1999	59	20	134	28	188	21	171	25						0	0	0	0	0	0	0
2000	62	11	133	29	190	12	180	24						0	0	0	0	0	0	0
2001	57	12	130	24	201	14	176	14						0	0	0	0	1	1	2
2002	55	14	127	22	177	14	173	14	1	6	2	6	15	0	1	0	0	0	0	1
2003	57	13	129	31	199	21	182	12	1	6	4	3	14	0	0	0	1	0	0	1
2004	54	13	121	30	201	17	169	18	3	8	2	4	17	0	0	3	0	0	1	4
2005	58	10	125	22	207	16	168	17	4	5	1	3	13	0	1	2	0	0	0	3
2006	53	10	123	15	192	17	158	17	7	12	2	9	30	0	0	0	1	0	0	1
2007	47	5	109	16	192	23	177	12	3	9	2	6	20	0	2	0	2	2	1	7
2008	40	13	114	15	199	13	175	20	7	10	2	3	22	0	0	0	0	0	0	6
2009	60	9	112	9	194	16	176	15	13	13	11	3	40	2	2	0	0	7	5	16
2010	54	3	122	11	187	11	154	10	4	11	3	1	19	0	2	3	0	4	2	11
2011	49	15	111	18	168	12	159	7						5	2	2	4	1	6	20
2012	50	6	115	12	205	10	169	9						3	0	5	2	3	4	17
SSB-2012: Areal: 242524 daa. Fellingstill: 38 Felt:														3	0	5	2	3	4	17

Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Harc	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Harc	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	0	11	6	26	21	2011	0	0	0	27	0
2010	9	35	11	28	17	2012				23	

Figur Grimstad 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikkdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (grått) og bil (hvitt). Nest øverste høyre figur viser kjønnssforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall fellede hjort (høyre akse).

Fellingsresultat

Det ble i 2012 felt 40 elg i Grimstad, mot 53 elg i 2011. Kalv og ungdyr utgjorde 50 % av fellingene og 48 % av de felte dyra var hanndyr. Det ble felt 17 hjort, noe som er en liten nedgang fra fjorårets fellingsrekord på 20 dyr.

Jaktpress

I 2012 ble det lagt ned 705 jegerdagsverk, en liten nedgang fra de foregående år, selv om jaktinnsatsen har vært på et relativt jevnt nivå over tid. Jaktpresset på okser og kalv gikk litt ned i 2012, mens det for kyr gikk noe opp. Det er til dels store årvisse variasjoner i «skutt av sett».

Bestandsutvikling

I siste tiårsperiode har «sett per dag» gått ned i et rolig og jevnt tempo, og er nær stabilisert i siste periode. I 2012 så man 0,33 elg per dag. Per 2012 er man med det under snittet i Aust-Agder. Kjønnforholdet har vært nokså jevnt i overkant av 1,5 ku per okse de fire siste årene.

Elg og trafikk

Konflikten mellom elg og trafikk har over tid vært på et relativt høyt nivå i Grimstad. De to siste årene har det derimot ikke blitt registrert trafikkdrept elg. Mens man i perioden 2000-2010 felte 20 elg per trafikkdrepte elg, felte man 34 elg per trafikkdrepte i perioden 2009-11.

Bestandskondisjon

Etter gode kalvrater i 2011, falt disse noe tilbake i 2012. Det ble da observert 0,49 kalv per ku og 1,11 kalv per kalvku. Kalveraten har ikke vært nede på lavere nivå tidligere. De gjennomsnittlige slaktevektene for kalv og ungdyr viste en marginal oppgang, med hhv. 50 og 115 kg. Siden 2007 kan man ikke se tegn til reduserte vekter, snarere en liten positiv utvikling. Vektene for eldre dyr var gode i 2012. De eldre oksene veide 205 kg i snitt, mens kyrne veide 169 kg i snitt.

Tilrådning

Det ser ut til at det relativt høye jaktuttaket i 2011, ga en liten tetthetsreduksjon. Trolig vil uttaket på 40 dyr i 2012, gi en nær stabilisert tetthet frem til jakta i 2013. De dårlige kalvratene i 2012, var noe skuffende, selv om bestandskondisjonen samlet sett, synes å være stabilisert i perioden etter 2006-07. Vi anbefaler fortsatt reduserte tettheter over tid, for å legge grunnlag for en bedret bestandskondisjon. Det jevne uttaket av kyr og okser i 2012, vil trolig ikke føre til store endringer i kjønnforholdet frem mot jakta 2013.

Hjort

Selv om fellingstallet gikk noe ned i 2012, er det fortsatt det nest høyeste antall fellinger i Grimstad. Vi mangler «sett hjort data» for 2012, men ut i fra fellingstallene synes tetthetene å ha stagnert noe siden 2009. Likevel har hjorten etablert seg som en betydelig jaktressurs, og trolig ligger det til rette for økte tettheter på sikt. Tettheten ser uansett ut til å øke i et «kontrollert» tempo, noe vi mener bare er en fordel.

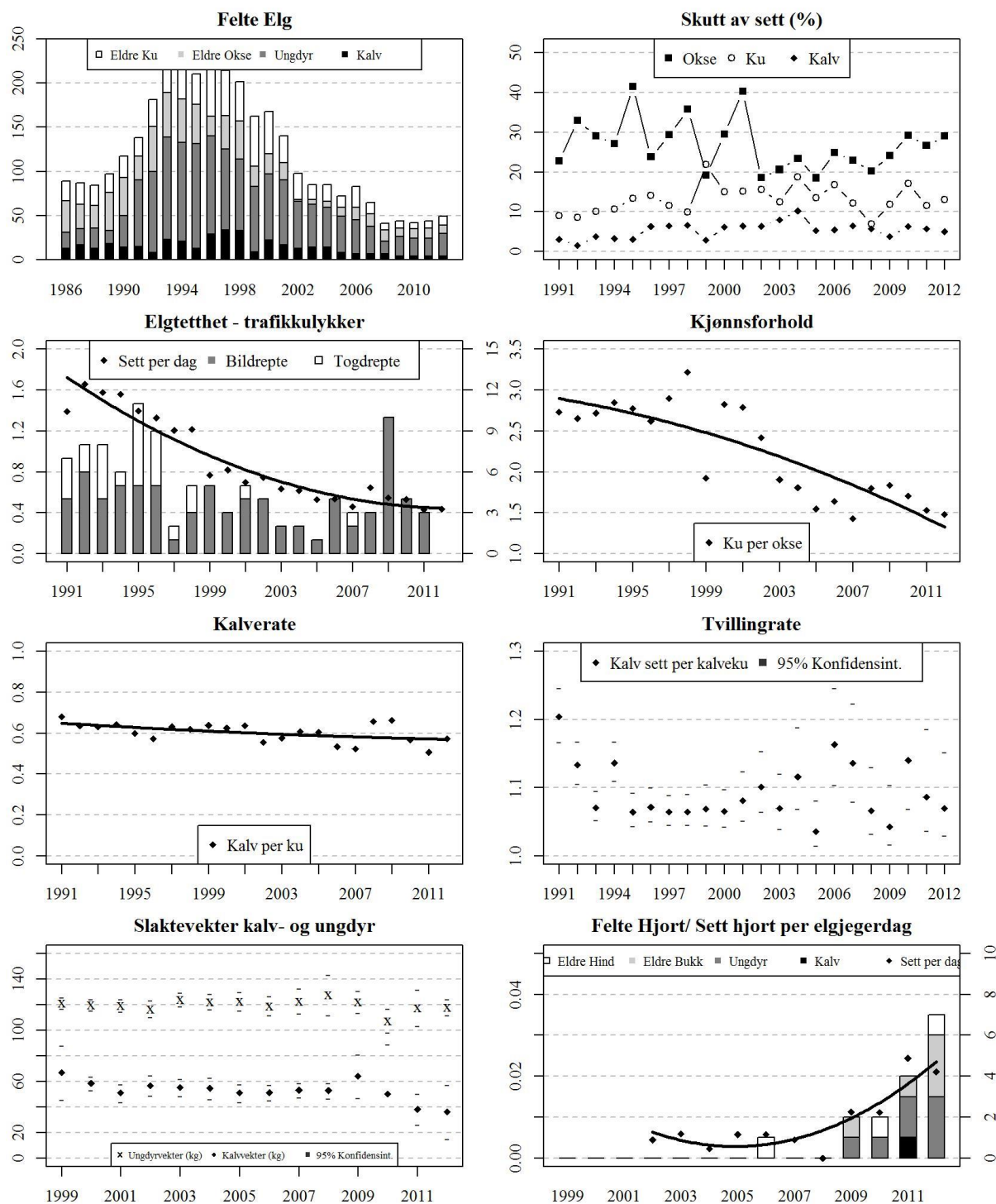
Iveland

Tabeller Iveland: Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegerdager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Oksokalv	Kukalv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Veitrafikk	Jernbane
1991	1149	259	311	316	81	482	150	1599	7	8	32	43	27	21	138	4	3
1992	1108	310	367	395	61	524	180	1837	5	3	51	41	51	30	181	6	2
1993	1388	357	421	511	39	613	248	2189	15	8	54	62	50	36	225	4	4
1994	1390	351	442	481	76	642	174	2166	10	11	46	66	49	41	223	5	1
1995	1092	251	307	365	25	417	159	1524	8	5	59	59	45	34	210	5	6
1996	1354	307	385	389	30	460	229	1800	16	13	51	60	22	54	216	5	4
1997	1562	286	346	452	31	524	247	1886	19	15	46	45	38	51	214	1	1
1998	1457	249	353	420	29	496	227	1774	18	15	46	35	43	44	201	3	2
1999	1601	250	205	257	19	307	194	1232	4	5	25	49	23	56	162	5	0
2000	1584	203	253	300	21	359	160	1296	8	14	37	38	23	48	168	3	0
2001	1366	149	194	204	18	265	125	955	6	11	40	33	20	30	140	4	1
2002	1134	151	187	160	18	203	127	846	6	7	26	27	2	30	98	4	0
2003	1170	160	147	147	11	176	104	745	5	9	28	21	5	17	85	2	0
2004	893	124	112	99	13	136	68	552	6	8	22	23	7	19	85	2	0
2005	1224	162	112	134	5	152	86	651	5	3	20	21	10	13	72	1	0
2006	1038	145	134	87	17	127	47	557	3	4	22	16	14	24	83	4	0
2007	1119	144	118	76	12	108	55	513	3	4	19	12	14	13	65	2	1
2008	758	104	81	99	7	123	76	490	2	5	8	6	13	7	41	3	0
2009	712	87	66	90	4	106	38	391	2	2	11	11	10	8	44	10	0
2010	535	65	61	43	7	63	46	285	1	3	8	12	11	7	42	4	0
2011	818	90	80	53	5	70	56	354	1	3	12	8	12	8	44	3	0
2012	805	93	66	67	5	79	41	351	0	4	18	8	9	10	49		
SSB-2012: Areal: 244129 daa. Fellingstill: 70 Felt:									0	4	18	9	9	9	49		

Årstall	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr													
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n	Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbukk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum
1999	67	10	121	92	181	23	180	35						0	0	0	0	0	0	0
2000	58	22	120	72	170	24	171	49						0	0	0	0	0	0	0
2001	51	17	120	73	186	20	174	30						0	0	0	0	0	0	0
2002	57	13	117	53	160	2	171	30	2	1	1	1	5	0	0	0	0	0	0	0
2003	55	14	124	49	192	5	165	17	1	3	0	3	7	0	0	0	0	0	0	0
2004	55	14	122	45	174	7	159	19	1	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
2005	51	8	123	41	179	10	164	13	0	4	3	0	7	0	0	0	0	0	0	0
2006	51	7	119	38	199	14	163	24	1	2	0	3	6	0	0	0	0	0	1	1
2007	53	7	123	31	187	14	153	13	1	3	0	1	5	0	0	0	0	0	0	0
2008	53	7	128	14	175	13	167	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2009	64	4	122	22	197	10	151	8	1	3	3	1	8	0	0	1	0	1	0	2
2010	50	3	108	20	191	11	157	7	0	4	1	1	6	0	0	0	1	0	1	2
2011	38	4	118	20	171	12	154	8	5	8	3	4	20	0	1	0	2	1	0	4
2012	36	4	118	26	178	8	160	11	5	6	3	3	17	0	0	2	1	3	1	7
SSB-2012: Areal: 244129 daa. Fellingstill: 24 Felt:														0	0	2	1	3	1	7

Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	3	564	20	30	20	2011	10	773	19	29	22
2010	7	500	20	29	22	2012				30	

Figur Iveland 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikkdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (grått) og bil (hvitt). Nest øverste høyre figur viser kjønnsforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall felle hjort (høyre akse).

Fellingsresultat

I 2012 ble det felt 49 elg i Iveland, mot 44 stk. i 2011. Fellingstallet har vært relativt stabilt siden 2008. Midt på 90-tallet hadde man ekstremt høye tettheter av elg, og fellingstallene lå over 200 elg seks år på rad. I 2012 utgjorde kalv og ungdyr 61 % av fellingen og 61 % av de felte dyra var hanndyr. Man har tradisjonelt hatt en meget lav kalvandel i jaktuttaket, i 2012 var den på 8 %. Det ble felt 7 hjort i 2012, noe som er ny fellingsrekord.

Jaktpress

I 2012 ble det lagt ned 805 jegerdagsverk. Jaktinnsatsen har falt betydelig i perioden etter 2007. Skutt av sett indeksen viser nær tilsvarende jaktpress på alle kategorier av dyr i 2012, som i 2011. Som nevnt skyter man lite kalv i Iveland, noe som også fremkommer av det lave jaktpresset på kalv.

Bestandsutvikling

I siste femårsperiode har både jaktuttakene og elgtettheten, målt som sett per dag vært på et nokså stabilt nivå. I 2012 ble det observert 0,44 elg per jegerdag, noe som fremdeles er godt over gjennomsnittet i Aust-Agder. Kjønnssforholdet målt som "ku sett per okse" ble mye jevnere i perioden 1995-2005 på grunn av økt jaktpress på kyr og redusert jaktpress på oksene. I 2012 så man rundt 1,5 ku per okse, omtrent det samme som i 2011.

Elg og trafikk

På tidlig 90-tall, da elgtetthetene var på sitt høyeste, ble det påkjørt og drept en god del elg langs jernbanen. Siden årtusenskiftet er konflikten nærmest utelukkende knyttet til vei. I perioden 2000-2010 ble det felt 21 elg per trafikkdrepte elg i Iveland, mot kun 8 stk. i siste treårsperiode. Dette skyldes mange påkjørsler i 2009 (9), da antall bildrepte elg utgjorde 23 % av jaktuttaket. Konflikten er relativt store, og mulighetene for avbøtende tiltak bør vurderes.

Bestandskondisjon

Både kalv- og tvillingraten har vært på nokså stabile nivå over tid, og har heller aldri vært særlig høye i Iveland. Selv om man kan se tegn til en fallende tendens over tid, gikk kalveraten noe opp i 2012. Det ble da observert 0,57 kalv per ku og 1,07 kalv per kalvku. De gjennomsnittlige slaktevektene var i 2012 for kalv og ungdyr hhv. 36 og 118 kg. Særlig kalvvektene har vært svært lave de to siste årene, men slaktevektmaterialet er meget begrenset.

Tilrådning

Etter vår mening var det økte jaktuttaket i 2012 positivt. Om man ønsker en bestandsreduksjon, jf. tidligere anbefalinger, synes det å være rom for dette uten å øke jaktinnsatsen i betydelig grad. Man kan øke jaktpresset på kalv, som er lavt. Ikke fordi det nødvendigvis er «galt» å ha en lav kalvandel, men fordi det gjør det enklere å ta ut flere dyr.

Hjort

Selv om tettheten av hjort er beskeden, har antall observasjoner under elgjakt økt de siste to åra. Tallmaterialet fra «sett hjort» skjema viser at det totalt ble observert 14 dyr under hjortejakt, fordelt på 265 jaktdager (0,05 sett per dag). Slaktevektmaterialet indikerer at vektene er gode, som i Agder for øvrig. Av totalt 7 felte dyr var 2 spissbukker og 3 eldre bukker.

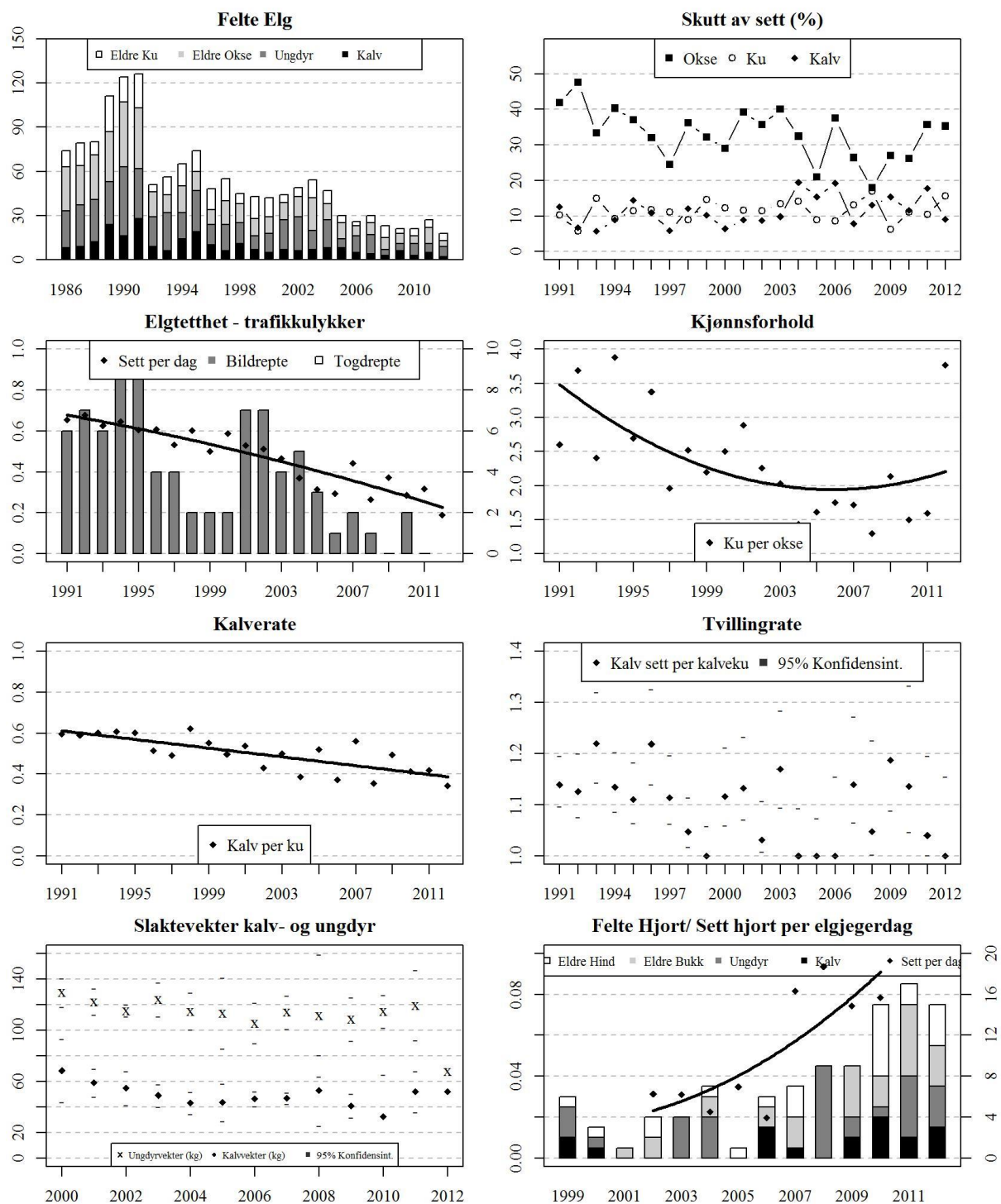
Lillesand

Tabeller Lillesand: Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegedager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Oksekalv	Kukalv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Veitrafikk	Jernbane
1991	1183	143	185	161	26	222	37	774	14	14	19	15	41	23	126	6	0
1992	663	61	114	97	14	133	30	449	3	6	12	8	17	5	51	7	0
1993	595	72	91	64	18	104	24	373	5	1	12	14	12	12	56	6	0
1994	825	67	126	116	18	158	48	533	8	6	9	9	18	15	65	9	0
1995	861	81	109	97	12	131	91	521	13	6	17	11	13	14	74	9	0
1996	623	53	106	57	16	92	55	379	7	3	7	7	10	14	48	4	0
1997	897	106	120	78	10	102	61	477	5	1	10	8	16	15	55	4	0
1998	511	58	61	81	4	91	13	308	7	4	8	6	13	7	45	2	0
1999	494	56	62	61	0	68	0	247	1	6	6	3	12	15	43	2	0
2000	571	62	86	61	8	77	41	335	4	1	7	6	11	13	42	2	0
2001	587	51	79	59	9	79	34	311	5	2	8	12	12	5	44	7	0
2002	636	70	94	62	2	68	30	326	2	4	11	12	14	6	49	7	0
2003	679	70	83	49	10	71	33	316	1	6	6	7	22	12	54	4	0
2004	709	74	69	37	0	41	42	263	2	6	13	6	11	9	47	5	0
2005	835	62	52	48	0	52	48	262	2	6	2	4	11	5	30	3	0
2006	507	40	49	21	0	26	13	149	4	1	8	3	7	3	26	1	0
2007	490	53	48	37	6	51	22	217	0	4	6	7	8	5	30	2	0
2008	556	50	44	20	1	23	10	148	2	1	1	3	8	8	23	1	0
2009	471	37	47	26	6	39	21	176	2	4	3	2	7	3	21	0	0
2010	523	42	41	19	3	26	19	150	2	1	6	2	5	5	21	2	0
2011	489	42	42	24	1	28	18	155	4	1	4	2	11	5	27	0	0
2012	621	17	43	21	0	22	14	117	1	1	2	5	4	5	18		
SSB-2012: Areal: 107930 daa. Fellingstill: 42 Felt:									1	1	2	5	4	5	18		

Årstall	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr		Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbukk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n												
1999		0		0		0		0						1	1	3	0	0	1	6
2000	68	4	129	13	194	10	169	11						0	1	0	1	0	1	3
2001	59	7	122	20	184	12	167	5						0	0	0	0	1	0	1
2002	55	6	115	23	190	14	178	6	2	9	2	7	20	0	0	0	0	2	2	4
2003	49	7	124	13	174	22	148	12	3	8	2	8	21	0	0	1	3	0	0	4
2004	43	8	115	19	188	11	164	9	3	8	0	5	16	0	0	3	1	2	1	7
2005	44	8	113	6	171	11	163	5	5	14	6	4	29	0	0	0	0	0	1	1
2006	46	5	106	11	180	7	137	3	3	4	0	3	10	1	2	0	0	2	1	6
2007	47	4	114	13	181	8	172	5	17	9	4	10	40	1	0	0	0	3	3	7
2008	53	3	112	4	176	8	160	8	11	21	11	9	52	0	0	0	0	0	0	9
2009	41	6	109	5	182	7	163	3	6	16	2	11	35	0	2	0	2	5	0	9
2010	32	3	115	8	200	5	142	5	10	17	7	7	41	2	2	1	0	3	7	15
2011	52	5	120	6	172	11	171	5						1	1	3	3	7	2	17
2012	52	1	68	1	209	2	161	2						1	2	3	1	4	4	15
SSB-2012:. Areal: 99461 daa. Fellingstill: 27 Felt:														1	2	3	1	4	4	15

Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	4	26	23	21	23	2011	2	22	19	21	19
2010	7	32	18	20	18	2012				17	

Figur Lillesand 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (grått) og bil (hvitt). Nest øverste høyre figur viser kjønnsforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall felle hjort (høyre akse).

Fellingsresultat

Det ble i 2012 felt 18 elg i Lillesand, mot 27 i 2011. Selv om fellingstallet ble redusert, var dette forventet, da man økte uttaket betydelig i 2011. Det ble felt 2 kalv, 7 ungdyr og 9 voksne dyr. Av de felte dyra var det 39 % hanndyr. Det ble felt 15 hjort, mot 17 i 2011, noe som også er fellingsrekorden.

Jaktpress

Skutt av sett indeksene viser en økning i jaktpresset på okser de to siste år. I 2012 ble i overkant av 35 % av de sette oksene skutt. Tilsvarende tall for kyr og kalver var hhv. ca. 15 og 10 %.

Bestandsutvikling

Sett per dag viser et jevnt fall i elgtetthet i Lillesand i hele perioden 1991-2012. Det ble i 2012 sett 0,19 elg per dag, en kraftig nedgang fra 2011, og det laveste som er registrert. Som ventet ble kjønnsforholdet merkbart skjevere i 2012, da det ble tatt ut en høy okseandel i 2011. Det ble i 2012 observert 3,7 ku per okse, noe som er meget skjevt.

Elg og trafikk

Antall elg drept i trafikken er kraftig redusert. Mens det i perioden 2000-2010 ble felt 12 elg per trafikkdrepte elg i Lillesand, er det i siste treårsperiode felt 35 elg per trafikkdrepte. Antakelig skyldes dette en kombinasjon av redusert elgtetthet, og bedre sikret hovedfartsåre (E18) gjennom kommunen med viltgjerde.

Bestandskondisjon

Kalveratene falt til ytterligere reduserte verdier i 2012, med 0,34 kalv per ku og ingen observerte tvillingkyr. De gjennomsnittlige vektene var i 2012 for kalv og ungdyr på hhv. 52 og 68 kg. Disse tallene skal uansett ikke vektlegges i stor grad, da slaktevektmaterialet er ufullstendig og meget begrenset. I 2011 var de gjennomsnittlige ungdyrvektene til sammenlikning 120 kg (også dokumentert gjennom aldersanalyser).

Tilrådning

Selv om kondisjonen stadig synes å være svekket, og tallene for 2012 synes å være negative, ser vi ingen grunn til å svartmale situasjonen. Grunnlagsmaterialene for slaktevekter er også spinkle. Det økte uttaket i 2011 var i tråd med våre anbefalinger, og tettheten synes tydelig redusert. Trolig vil et jaktuttak rundt 15-20 dyr være tilstrekkelig for å stabilisere bestanden på dagens nivå. Vi har tidligere foreslått en tetthet tilsvarende rundt 0,2 elg sett per dag over tid, for å bedre kondisjonen, og det er man «innenfor» per 2012. For å sikre en økt okseandel i bestanden, bør man være varsomme med uttaket av okser i 2013.

Hjort

Vi har tidligere påpekt at Lillesand kan bli den første kommunen i Aust-Agder, hvor antall hjortefellinger kan overstige antall felte elg. Med 15 felte hjort i 2012 var man nære ved å bli nettopp dette. Vi mangler «sett hjort i elgjakta» 2012, men fellingsstatistikken viser et det ble felt 4 voksne bukk, 4 voksne hind, 4 ungdyr og 3 kalv. Bakgrunnsarealet per felte dyr er per 2012 nede i ca. 6 500 daa.

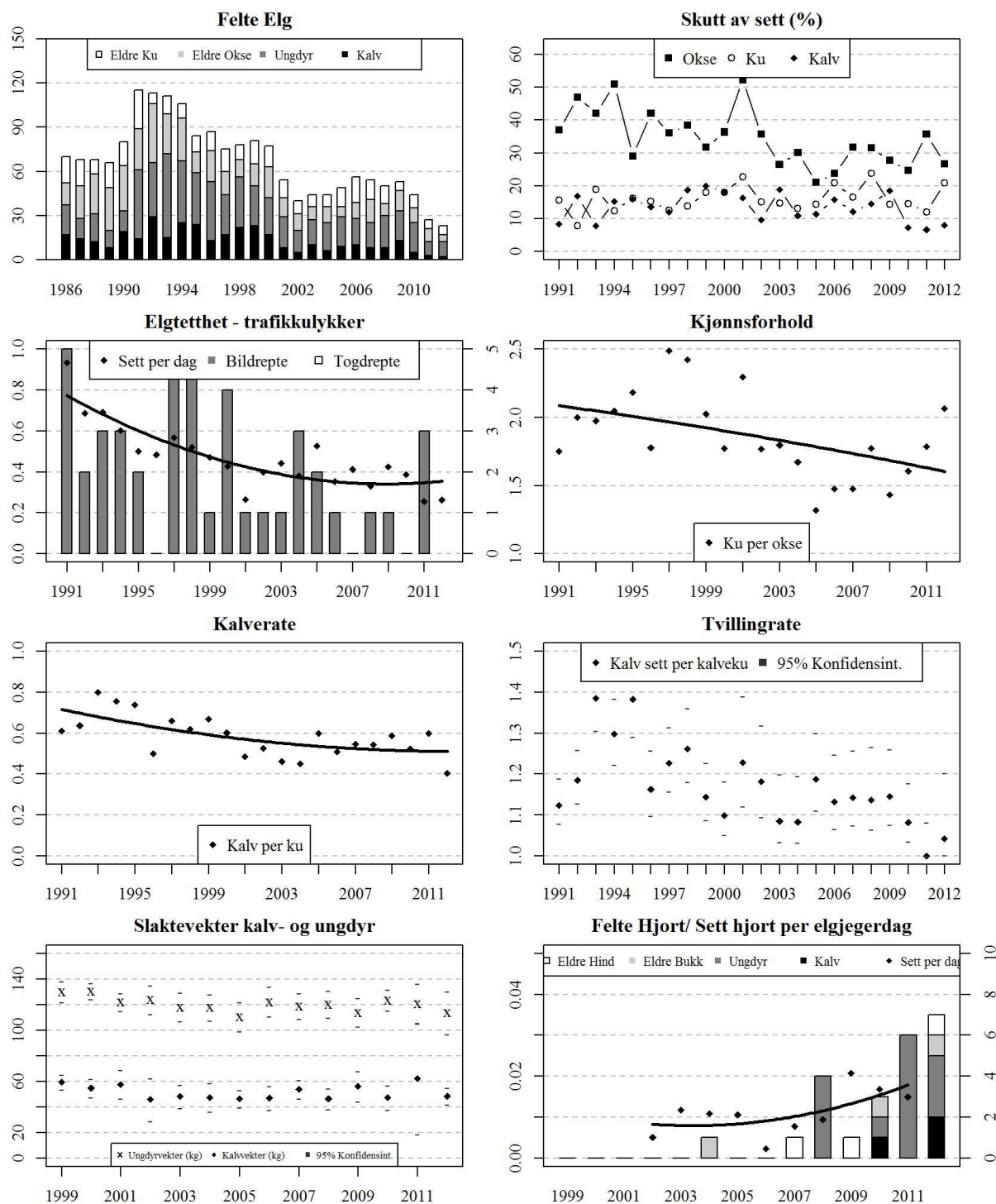
Risør

Tabeller Risør: Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegerdager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Oksekalv	Kukalv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Vetrafikk	Jernbane
1991	737	157	138	120	17	168	89	689	7	7	30	17	28	26	115	5	0
1992	953	134	133	110	25	171	81	654	20	9	23	14	40	7	113	2	0
1993	858	121	109	80	50	191	42	593	9	6	24	33	27	12	111	3	0
1994	905	106	96	85	36	164	58	545	16	9	25	17	29	10	106	3	0
1995	987	93	109	58	36	150	47	493	16	8	13	22	14	11	84	2	0
1996	904	107	110	67	13	95	46	438	10	3	24	16	21	13	87	0	0
1997	872	86	108	82	24	141	54	495	14	3	15	12	16	15	75	5	0
1998	830	78	101	65	23	117	48	432	12	10	18	16	12	10	78	5	0
1999	854	85	75	83	14	115	31	403	11	12	12	15	15	16	81	1	0
2000	874	88	75	73	8	94	37	375	11	6	11	14	21	14	77	4	0
2001	789	44	66	27	8	49	16	210	5	3	10	11	13	12	54	1	0
2002	587	56	55	36	8	52	27	234	2	3	9	6	11	9	40	1	0
2003	598	64	68	43	4	53	32	264	7	3	8	9	9	8	44	1	0
2004	737	73	74	44	4	55	31	281	2	4	11	8	11	8	44	3	0
2005	665	100	68	52	12	79	39	350	5	4	14	6	7	13	49	2	0
2006	871	84	71	46	7	63	37	308	4	6	9	9	11	17	56	1	0
2007	774	82	65	48	8	66	50	319	5	3	10	7	16	13	54	0	0
2008	741	57	57	38	6	55	32	245	7	1	10	12	8	12	50	1	0
2009	724	83	64	47	8	70	35	307	6	7	9	11	14	6	53	1	0
2010	832	81	69	56	5	68	43	322	2	3	10	10	10	9	44	0	0
2011	737	42	32	43	0	45	26	188	3	0	6	3	9	6	27	3	0
2012	520	30	38	23	1	25	20	137	2	0	3	7	5	6	23		
SSB-2012.: Areal: 147151 daa. Fellingstill: 59 Felt:									2	0	3	7	5	6	23		

Årstall	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr		Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbukk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n												
1999	59	23	130	26	201	16	168	16						0	0	0	0	0	0	0
2000	55	17	131	25	187	21	175	13						0	0	0	0	0	0	0
2001	58	8	122	21	181	13	174	12						0	0	0	0	0	0	0
2002	46	5	124	15	169	11	185	9	1	1	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0
2003	48	10	118	17	176	9	176	8	1	3	1	2	7	0	0	0	0	0	0	0
2004	48	6	118	19	190	11	175	8	2	4	0	2	8	0	0	0	0	1	0	1
2005	46	9	110	20	170	7	156	13	3	4	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0
2006	47	10	122	18	208	11	162	17	1	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0
2007	54	8	119	17	198	16	167	13	3	2	0	1	6	0	0	0	0	0	1	1
2008	46	8	120	21	200	8	156	13	2	2	1	2	7	0	0	0	0	0	0	4
2009	56	13	114	20	196	14	156	6	4	6	0	5	15	0	0	0	0	0	1	1
2010	47	5	124	20	200	10	162	9	2	6	0	6	14	1	0	0	1	1	0	3
2011	62	3	121	9	193	8	160	6	3	5	1	2	11	0	0	4	2	0	0	6
2012	48	2	114	10	201	5	182	6						1	1	2	1	1	1	7
SSB-2012.: Areal: 147151 daa. Fellingstill: 13 Felt:														1	1	2	1	1	1	7

Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	1	16	15	19	17	2011	11	24	15	16	12
2010	9	25	15	19	15	2012				15	

Figur Risør 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (grått) og bil (hvitt). Nest øverste høyre figur viser kjønnssforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall fellede hjort (høyre akse).

Fellingsresultat

I 2012 ble det felt 23 elg i Risør, mot 27 i 2011. Fellingstallet falt kraftig fra 1991 til 2002. Etter dette var fellingene relativt stabile frem til 2009, men har igjen falt de siste tre årene. Kalv og ungdyr utgjorde 52 % av fellingen og 43 % av de felte elgene var hanndyr. Det ble felt 7 hjort, noe som er ny fellingsrekord.

Jaktpress

I 2012 ble det lagt ned 520 jegerdagsverk, noe som er en markert nedgang fra foregående år. Jaktpresset på okser gikk noe ned, jaktpresset på kyr noe opp, mens jaktpresset på kalv holdt seg stabilt sammenliknet med 2011. Jaktpresset på kalv har vært meget lavt i siste treårsperiode.

Bestandsutvikling

Det ble i 2012 sett 0,26 elg per jegerdag, det samme som i 2011. Uttaket på 27 elg i 2011, ser dermed ut til å ligge i nærheten av årlig tilvekst. Kjønnssforholdet ser ut til å ha blitt noe skjevere fra 2011 til 2012, noe som stemmer overens med et skjevt jaktuttak i 2011. Det ble i 2012 sett ca. 2,1 ku per okse. Mot slutten 90-tallet var kjønnssforholdet også mellom 2-2,5 ku per okse.

Elg og trafikk

Konflikten mellom elg og trafikk er relativt liten i Risør. I perioden 2000-2010 ble det felt 36 elg per trafikkdrepte elg, mens det i siste treårsperiode er felt 34 elg per trafikkdrepte. Problemet er kun knyttet til vei, og antall påkjørsler viser en positiv utvikling over tid. I 2011 ble det imidlertid påkjørt og drept 3 elg med bil, noe som er det høyeste antallet siden 2004.

Bestandskondisjon

Etter en oppgang i kalveraten i 2011, falt denne ned på et svært lavt nivå i 2012. Det ble da sett 0,4 kalv per ku, og 1,04 kalv per kalvku. Slaktevektene for kalv og ungdyr falt også noe i 2012, med en snittvekt på hhv. 48 og 110 kg. Det ble imidlertid kun felt 2 kalver, så slaktevektmaterialet for kalv er svært spinkelt. De eldre dyra (særlig oksene) er likevel tunge i Risør, og godt over snittet for Aust-Agder. I 2012 veide de voksne oksene 201 kg i snitt, mens kyrne hadde en snittvekt på 182 kg. Også her må vi likevel påpeke at antallet er begrenset.

Tilrådning

Tettheten ser ut til å være tydelig redusert de to siste årene. Vi anbefaler å legge til rette for å stabilisere tettheten rundt dagens nivå. Jaktuttak i overkant av 25 dyr, ser ut til å ligge nær tilveksten med dagens produksjon. Overvekten av hunndyr i jaktuttaket i 2012, vil trolig sørge for at kjønnssforholdet frem mot jakta i 2013 ikke blir skjevere enn i 2012. Om man ønsker et kjønnssforhold jevnere enn 2 kyr per okse, kan man likevel være på den «sikre siden» ved å være noe varsomme med uttaket av okser også i 2013.

Hjort

Fellingstallet krabber stadig oppover, og hjorten synes å være i frammarsj, selv om den fortsatt opptrer i beskjedne tettheter. De to siste årene er det felt en høy andel ungdyr, noe som tyder på god rekruttering. Vi antar tetthetene vil øke de nærmeste åra.

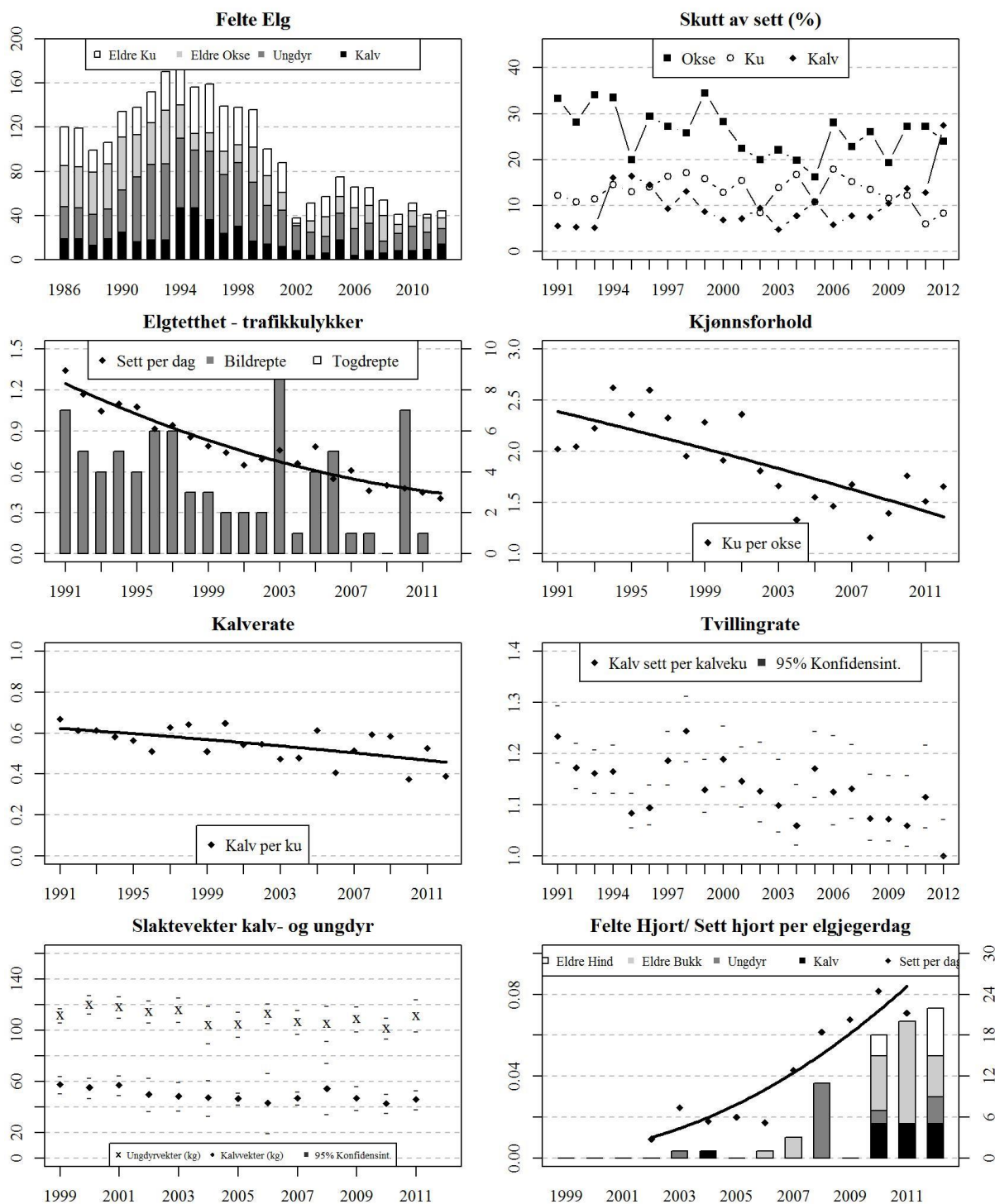
Tvedestrand:

Tabeller Tvedestrand: Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegerdager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Okskalv	Kukalv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Veitrafikk	Jernbane
1991	754	210	207	167	51	284	95	1014	7	9	32	27	38	25	138	7	0
1992	1125	266	267	230	48	334	169	1314	12	6	37	31	38	28	152	5	0
1993	1208	255	284	238	46	348	92	1263	10	8	39	30	48	35	170	4	0
1994	1019	191	265	197	39	292	137	1121	25	22	34	29	30	44	184	5	0
1995	1027	215	246	240	22	286	96	1105	32	15	28	24	15	42	156	4	0
1996	1127	187	264	201	21	248	113	1034	21	15	38	24	17	44	159	6	0
1997	1022	176	201	170	39	257	119	962	14	10	27	26	21	41	139	6	0
1998	1027	182	184	130	42	229	113	880	14	16	31	27	16	34	138	3	0
1999	1078	168	222	141	21	196	102	850	13	4	26	27	32	34	136	3	0
2000	998	163	148	133	31	202	64	741	7	7	19	16	27	24	100	2	0
2001	1047	129	168	117	20	166	83	683	6	6	13	20	16	27	88	2	0
2002	534	85	83	62	9	84	48	371	3	5	15	8	2	5	38	2	0
2003	567	104	102	64	7	82	72	431	2	2	13	8	10	16	51	10	0
2004	612	121	93	64	4	77	46	405	1	5	6	9	18	18	57	1	0
2005	854	173	140	107	22	165	64	671	12	6	13	11	15	18	75	4	0
2006	754	114	111	49	7	68	65	414	1	3	13	11	19	19	66	5	0
2007	816	118	114	73	11	102	80	498	3	5	11	14	16	16	65	1	0
2008	796	115	65	63	5	79	42	369	3	3	7	4	23	14	54	1	0
2009	651	93	61	64	5	76	27	326	3	5	10	6	8	9	41	0	0
2010	685	88	104	48	3	58	29	330	2	6	10	12	14	7	51	7	0
2011	719	88	72	54	7	70	34	325	3	6	11	5	13	3	41	1	0
2012	780	79	82	49	0	51	56	317	9	5	9	5	10	6	44		
SSB-2012:. Areal: 192850 daa. Fellingstill: 27 Felt:									10	5	10	4	9	8	46		

Årstall	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr		Bukk Hind Kalv Ukjent Sum					Bukkekalv Hindkalv Spissbuk Hind 1.5 E. Bukk E. Hind Sum						
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n												
1999	58	17	112	52	185	32	161	33						0	0	0	0	0	0	0
2000	55	14	120	35	184	27	164	24						0	0	0	0	0	0	0
2001	57	12	118	33	178	16	162	27						0	0	0	0	0	0	0
2002	50	8	115	23	154	2	148	5	2	2	1	0	5	0	0	0	0	0	0	0
2003	48	4	116	21	170	10	160	16	8	3	0	3	14	0	0	1	0	0	0	1
2004	47	6	105	15	187	18	163	18	3	4	2	2	11	1	0	0	0	0	0	1
2005	47	18	105	24	167	15	161	18	6	6	1	4	17	0	0	0	0	0	0	0
2006	43	4	113	24	183	19	151	19	6	4	1	2	13	0	0	0	0	1	0	1
2007	47	8	107	25	187	16	158	16	9	12	5	9	35	0	0	0	0	3	0	3
2008	54	6	106	13	180	23	166	14	14	17	7	11	49	0	0	0	0	0	0	11
2009	47	8	109	17	134	6	180	10	14	14	5	11	44	0	0	0	0	0	0	0
2010	43	8	102	22	163	14	149	7	13	20	14	9	56	0	5	0	2	8	3	18
2011	46	9	112	16	196	10	152	5	13	24	8	6	51	5	0	0	0	15	0	20
2012		0		0		0		0						0	5	1	3	6	7	22
SSB-2012:. Areal: 192850 daa. Fellingstill: 50 Felt:														0	5	1	3	6	7	22

Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Harc	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Harc	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	1	26	13	33	8	2011	2	20	16	30	24
2010	1	19	13	33	25	2012				30	

Figur Tvedestrand 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikkdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (grått) og bil (hvitt). Nest øverste høyre figur viser kjønnsforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall felte hjort (høyre akse).

Fellingsresultat

I 2012 ble det felt 46 elg i Tvedestrand, mot 41 i 2011. Kalv og ungdyr utgjorde 61 % av fellingene og 64 % av de felte elgene var hanndyr. Det ble felt 22 hjort, noe som er nok en ny fellingsrekord.

Jaktpress

I 2012 ble det lagt ned 780 jegerdagsverk. Jaktinnsatsen er betydelig redusert etter årtusenskiftet. Jaktpresset på kalv gikk kraftig opp i 2012. Skutt av sett indeksen for okser viser videre en svak nedgang i 2012, mens den for kyr gikk noe opp. Likevel skjøt man mindre enn 10 % av de observerte kyrne.

Bestandsutvikling

Det ble i 2012 sett 0,41 elg per jegerdag. Sett per dag har vist en relativt jevn nedgang i hele perioden fra 1991 frem til i dag, men man ligger fortsatt over snittet i Aust-Agder. Kjønnssforholdet har variert forholdsvis mye fra år til år, og var i 2012 på om lag 1,7 ku per okse. En overvekt av hanndyr i jaktuttaket i 2012, vil trolig føre til et skjevare kjønnssforhold frem mot jakta 2013.

Elg og trafikk

Konflikten mellom elg og trafikk har vært stor i Tvedestrand. I perioden 2000-2010 er det felt 18 elg per trafikkdrepte, mens det i siste treårsperiode er felt 17 elg per trafikkdrepte. Problemet er bare knyttet til vei, og sammenhengen mellom elgtetthet og ulykkesfrekvens er tilstede. Likevel hadde man i 2003/04 og 2010/11 et høyt antall påkjørsler.

Bestandskondisjon

Kalveratene var på svært lave nivå i 2012, og vi mangler slaktevektdata for 2012. Vektene for kalv og ungdyr har vært på stabile nivå, under snittet for Aust-Agder, de siste 6-7 år. I 2011 var kalv- og ungdyr vektene på hhv. 46 og 112 kg.

Tilrådning

Vi vil igjen anbefale å øke jaktuttaket for å redusere tettheten, dersom bestandskondisjonen skal bedres. «Sett per dag» verdier på ned mot 0,3 kan være en fornuftig målsetning i første omgang. Dersom man ønsker å beholde kjønnssforholdet rundt 1,5 ku per okse, bør man trolig være noe mer sparsom med uttak av okser neste år.

Hjort

Hjortetettheten ser fortsatt ut til å øke i Tvedestrand. Vi mangler dessverre data fra «sett hjort under elgjakt». Det felles likevel per 2012 om lag halvparten så mange hjort som elg, og fellingstallene har økt i et relativt raskt tempo. Sett hjort i elgjakta viste en sterk økning i perioden frem til 2010/11, og trolig vil avskytingen fortsette å øke de kommende år.

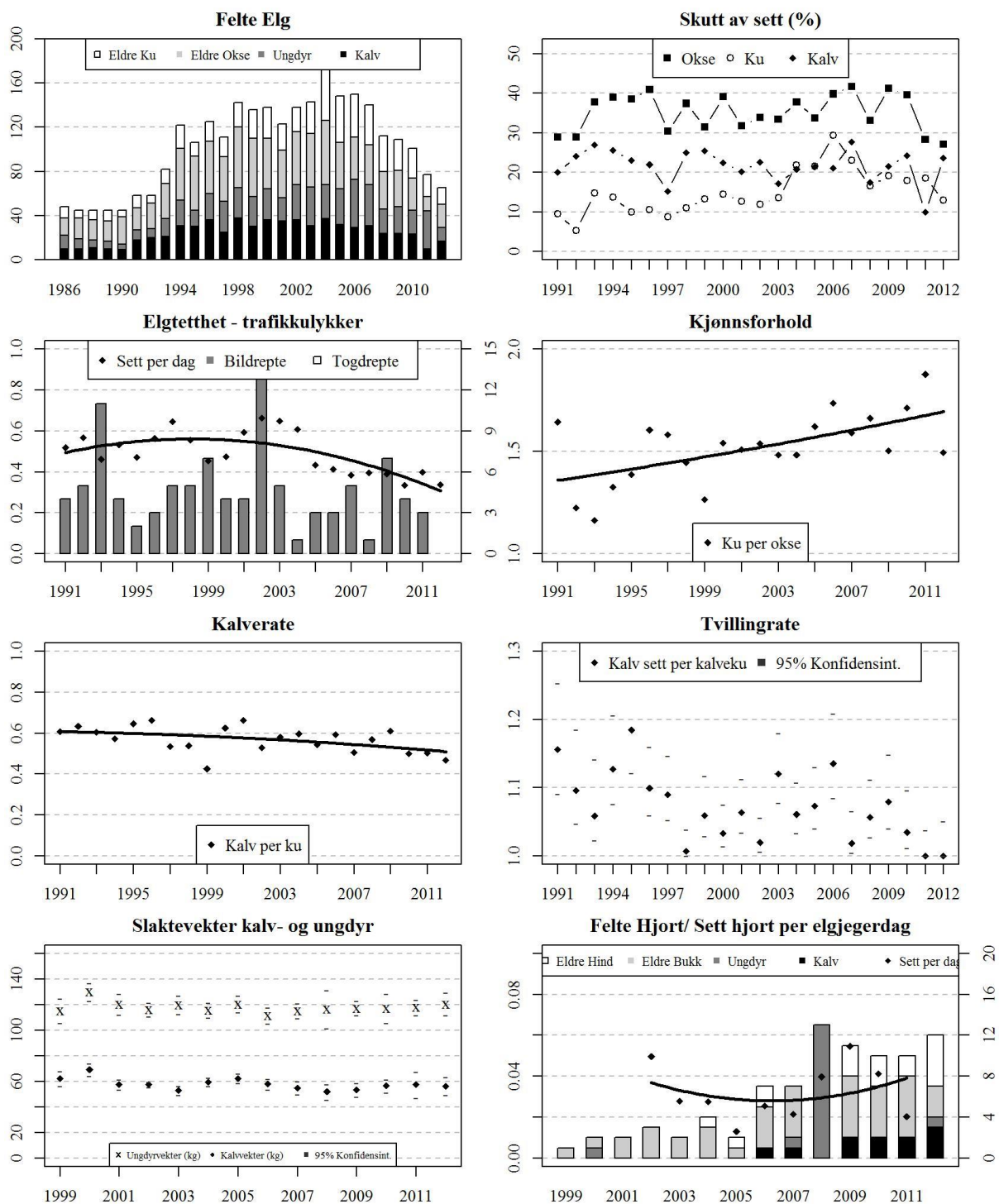
Valle

Tabeller Valle: Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegerdager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Oksekalv	Kukalv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Veitrafikk	Jernbane
1991	701	90	71	65	12	90	36	364	10	8	6	3	20	11	58	4	0
1992	641	107	58	66	7	83	43	364	13	7	8	0	23	7	58	5	0
1993	776	111	61	64	4	78	40	358	16	5	10	6	32	13	82	11	0
1994	1047	159	109	89	13	121	66	557	21	10	15	8	47	21	122	4	0
1995	1080	145	98	84	19	130	33	509	19	11	7	8	49	12	106	2	0
1996	1106	154	106	127	14	164	58	623	24	12	16	8	47	18	125	3	0
1997	1161	194	162	132	13	164	85	750	19	6	19	9	40	18	111	5	0
1998	1253	195	139	142	1	152	67	696	22	16	18	9	55	22	142	5	0
1999	1517	219	159	111	7	118	75	689	17	13	16	11	53	26	136	7	0
2000	1376	166	105	146	5	160	71	653	16	20	19	9	46	28	138	4	0
2001	1181	173	103	148	10	173	95	702	15	20	12	9	43	24	123	4	0
2002	1109	195	147	150	3	159	82	736	19	17	18	14	48	22	138	14	0
2003	1184	209	152	139	19	180	69	768	14	17	22	13	48	29	143	5	0
2004	1236	201	133	155	10	178	76	753	22	15	18	13	58	52	178	1	0
2005	1547	169	138	126	10	149	78	670	21	11	15	17	42	42	148	3	0
2006	1369	133	113	102	16	137	65	566	15	14	15	29	38	39	150	3	0
2007	1396	139	114	105	2	112	66	538	17	14	22	15	36	36	140	5	0
2008	1514	145	117	117	7	137	76	599	11	13	14	8	34	32	112	1	0
2009	1206	121	81	93	8	111	58	472	12	12	17	7	33	28	109	7	0
2010	1360	111	103	84	3	95	59	455	12	11	15	7	29	27	101	4	0
2011	1180	106	102	97	0	100	66	471	6	4	17	17	13	20	77	3	0
2012	1164	103	83	71	0	72	63	392	12	5	7	5	21	15	65		
SSB-2012: Areal: 512662 daa. Fellingstill: 137 Felt:									12	5	7	4	21	16	65		

Årstall	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr		Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbukk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n												
1999	62	28	115	25	201	51	173	24						0	0	0	0	1	0	1
2000	69	32	130	28	193	42	173	22						0	0	1	0	1	0	2
2001	58	32	120	21	206	40	163	23						0	0	0	0	2	0	2
2002	58	36	116	32	204	48	168	22	19	23	10	3	55	0	0	0	0	3	0	3
2003	53	31	120	35	199	48	148	29	9	12	5	7	33	0	0	0	0	2	0	2
2004	60	37	116	31	187	58	155	52	10	13	6	5	34	0	0	0	0	3	1	4
2005	62	32	121	32	194	42	162	42	3	7	4	6	20	0	0	0	0	1	1	2
2006	58	29	112	44	204	38	165	39	6	12	7	10	35	1	0	0	0	4	2	7
2007	55	31	115	37	192	36	156	36	8	12	8	2	30	1	0	0	1	5	0	7
2008	52	23	116	21	192	31	156	32	22	18	10	10	60	0	0	0	0	0	0	13
2009	54	21	117	24	189	30	164	25	13	27	14	12	66	1	1	0	0	6	3	11
2010	57	23	117	20	185	31	157	27	20	19	11	6	56	1	1	0	0	5	3	10
2011	57	10	118	34	184	12	166	20	9	6	4	5	24	1	1	0	0	6	2	10
2012	56	14	121	12	194	14	168	13						2	1	1	0	3	5	12
SSB-2012:. Areal: 512662 daa. Fellingstill: 43 Felt:														2	1	1	0	3	5	12

Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	20	128	11	23	8	2011	17	835	13	24	16
2010	49	363	12	24	17	2012				24	

Figur Valle 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikkdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (grått) og bil (hvitt). Nest øverste høyre figur viser kjønnsforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall felte hjort (høyre akse).

Fellingsresultat

Det ble i 2012 felt 65 elg i Valle, mot 77 i 2011. Fellingstallene er betydelig redusert siden 2007. Av de felte elgene utgjorde kalv og ungdyr 43 % og 62 % av de felte elgene var hanndyr. Det ble felt 12 hjort.

Jaktpress

I 2012 ble det lagt ned 1164 jegerdagsverk. Jaktinnsatsen er betydelig redusert de to siste årene. Skutt av sett indeksen viser en liten nedgang for okser og kyr, og en betydelig oppgang for kalv, sammenliknet med 2011.

Bestandsutvikling

Det ble i 2012 sett 0,34 elg per jegerdagsverk, og dette er en liten nedgang fra 2011. Siden 2004 har tettheten vært relativt stabil, riktignok med en svak reduksjon. Likevel er jaktuttaket gradvis redusert med om lag 60 % i samme periode. Kjønnssforholdet målt som "ku sett per okse" har gradvis blitt skeivere i Valle. Fra 2011 til 2012 ble kjønnssforholdet betydelig jevnere og det ble observert 1,5 ku per okse i 2012.

Elg og trafikk

I perioden 2000-2010 ble det felt 27 elg per bildrepte, mens det i siste treårsperiode er felt 21 elg per bildrepte. Det er en tendens til noe reduserte antall påkjørsler de senere år, men sammenhengen mellom elgtetthet og antall ulykker er ikke så klar i Valle. Snøforhold antas å spille en betydelig rolle i forhold til antall påkjørsler.

Bestandskondisjon

Den observerte kalvraten var i 2012 på hhv. 0,47 kalv per ku. Som i 2011 ble det ikke observert tvillingkyr. Slaktevektene for ungdyr synes å vise en svak, positiv utvikling de senere år, selv om det ikke er noen tydelig trend. Kalvvektene synes å være stabile. Snittvektene for kalv og ungdyr var i 2012 på hhv. 56 og 121 kg.

Tilrådning

På tross av betydelig reduserte jaktuttak, viser utviklingen i «sett per dag» en svak reduksjon over tid. Sannsynligvis ligger jaktuttaket i 2012 nær den årlige tilveksten per 2012. Man kan i alle fall ikke spore en negativ utviklingen i slaktevektene for kalv og ungdyr de senere år, selv om kalvratene fortsatt ser ut til å være inne i en negativ trend. Vi anbefaler fortsatt en redusert tetthet, om bestandskondisjonen skal bedres på sikt.

Hjort

Fellingstallene har vært relativt stabile i siste femårsperiode. Egne sett hjort data viser at det ble observert om lag 0,2 hjort per jaktdag i 2012. Dette er en tydelig nedgang fra 2011 da det ble sett hele 0,8 hjort per dag, og i 2010 da det ble sett 1 hjort per jaktdag. Tettheten synes ut i fra dette å være redusert, selv om grunnlagsdataene for 2012 er noe spinkle.

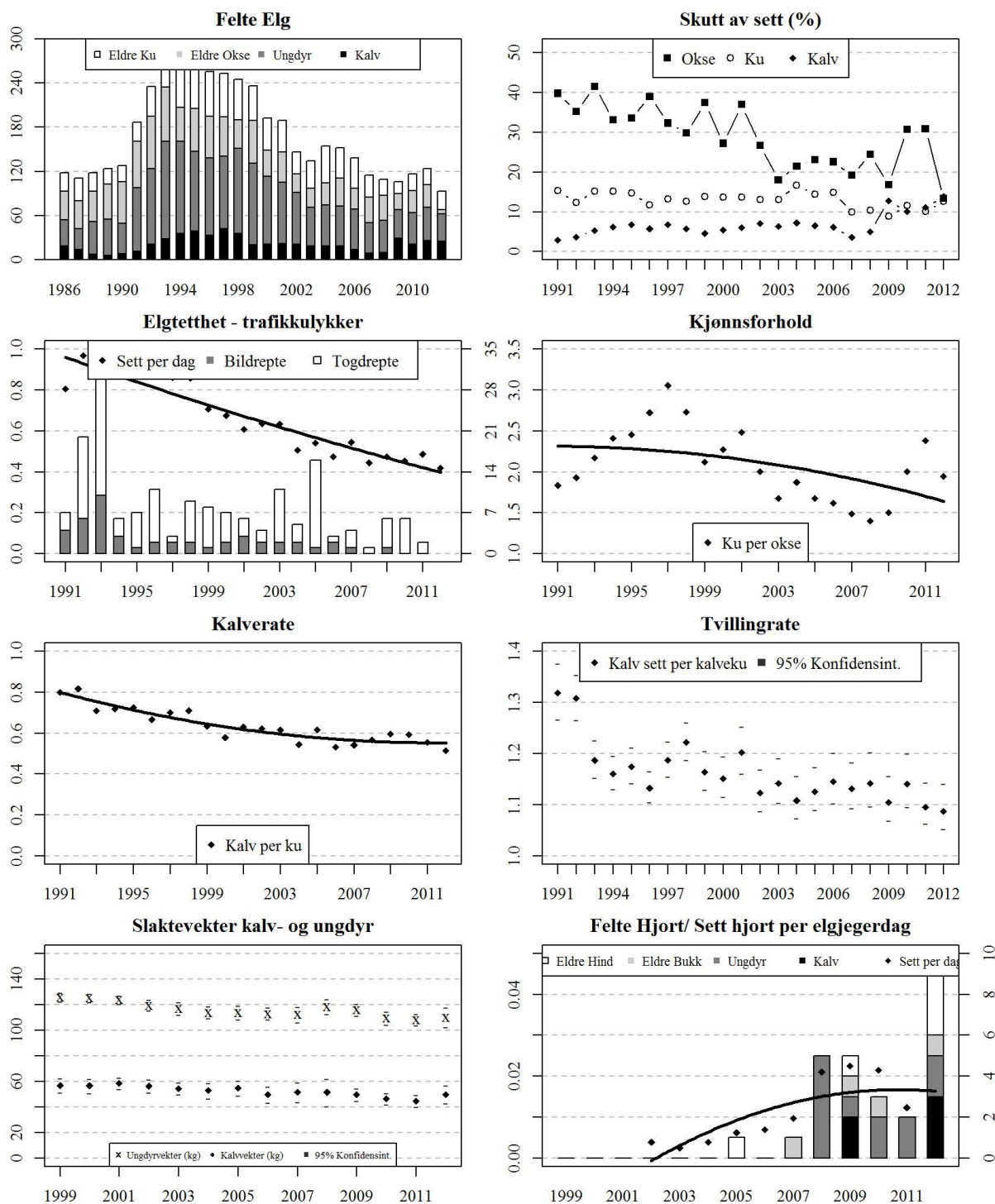
Vegårshei:

Tabeller Vegårshei: Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegerdager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Oksekalv	Ku kalv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Veitrafikk	Jernbane
1991	1546	259	199	188	88	380	132	1246	7	4	40	47	63	26	187	4	3
1992	1849	363	284	288	128	572	155	1790	14	7	57	46	71	40	235	6	14
1993	2095	345	315	353	81	531	190	1815	13	15	70	63	73	51	285	10	22
1994	2019	338	330	407	78	586	175	1914	21	15	66	59	46	64	271	3	3
1995	2165	322	331	379	80	573	194	1879	27	12	50	58	58	58	263	1	6
1996	2220	313	377	413	63	569	225	1960	21	12	65	40	57	60	255	2	9
1997	2371	291	393	403	93	623	238	2041	27	15	41	58	53	59	253	2	1
1998	2397	325	393	385	110	631	215	2059	19	17	58	57	39	55	245	2	7
1999	2293	323	325	301	59	434	179	1621	11	9	63	48	58	47	236	1	7
2000	2305	294	351	269	48	386	211	1559	9	12	44	48	36	43	192	2	5
2001	2283	235	293	232	59	368	200	1387	13	9	46	37	41	43	189	3	3
2002	1799	236	221	221	31	294	141	1144	11	10	38	32	25	30	146	2	2
2003	1994	288	237	211	35	297	195	1263	8	11	26	26	26	37	134	2	9
2004	2291	256	258	197	24	261	164	1160	10	9	25	30	30	50	154	2	3
2005	2257	281	225	215	31	290	182	1224	7	12	27	27	38	41	152	1	15
2006	2305	266	238	165	28	229	165	1091	5	9	32	23	28	41	138	2	1
2007	2158	313	245	191	29	252	147	1177	6	3	25	16	35	30	115	1	3
2008	2137	254	187	145	24	202	137	949	5	5	28	15	34	22	109	0	1
2009	2131	255	192	171	20	228	147	1013	12	17	21	18	22	16	106	1	5
2010	1863	176	182	147	24	209	108	846	7	14	24	19	30	22	116	0	6
2011	1937	178	215	189	20	235	107	944	15	11	24	21	31	22	124	0	2
2012	1918	180	190	146	14	180	94	804	10	15	18	19	6	25	93		
SSB-2012.: Areal: 318624 daa. Fellingstill: 164 Felt:									10	15	15	19	8	26	93		

Årstall	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort						
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr													
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n												
1999	57	20	126	108	178	55	164	44						0	0	0	0	0	0	0
2000	56	20	125	91	194	37	170	44						0	0	0	0	0	0	0
2001	58	22	124	83	188	41	168	43						0	0	0	0	0	0	0
2002	56	21	120	70	185	25	158	30	1	4	1	1	7	0	0	0	0	0	0	0
2003	54	19	117	52	171	26	166	37	0	4	0	1	5	0	0	0	0	0	0	0
2004	53	19	114	55	194	30	160	50	2	4	1	2	9	0	0	0	0	0	0	0
2005	55	19	114	54	185	38	162	41	7	4	0	3	14	0	0	0	0	0	1	1
2006	50	14	113	55	190	28	160	41	4	7	1	4	16	0	0	0	0	0	0	0
2007	51	9	112	41	191	35	162	30	6	10	1	4	21	0	0	0	0	0	0	1
2008	51	10	119	44	192	34	165	22	11	18	5	11	45	0	0	0	0	0	0	5
2009	50	29	116	38	184	23	154	16	13	19	5	11	48	1	1	1	0	1	1	5
2010	46	21	110	43	195	31	153	21	7	12	7	14	40	0	0	2	0	1	0	3
2011	45	25	108	44	196	29	161	23	5	8	0	11	24	0	0	1	1	0	0	2
2012	50	25	110	34	171	8	152	26	3	11	3	9	26	2	1	2	0	1	4	10
SSB-2012.: Areal: 308608 daa. Fellingstill: 20 Felt:														2	1	2	0	1	4	10

Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort		Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Hjort
2009	26	494	25	37	36	2011	29	326	26	37	28
2010	26	471	32	39	34	2012	29	334	23	37	

Figur Vegårshei 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikkdrepte elg (høyre akse) fordelt på jernbane (grått) og bil (hvitt). Nest øverste høyre figur viser kjønnsforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall felte hjort (høyre akse).

Fellingsresultat

I 2012 ble det skutt 93 elg på Vegårshei, mot 124 i 2011. Det reduserte uttaket skyldes i stor grad et redusert uttak av okser, da andelen eldre okse i jaktuttaket kun var 9 %. Kalv og ungdyr utgjorde 63 % av fellingen og 35 % av de felte elgene var hanndyr. Det ble felt 10 hjort, noe som er en solid ny fellingsrekord.

Jaktpress

I 2012 ble det lagt ned 1918 jegerdagsverk. Jaktinnsatsen er redusert de siste tre åra. Mens jaktpresset på kyr og kalv økte svakt i 2012, ble jaktpresset på okser kraftig redusert. Litt under 15 % av de observerte oksene ble skutt, for øvrig samme andel som for kyr og kalv.

Bestandsutvikling

Sett per dag viser et markert fall i elgtetthet på Vegårshei i perioden 1994-2006. I perioden 2008-11 lå sett per dag nokså stabil i underkant av 0,5. Sett per dag falt noe ned i 2012 og det ble da observert 0,42 elg per dag. At tettheten falt noe i 2012, var ventet ut i fra at jaktuttaket i 2011 var relativt hardt, men «sett per dag» ligger fortsatt over gjennomsnittet i Aust-Agder. Kjønnssforholdet ble betydelig skjevere fra 2007 til 2011, grunnet en overvekt av hanndyr i jaktuttaket. I 2012 ble det sett ca. 2 ku per okse, og med det lave uttaket av okser i 2012, forventer vi et betydelig jevnere kjønnssforhold mot neste jakt.

Elg og trafikk

I perioden 2000-2010 ble det felt 21 elg per trafikkdrepte elg på Vegårshei, mot 25 felte elg per trafikkdrepte i siste treårsperiode. De fleste av disse går med langs jernbanen. Antall påkjørsler av elg langs vei er på et lavt nivå (kun to elg er drept av bil de siste 5 årene).

Bestandskondisjon

Den observerte kalv- og tvillingraten var i 2012 på hhv. 0,51 og 1,09. Hverken kalv eller tvillingraten er tidligere observert på lavere nivå. De gjennomsnittlige slaktevektene for kalv og ungdyr på hhv. 50 og 110 kg, viser en liten oppgang sammenliknet med i fjor. Gjennomsnittsvekta for eldre kyr var på et lavere nivå enn tidligere, med 152 kg (n = 26).

Tilrådning

Man har tydelig tatt grep for å jevne ut kjønnssforholdet på Vegårshei. Vi forventer derfor en betydelig økt okseandel frem mot neste år. Dette vil i sin tur føre til at flere okser får anledning til å vokse ut sitt potensiale. Bestandskondisjonen synes fortsatt å være inne i en negativ trend, da man ikke kan se tegn til bedre kalvrater eller vekter. Vi opprettholder vår anbefaling om at tetthetene bør reduseres om en skal bedre kondisjonen på sikt.

Hjort

I perioden 2008-10 så man at hjorten ble hyppigere observert under jakta. Sett per dag falt noe i 2011 og det ble da kun felt 2 dyr, mot 3 i 2010 og 5 i 2009. I 2012 gikk fellingstallet opp til 10 felte dyr, fordelt på 3 kalv, 2 spissbukk, 1 bukk og 4 eldre hind. Egne «sett hjort data» viser at det ble sett i alt 39 dyr, fordelt på 682 jegerdager (0,06 sett per dag). Tetthetene er fremdeles lave, men høyst sannsynlig på vei opp. Man hadde et relativt høyt uttak av eldre hind i 2012 (uten at det nødvendigvis er noe galt i dette). Det blir interessant å følge utviklingen videre.

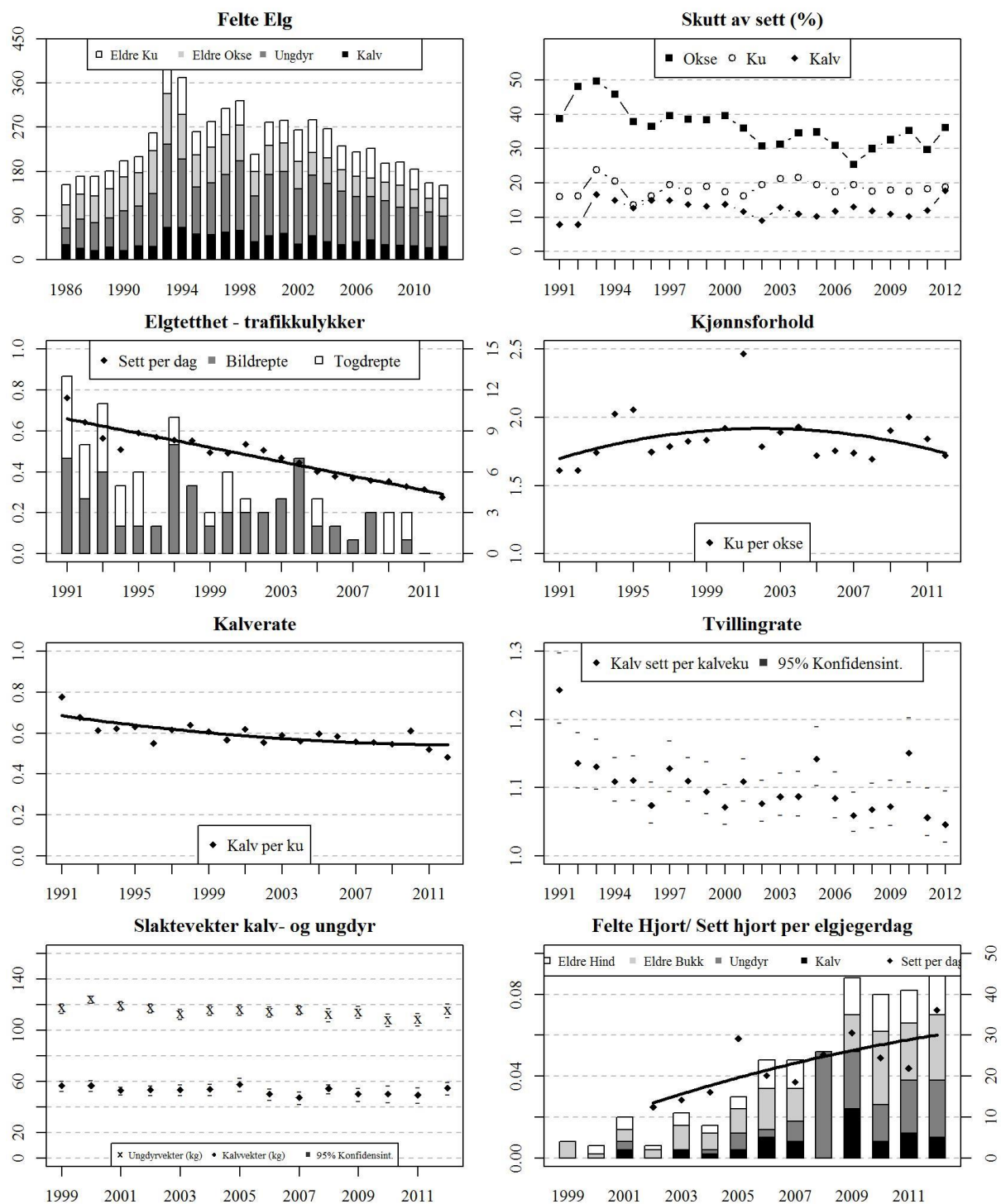
Åmli

Tabeller Åmli: Rådata. Fra Hjorteviltregisteret, SSB og fylkeskommunen.

Årstall	Sette elg								Felte elg							Trafikk	
	Jegrdager	Okse	Ku u. kalv	Ku m. 1 kalv	Ku m. 2 kalv	Kalver	Ukjent	Sum	Oksekalv	Ku kalv	Okse 1.5 år	Ku 1.5 år	Eldre okse	Eldre ku	Sum	Vettrafikk	Jernbane
1991	1622	282	187	202	65	353	146	1235	14	14	41	40	68	33	210	7	6
1992	1988	312	224	241	38	340	122	1277	20	7	63	45	87	36	258	4	4
1993	2895	371	318	285	43	397	222	1636	37	29	81	88	103	66	404	6	5
1994	3251	349	332	334	41	439	157	1652	46	20	69	70	91	75	371	2	3
1995	2683	317	300	313	39	411	204	1584	36	16	55	41	65	48	261	2	4
1996	2643	356	324	275	22	342	187	1506	34	17	57	48	73	52	281	2	0
1997	2672	339	294	272	40	374	163	1482	41	15	52	65	82	53	308	8	2
1998	2998	374	309	333	41	437	166	1660	34	26	71	70	73	50	324	5	0
1999	2241	245	216	211	22	273	144	1111	18	18	45	49	49	36	215	2	1
2000	2892	318	304	285	22	347	148	1424	30	18	66	59	60	47	280	3	3
2001	3178	303	352	352	43	462	187	1699	27	27	51	74	58	47	284	3	1
2002	2973	354	332	277	23	350	167	1503	18	14	53	59	56	64	264	3	0
2003	3155	333	306	295	28	371	149	1482	25	23	58	66	46	67	285	4	0
2004	3108	304	298	263	25	329	164	1383	21	15	53	66	52	60	267	7	0
2005	3132	293	251	217	36	301	159	1257	17	14	58	50	44	48	231	2	2
2006	3370	298	252	248	23	306	150	1277	14	22	51	42	41	49	219	2	0
2007	3570	315	279	253	16	306	153	1322	18	22	43	46	37	61	227	1	0
2008	3252	277	234	219	16	260	157	1163	16	15	45	44	38	38	196	3	0
2009	3254	255	249	219	17	265	146	1151	14	15	38	40	45	47	199	0	3
2010	3208	221	224	186	33	271	124	1059	18	10	41	37	37	41	184	1	2
2011	2980	209	207	168	10	200	143	937	10	14	34	39	28	31	156	0	0
2012	2700	183	184	125	6	152	98	748	13	14	30	32	36	27	152		
SSB-2012: Areal: 1075624 daa. Fellingstill: 231 Felt:									13	14	30	32	36	27	152		

Årstall	Slaktevekter Elg								Sett Hjort					Felte Hjort																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
	Kalver		Ungdyr		E. okser		E. kyr							Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbukk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n						Bukk	Hind	Kalv	Ukjent	Sum	Bukkekalv	Hindkalv	Spissbukk	Hind 1.5	E. Bukk	E. Hind	Sum																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
1999	57	35	117	90	200	48	164	34											0	0	0	0	4	0	4																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
2000	57	47	125	117	202	56	170	49											0	0	0	0	1	2	3																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
2001	53	54	119	125	198	58	165	47											1	1	1	1	3	3	10																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
2002	53	32	118	112	181	56	155	64	18	28	10	18	74						0	0	0	0	2	1	3																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
2003	54	48	113	124	178	46	160	67	16	43	18	13	90						1	1	0	0	6	3	11																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
2004	54	36	116	120	183	53	163	61	22	48	21	9	100						0	1	1	0	4	2	8																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
2005	58	31	116	108	195	44	164	48	51	64	31	37	183						1	1	2	2	6	3	15																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
2006	50	36	115	93	183	41	156	49	30	49	26	31	136						1	4	1	1	10	7	24																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
2007	47	40	116	89	188	37	158	61	31	46	25	31	133						1	3	5	0	8	7	24																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
2008	54	32	112	90	187	39	160	40	32	62	39	31	164						0	0	0	0	0	0	26																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
2009	50	28	114	79	179	45	151	46	50	73	42	34	199						4	8	8	6	9	9	44																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
2010	50	29	108	77	188	37	148	39	43	62	29	23	157						1	3	6	3	18	9	40																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
2011	49	24	109	71	178	28	154	30	34	43	23	31	131						2	4	9	4	14	8	41																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
2012	55	27	116	62	183	35	160	27	44	79	35	37	195						2	3	9	5	16	11	46																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
SSB-2012: Areal: 1070924 daa. Fellingstill: 135 Felt:																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													</

Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema			Årstall	Sett Småvilt		Ant. utfylte skjema		
	Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Iljort		Hare	Skogsf.	Småvilt	Elg	Iljort
2009	26	1855	8	62	53	2011	27	1278	27	66	44
2010	45	3391	36	63	48	2012	28	844	34	71	

Figur Åmli 1: Øvre venstre delfigur viser antall felte elg fordelt på kalv, ungdyr, eldre ku og eldre okse. Øvre høyre delfigur viser "skutt av sett" for henholdsvis okse (svarte firkanter), ku (hvite sirkler) og kalv (svarte "ruter"). Nest øverste venstre figur viser elgtettheten målt som "sett per dag" (venstre akse) og antall trafikkuylkker elg (høyre akse) fordelt på jernbane (grått) og bil (hvitt). Nest øverste høyre figur viser kjønnsforholdet målt som "ku sett per okse". Nest nederste venstre figur viser kalveraten målt som "kalv sett per ku". Nest nederste høyre delfigur viser tvillingraten ("kalv per kalveku") med 95 % konfidensintervall. Nedre venstre delfigur viser gjennomsnittlige vekter for kalver ("svarte ruter") og ungdyr ("kryss"). Nedre høyre delfigur viser hjortetetthet som "sett per elgjegerdag" (venstre akse med "svarte ruter") og antall fellte hjort (høyre akse).

Fellingsresultat

I 2012 ble det skutt 152 elg i Åmli, mot 156 i 2011. Kalv og ungdyr utgjorde 59 % av fellingen og 52 % av de felte elgene var hanndyr. Det ble felt 46 hjort, noe som er ny fellingsrekord. Fellingstallet for hjort har ligget på 40 dyr eller mer de fire siste årene.

Jaktpress

I 2012 ble det lagt ned 2700 jegerdagsverk, en liten nedgang fra tidligere år. Andel «skutte av sette» kyr har over tid vært stabil i Åmli, med en andel på i underkant av 20 %. Relativt sett er dette en høy andel. Fra 2011 til 12, gikk andelen skutte av sette kalv og okser litt opp.

Bestandsutvikling

Det ble i 2012 sett 0,28 elg per jegerdag. Trenden viser en meget jevn og rolig nedgang år for år i siste 10-års periode, og det er første gang at sett elg per jegerdagsverk ligger under 0,3. Det ble observert ca. 1,7 ku per okse. Dette er et litt jevnere kjønnsforhold enn i 2010 og 11.

Elg og trafikk

Per 2012 er Åmli den kommunen i Aust-Agder hvor man har det høyeste jaktutbyttet i forhold til antall trafikkdrepte elg. I perioden 2000-2010 er det felt 62 elg per trafikkdrepte elg i Åmli, mot 90 felte per trafikkdrepte i siste treårsperiode. Andelen elg drept langs veiene viser en positiv utvikling over tid, og de siste årene er de fleste trafikkdrepte elgene drept langs jernbanen.

Bestandskondisjon

Den langsiktige trenden i kalveraten er svakt negativ gjennom hele perioden fra 1991 frem til de senere år. Den observerte kalvaraten på 0,48 og tvillingraten på 1,05 i 2012, er de laveste som er registrert. De gjennomsnittlige slaktevektene for kalv- og ungdyr var henholdsvis 55 og 116 kg i 2012. Dette er en oppgang for begge kategorier, og kalvvektene økte i gjennomsnitt med 6 kg fra i fjor.

Tilrådning

Selv om kalveraten var meget lav i 2012, kan det synes som vektene for kalv og ungdyr viser tegn til å være stabilisert, eller så smått noe bedret i siste 5-6 års periode. Elgtettheten, målt som «sett per dag», viser en meget jevn og rolig nedgang over mange år. Man begynner nå å nærme seg et nivå vi tidligere har anbefalt for å legge til rett for en bedret bestandskondisjon på sikt. Vi anbefaler å holde frem med jaktuttak rundt 150-160 elg, for å holde tettheten under 0,3 sett per dag.

Hjort

Åmli var i 2012 Aust-Agders største hjortekommune, målt i antall felte dyr. Fellingsrekorden fra 2009, ble passert med 2 dyr i 2012, med til sammen 46 felte. Av disse utgjorde kalv og ungdyr 41 %, og 59 % av dyra var hanndyr. Egne «sett hjort» data viser at tettheten stadig ser ut til å øke. Det ble i 2012 sett 0,29 hjort per dag. Dette er så vidt høyere enn «sett elg per dag» (0,28). Tetthetene vil trolig øke på sikt. Jaktuttakene ser ut til å sørge for at veksten skjer i et «passelig» tempo.